

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК

до практичних робіт

з дисципліни "**Організація туристичної діяльності**"

для студентів 6 курсу заочного факультету

Спеціальність – Екологія та охорона навколишнього середовища

Спеціалізація – Екологія рекреаційного та курортного господарства

«Затверджено»

на засіданні робочої групи

методичної ради

«Заочна та післядипломна освіта»

Голова групи _____ С.М.Степаненко

«Узгоджено»

Декан заочного факультету

_____ Волошина О.В.

«Затверджено»

на засіданні кафедри

прикладної екології

протокол № 10 від 4.05. 2011 р.

Зав.кафедрою _____ Сафранов Т.А.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК

до практичних робіт

з дисципліни "**Організація туристичної діяльності**"

для студентів 6 курсу заочного факультету

Напрямок підготовки – Екологія

Спеціальність – Екологія та охорона навколишнього середовища

Спеціалізація – Екологія рекреаційного та курортного господарства

Одеса - 2012

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК

до практичних робіт

з дисципліни "**Організація туристичної діяльності**"

для студентів 6 курсу заочного факультету

Спеціальність – Екологія та охорона навколишнього середовища

Спеціалізація – Екологія рекреаційного та курортного господарства

«Затверджено»
на засіданні робочої групи
методичної ради
«Заочна та післядипломна освіта»

Одеса - 2012

Збірник методичних вказівок до практичних робіт з дисципліни **"Організація туристичної діяльності"** для студентів VI курсу заочного факультету. Спеціальність - "Екологія та охорона навколишнього середовища", спеціалізація - "Екологія рекреаційного та курортного господарства". / Укладачі: к.г.н., доц. Полетаєва Л. М., ас. Колісник А. В. - Одеса: ОДЕКУ, 2012. - 110 с.

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП.....	6
1 ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ (КРАЇНІ).....	7
1.1 Загальні положення.....	7
Література.....	9
1.2 Контрольні запитання.....	9
1.3 Приклад розрахунків.....	10
1.4 Вихідні дані для розрахунку.....	12
2 МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ОБСЯГІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	13
2.1 Загальні положення.....	13
2.2 Визначення термінів.....	15
2.3 Джерела інформації.....	23
2.4 Система показників туристичної діяльності.....	24
2.5 Нормативні показники.....	26
2.6 Алгоритм розрахунків.....	28
2.6.1 Обчислення кількості відвідувачів.....	28
2.6.2 Обчислення середньої тривалості перебування.....	31
2.6.3 Обчислення показника середньодобових витрат відвідувача.....	34
2.6.4 Обчислення обсягу туристського споживання.....	36
2.6.5 Обчислення валових туристських витрат в інших країнах.....	40
2.6.6 Обчислення кількості суб'єктів галузі туризму.....	41
2.6.7 Обчислення чисельності працівників галузі туризму.....	41
2.6.8 Обчислення обсягу послуг, наданих підприємствами сфери туризму.....	41
2.6.9 Обчислення коефіцієнта завантаження засобів розміщення.....	41
Література.....	42
2.7 Контрольні запитання.....	42
2.8 Вихідні дані для розрахунку.....	43
3 ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТУРУ.....	44
3.1 Загальні положення.....	44
3.2 Розрахунок собівартості тур продукту.....	44
3.3 Визначення ціни туру і доходів від його реалізації.....	47
Література.....	49
3.4 Контрольні запитання.....	49
3.5 Приклад розрахунків.....	49
3.6 Вихідні дані для оцінки економічної ефективності туру.....	52
4 ПРОЕКТУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПОСЛУГИ.....	53
4.1 Загальні положення.....	53
Література.....	59
4.2 Контрольні запитання.....	59

4.3 Приклад розробки маршруту та формування туру.....	60
4.4 Вихідні дані для проектування туристичної послуги.....	66
ДОДАТОК А.....	67
ДОДАТОК Б.....	73
ДОДАТОК В.....	102

ВСТУП

У збірнику надані методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни “Організація туристичної діяльності”, яка належить до професійно-орієнтованого циклу дисциплін при підготовці студентів, спеціальності - "Екологія та охорона навколишнього середовища", спеціалізації - "Екологія рекреаційного та курортного господарства".

Дисципліна “Організація туристичної діяльності” викладається на 6-ому курсі заочної форми навчання.

Метою вивчення курсу "Організація туристичної діяльності" є засвоєння базових понять туристичної діяльності, вивчення практичних аспектів організації туристичної діяльності.

Збірник складається з методичних вказівок до таких практичних робіт:

- Показники ефективності та розвитку туризму регіону (країни);
- Методика розрахунку обсягів туристичної діяльності;
- Оцінка економічної ефективності туру;
- Проектування туристичної послуги.

Після виконання практичних робіт студенти повинні **знати**: основні показники ефективності та розвитку туризму; головні складові та принципи методики розрахунку обсягів туристичної діяльності; основи організації виробничо-обслуговуючого процесу туристського підприємства; порядок розробки і формування туру та оцінки його економічної ефективності.

Студенти повинні **вміти**: застосувати екологічні знання при організації туристичної діяльності, володіти принципами раціонального господарювання при прийнятті управлінських рішень в сфері туризму, проводити економічну оцінку ефективності туристичних послуг, розробляти та формувати туристичні послуги.

Виконання практичних робіт оцінюється за кредитно-модульною системою згідно до робочої програми дисципліни “Організація туристичної діяльності”.

Порядок виконання практичних робіт:

- вивчити теоретичні положення;
- вміти відповідати на контрольні запитання;
- виконати розрахунки (згідно з прикладом).

Вихідні дані та завдання для розрахунків по 1-3 практичній роботі кожен зі студентів отримує індивідуально у викладача. Вихідні дані для 4 практичної роботи підбираються студентами самостійно, залежно від їх власного досвіду та вподобань щодо способів та видів подорожування.

1 ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ (КРАЇНІ)

1.1 Загальні положення

Ефективність туризму означає отримання економічного результату від:

- організації туризму;
- туристського обслуговування;
- виробничо-обслуговуючого процесу туристського підприємства.

Економічна ефективність туризму є складовим елементом загальної ефективності суспільної праці. Економічна ефективність розвитку туризму на мікро рівні характеризується системою економічних показників, які відображають кількісний обсяг реалізації туристських послуг і їх якісну сторону:

- обсяг туристського потоку;
- величина туристських витрат;
- стан і розвиток матеріально-технічної бази;
- показники фінансово-економічної діяльності;
- показники розвитку міжнародного туризму.

До показників, що характеризують обсяг величини туристського потоку, відносяться: загальна кількість туристів (у тому числі організованих і самодіяльних), кількість туроднів (ночівель, ліжко-днів), середньомісячна кількість туроднів.

Загальна кількість туристів вимірюється кількістю чоловік, які взяли участь в подорожах. Цей показник характеризує масштаби обхвату населення туристськими заходами і визначається шляхом підсумовування кількості туристів за деякий період, прийнятих на обслуговування по днях реєстрації, тобто в перший день обслуговування.

Кількість туроднів вимірюється в людино-днях і визначається шляхом множення загальної кількості туристів на середню тривалість (у днях) перебування одного туриста в країні (регіоні)

$$D = Ч \cdot t_{сер}, \quad (1.1)$$

де D - кількість туроднів, людино-днів;

$Ч$ - кількість туристів, чол;

$t_{сер}$ - середня тривалість перебування одного туриста в даному регіоні, днів.

Величина **сумарних туристських витрат** (P_{Σ}) в даному регіоні визначається таким чином

$$P_{\Sigma} = D \cdot P_{сер}, \quad (1.2)$$

де $P_{сер}$ - середні витрати туриста за добу.

Проте туристський потік - явище нерівномірне. Для характеристики нерівномірності туристського потоку застосовують коефіцієнти нерівномірності, які розраховуються трьома способами:

$$K_{н1} = D_{\max} / D_{\text{рік}} \cdot 100\%, \quad (1.3)$$

$$K_{н2} = D_{\max} / D_{\min} \cdot 100\%, \quad (1.4)$$

$$K_{н3} = D_{\max} / D_{\text{с.м}} \cdot 100\%, \quad (1.5)$$

де $D_{\max}$, $D_{\min}$ - число туро-днів за місяць максимального і мінімального туристського потоку відповідно, людино-днів; $D_{\text{рік}}$, $D_{\text{с.м}}$ - річне і середньомісячне число туро-днів відповідно, людино-днів.

При умові рівномірного розподілу туристського потоку коефіцієнти мали б такі значення: $K_{н1} = 8.3\%$, $K_{н2} = 100\%$, $K_{н3} = 100\%$. При цьому число туро-днів було б однакове для кожного з 12 місяців року.

Середньомісячна кількість туро-днів визначається шляхом ділення річної кількості туро-днів на 12 місяців.

$$D_{\text{с.м}} = D_{\text{год}} / 12, \quad (1.6)$$

Матеріальною основою відтворювальної діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта є виробничі потреби. Виробничі потреби в туризмі виражаються в першу чергу через потреби в матеріально-технічній базі. Матеріально-технічна база є основою розвитку організованого туризму, оскільки вона створює всі необхідні умови для обслуговування туристів повним комплексом послуг (розміщення, харчування, перевезення, лікування, екскурсії і ін.).

У склад матеріально-технічної бази туризму входять:

- туристські фірми і агенції;
- готелі;
- туристські бази;
- підприємства харчування і торгівлі;
- автотранспортні підприємства;
- пункти прокату туристського спорядження і інвентарю;
- бюро реалізації туристських путівок;
- контрольно-рятувальні служби (пости);
- туристські клуби, станції і тому подібне.

Показники, що характеризують стан і розвиток матеріально-технічної бази туризму, визначають її потужність в даній країні (регіоні).

До них відносяться:

✓ ліжковий фонд будинків відпочинку, пансіонатів, турбаз, готелів, санаторіїв;

- ✓ число ліжок, що надаються місцевими жителями;
- ✓ число місць в торговельних залах підприємств харчування для туристів;
- ✓ число місць в театрах, відведених для туристів;
- ✓ число ванн у водолікарнях для туристів і так далі.

Потужність ліжкового фонду визначається за формулою

$$M_k = K_p \cdot 365 + K_c \cdot t_c, \quad (1.7)$$

де M_k - загальна кількість ліжко-місць, од.; K_p - число ліжко-місць цілорічного використання; K_c - число ліжко-місць сезонного використання, од.; t_c - число днів сезонного використання, днів.

Показники фінансово-економічної діяльності туристського підприємства включають:

- виручку від реалізації туристського продукту;
- показники використання ресурсів робочої сили;
- показники використання основних фондів і оборотних коштів;
- показники продуктивності праці і фонду заробітної плати;
- показники фінансового стану туристського підприємства.

Окремо виділяються **показники стану та розвитку міжнародного туризму**.

Показники розвитку туризму важливі для аналізу як економічної діяльності туристського підприємства, так і стану туристського ринку, аналізу тенденцій і вироблення стратегії і тактики діяльності на туристичному ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) – Вид. 3, перероб. та доп. - К.: „Альтерпрес”, 2002. – 436 с.
2. Семенов В.Ф., Баиджи М.Д., Мозгальова В.М. Регіональний вимір рекреаційно-туристичної діяльності // За редакцією В.Ф. Семенова. Монографія. - Одеса: Вид-во "Optimum", 2008. – 201 с., іл..

1.2 Контрольні запитання

1. Якими показниками характеризується економічна ефективність туризму?
2. Які показники характеризують обсяг туристичного потоку?
3. В яких одиницях вимірюється показник «кількість туро-днів»?
4. Як визначається коефіцієнт нерівномірності туристичного потоку?
5. Які є складові матеріально-технічної бази туризму?

1.3 Приклад розрахунків

Студенти в цій практичній роботі повинні розрахувати обсяг туристського потоку, величину туристських витрат, коефіцієнти нерівномірності туристичного потоку, показник стану і розвитку матеріально-технічної бази туризму. Вихідні дані для кожного з варіантів знаходяться в таблиці 1.

Для прикладу розрахунків були використані такі *вихідні дані*:

- загальна кількість туристів за рік ($Ч_p$) – 120000 осіб;
- максимальна кількість туристів за місяць ($Ч_{макс}$) – 20000 осіб;
- мінімальна кількість туристів за місяць ($Ч_{мін}$) – 7000 осіб;
- середня тривалість перебування туриста в даному регіоні ($t_{сер}$) – 7 днів;
- середні витрати туриста за добу ($P_{сер}$) – 1000 грн.;
- число ліжко-місць цілорічного використання (K_p) – 8000;
- число ліжко-місць сезонного використання (K_c) – 2000;
- тривалість туристичного сезону даного регіону (t_c) – 150 днів.

На основі цих вихідних даних проводяться такі розрахунки:

Обсяг туристського потоку розраховується за формулою (1.1).

$$D = 120000 \text{ осіб} \cdot 7 \text{ днів} = 840000 \text{ людино-днів}$$

Величина сумарних туристських витрат в даному регіоні визначається за формулою (1.2).

$$P_{\Sigma} = 840000 \text{ людино-днів} \cdot 1000 \text{ грн.} = 840000000 \text{ грн. людино-днів.}$$

Середньомісячна кількість туро-днів визначається за формулою (1.6)

$$D_{см} = 120000 \text{ осіб} / 12 = 10000 \text{ осіб за місяць.}$$

Для характеристики нерівномірності туристського потоку розраховуються коефіцієнти нерівномірності трьох видів (формули 1.3, 1.4, 1.5):

$$K_{н1} = 20000 \text{ осіб} / 120000 \text{ осіб} \cdot 100\% = 16,7\%;$$

$$K_{н2} = 20000 \text{ осіб} / 10000 \text{ осіб} \cdot 100\% = 200\%;$$

$$K_{н3} = 20000 \text{ осіб} / 7000 \text{ осіб} \cdot 100\% = 285,7\%.$$

Аналізуючи отримані значення коефіцієнтів, слід зробити такий висновок:

Оскільки $K_{н1} = 200\%$ (при рівномірному розподілі туристського потоку $K_{н2}=100\%$), то туристичний потік є нерівномірним.

При $K_{н2}=16,7\%$ (для рівномірного розподілу туристського потоку $K_{н2}=8,3\%$) туристичний потік є нерівномірним, тому що число туро-днів за місяць максимального туристського потоку в два рази більше ніж число туро-днів за місяць мінімального туристського потоку.

При $K_{нз} = 285,7\%$ (для рівномірного розподілу туристського потоку $K_{нз}=100\%$) туристичний потік є нерівномірним.

Одним з показників, що характеризують стан і розвиток матеріально-технічної бази туризму, є потужність ліжкового фонду, вона визначається за формулою (1.7). В даному прикладі вона рівна

$$M_k = 8000 \text{ліжко-місць} \cdot 365 \text{днів} + 2000 \text{ліжко-місць} \cdot 150 \text{днів} = 3220000 \text{ліжко-місць}$$

Отже, потужність ліжкового фонду регіону представлена 3220000 одиницями ліжко-місць.

1.4 Вихідні дані для розрахунку

Таблиця 1.1 - Вихідні дані для розрахунку показників економічного розвитку туризму.

№ варіанту	Області	$Ч_p$ - загальна кількість туристів за рік	$Ч_{макс}$ - максимальна кількість туристів за місяць	$Ч_{мін}$ - мінімальна кількість туристів за місяць	$t_{сер}$ - середня тривалість перебування туриста в даному регіоні, днів	$P_{сер}$ - середні витрати туриста за добу, грн	K_p - число ліжок-місць цілорічного використання	K_c - число ліжок-місць сезонного використання
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Вінницька	29 819	3214	1564	7	250	5000	800
2	Волинська	57 319	6325	3254	8	190	3600	500
3	Луганська	48 898	4654	3248	9	200	6400	650
4	Дніпропетровська	103 320	9562	7625	9	400	5300	500
5	Донецька	106 534	8023	3584	7	350	4200	400
6	Житомирська	9 997	952	745	8	210	3200	300
7	Закарпатська	63 796	7521	3124	13	600	6000	3000
8	Запорізька	100 271	8124	952	9	400	3500	360
9	Івано-Франківська	169 890	18235	12478	14	190	2900	400
10	Київська	19 406	1698	1589	5	500	7000	600
11	Кіровоградська	36 170	4256	2178	6	180	2600	200
12	Львівська	90 756	8521	7462	14	290	4500	1000
13	Миколаївська	53 802	4521	3211	13	410	6500	1000
14	Одеська	100 669	9124	8003	10	320	8000	2000
15	Полтавська	56 580	5321	4112	9	160	3200	300
16	Рівненська	50 413	4658	3568	11	480	4500	520
17	Сумська	14 409	1652	1234	6	300	2100	300
18	Тернопільська	36 798	4352	1986	8	260	3100	250
19	Харківська	112 893	9632	7986	6	450	3200	190
20	Херсонська	70 183	6123	5321	12	380	4500	1000
21	Хмельницька	40 301	4658	2654	9	290	2100	300
22	Черкаська	34 459	3698	2354	8	450	3200	450
23	Чернігівська	24 883	1679	1568	5	300	3500	360
24	Чернівецька	61 567	5862	3698	6	280	2900	290

2 МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ОБСЯГІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1 Загальні положення

Ця Методика розроблена відповідно до Закону України "Про туризм". Затверджена наказом Державної туристичної адміністрації України та Державного комітету статистики України 12.11.2003 № 142/394.

Методика визначає систему показників, єдиних за змістом та порівняних на всіх рівнях державного управління в Україні та на міжнародному рівні, що характеризують обсяги туристичної діяльності та вплив туризму на економіку країни (регіону).

Методика застосовується для гармонізації на державному рівні показників та джерел статистичної інформації, що визначають економічну та соціальну вагомість туризму в Україні, для підрахунку розмірів туристського споживання і залучених таким чином до обігу грошових коштів, інших вигод від розвитку туризму.

Завданнями Методики є:

1) систематизація джерел статистичної інформації, що характеризує туризм;

2) визначення єдиної для всіх рівнів державного управління системи показників туристичної діяльності;

3) гармонізація національної методології статистики туризму з міжнародною, забезпечення порівнянності статистичних показників туризму на міжнародному рівні;

4) затвердження алгоритму розрахунку показників, що характеризують внесок туризму в економіку держави, але не підлягають статистичному облікові, а також які неможливо виміряти в умовах відсутності або недостатності статистичної інформації;

5) визначення переліку показників, що характеризують туристичну діяльність, для встановлення значень яких необхідне проведення експертних оцінок, статистичних спостережень, досліджень туристичних потоків, проведення анкетування внутрішніх та міжнародних відвідувачів тощо;

6) визначення переліку видів економічної діяльності, що є характерними для туризму;

7) визначення ступеня залежності між туристським попитом та пропозицією товарів і послуг за окремими видами економічної діяльності.

За допомогою Методики вирішуються наступні питання:

1) узгодження принципів та методів вимірювання показників, що характеризують економічне значення туризму, та усунення відповідних протиріч на міжвідомчому рівні шляхом отримання єдиних та

порівнянних результатів розрахунків;

2) розкриття сутності обсягів та структури споживчих витрат, зумовлених туристичною діяльністю;

3) вимір обсягів туристського споживання окремо за внутрішнім, іноземним (в'їзним) та зарубіжним (виїзним) видами туризму, визначення їх економічної ефективності та перспектив розвитку;

4) оцінка впливу туристського споживання на національну економіку в цілому та її окремі сектори; підрахунок обсягу коштів, залучених до обігу завдяки туристичній активності;

5) узгодження статистики туризму з статистикою інших видів економічної діяльності;

6) створення бази даних на державному та регіональних рівнях для аналізу ринку туристичних послуг, прогнозування та стратегічного планування розвитку національної інфраструктури туризму, галузевих інвестицій, розвитку людських ресурсів тощо;

7) створення бази даних для маркетингових та моніторингових досліджень у економічній та соціальній сферах державного управління;

8) вимір у сукупних базових показниках впливу туризму на розвиток економіки та соціальної сфери адміністративної одиниці або регіону будь-якого масштабу;

9) оптимізація процесу прийняття управлінських рішень державного та регіонального рівнів щодо планування обсягів та структури виробництва товарів і послуг різних галузей економіки;

10) аналіз структури та обсягів експортно-імпортного балансу туристичних та пов'язаних з ними послуг.

Методика ґрунтується на принципі врахування споживчих витрат кожного з відвідувачів країни (регіону), незалежно від мотивації поїздки, оскільки кожен відвідувач витрачає певні грошові кошти протягом перебування у країні (регіоні) споживаючи товари та послуги різних галузей економіки, що позначається в цілому на економіці та соціальній сфері країни (регіону).

Туризм безпосередньо або опосередковано, через туристське споживання, здійснює стимулюючий вплив на розвиток таких видів економічної діяльності, як транспорт, готелі та ресторани, роздрібна торгівля, харчова промисловість, будівництво, зв'язок, страхування, фінансове посередництво, діяльність у сфері відпочинку і розваг, культури та спорту тощо; стимулює пожвавлення місцевої економіки та створення додаткових постійних та сезонних робочих місць. Туристське споживання активно підтримує існування та розвиток народних ремесел, національної культурної спадщини.

Оцінка економічної ефективності та соціальної важливості розвитку туризму здійснюється у відповідних сукупних базових показниках, визначених та розрахованих спеціально, оскільки туризм не визначений

як окремий вид економічної діяльності у міжнародному класифікаторі видів економічної діяльності та Державному класифікаторі України ДК 009-96: Класифікатор видів економічної діяльності.

Вагомість туризму для національної економіки є нечітко визначеною, оскільки в загальній кількості спожитих у певному періоді товарів та послуг (а також окремо за кожною з галузей економіки) неможливо виокремити ту їх частку, що припадає на споживання туристів (туристське споживання), тобто забезпечене лише завдяки туристичній діяльності і залежить від грошових витрат туриста. Практично неможливо із загальної кількості продаж виділити частку товарів або послуг, придбаних туристами (наприклад, обсяг спожитих туристами продуктів харчування або послуг зв'язку).

Ці питання вирішуються шляхом розрахунків на підставі наявних статистичних даних, статистичних досліджень та експертних оцінок, виходячи з нормативів споживчих витрат туристів.

Головними складовими Методики є:

- визначення понять "відвідувач", "турист" і "одноденний відвідувач" та засобів обчислення їх кількості;
- визначення структури та обсягів туристського споживання;
- визначення системи показників статистики туризму в Україні;
- визначення алгоритму розрахунків показників статистики туризму.

2.2 Визначення термінів

Всі терміни, що визначені у Методиці, обмежуються статистичними цілями і застосовуються лише в межах цієї Методики.

а) Види туризму

Туризм – діяльність осіб, які здійснюють поїздки і перебувають у місцях, що знаходяться за межами їх звичайного середовища на термін від 24 годин до одного року, з будь-якою метою, але без здійснення діяльності, що оплачується з джерел, які знаходяться у місці відвідання.

Звичайне середовище – місцевість у безпосередній близькості від місць проживання, роботи чи навчання відвідувача або інших місць, що часто або регулярно ним відвідуються. Для більшості мешканців прикордонних територій звичайним середовищем є прикордонні території обох суміжних держав. Значна частина таких мешканців мають джерела життєзабезпечення саме на території суміжної держави.

Внутрішній туризм – це поїздки відвідувачів-резидентів за межі свого звичайного середовища, але в межах своєї країни (подорожі в межах України осіб, які постійно проживають в Україні).

Іноземний (в'їзний) туризм – це поїздки відвідувачів-нерезидентів у регіоні, що знаходиться за межами їх звичайного середовища (подорожі в межах України осіб, що не проживають постійно в Україні).

Зарубіжний (виїзний) туризм – це поїздки осіб-резидентів країни (регіону), які здійснюють перебування в місцях, що знаходяться за межами їх країни і за межами їх звичайного середовища (подорожі осіб, що постійно проживають в Україні, за межі митної території України).

Прикордонний обмін – перетин кордону особами, які мешкають у прикордонній території та регулярно або час від часу перетинають кордон з метою перебування у прикордонній території сусідньої держави (така територія для цих осіб є звичайним середовищем) на термін, що не перевищує 24 години, без здійснення ночівлі у країні відвідання.

Перетин державного кордону України мешканцями прикордонних територій здійснюється у місцевих пунктах пропуску за спрощеним порядком, якщо це передбачено відповідними положеннями чинних міждержавних угод. За рекомендаціями ВТО ця категорія осіб не зараховується ні до туристів, ні до одноденних відвідувачів.

Туризм в межах країни – це сукупність внутрішнього та іноземного (в'їзного) туризму.

Національний туризм – це сукупність внутрішнього та зарубіжного (виїзного) туризму.

Міжнародний туризм – це сукупність іноземного (в'їзного) та зарубіжного (виїзного) туризму.

Структура туристичних потоків – це співвідношення часток внутрішнього, іноземного (в'їзного) та зарубіжного (виїзного) туризму за чисельністю відвідувачів.

б) Класифікація відвідувачів

Відвідувач – будь-яка особа, що здійснює поїздку в місце (країну), яке знаходиться за межами її звичайного середовища на термін, що не перевищує один рік підряд, з метою, яка не спричиняє діяльність, що оплачується з джерел, які знаходяться у місці відвідання. Сезонні робітники, емігранти не вважаються відвідувачами оскільки займаються діяльністю, оплачуваною з джерела у місці відвідання.

Відвідувачі поділяються на дві категорії:

- туристи;
- одноденні відвідувачі.

Турист – відвідувач, перебування якого складає як мінімум одну ночівлю у відвідуваному місці. Використовується з метою

характеристики туризму з точки зору місця чи країни (місця відвідання), які приймають відвідувача.

Одноденний відвідувач – відвідувач, перебування якого у місці відвідання менше ніж 24 години і при цьому не включає жодної ночівлі у відвідуваному місці. До одноденних відвідувачів належать:

- круїзні пасажери - особи, що прибувають у певну країну на круїзних судах і які ночують на борту судна, навіть, якщо вони сходять на берег для екскурсій або в інших приватних справах;

- екіпажі транспортних засобів, члени яких є іноземними особами, тобто не є резидентами відвідуваної країни, і перебувають у даній країні протягом дня;

- транзитні відвідувачі, які без здійснення ночівлі у закладі розміщення прямують територією даної країни до свого місця призначення в іншій країні.

Внутрішній турист – відвідувач-резидент, який здійснює поїздку в межах своєї країни, але за межі свого звичайного середовища (особа, що подорожує в межах України і постійно проживає в Україні).

Іноземний (в'їзний) турист – відвідувач-нерезидент по відношенню до країни відвідання (особа, що подорожує в межах України і не проживає в Україні постійно).

Зарубіжний (виїзний) турист – відвідувач-резидент, який здійснює поїздку за межі своєї країни (особа, що подорожує за межі митної території України і постійно проживає в Україні).

Транзитний відвідувач – особа, яка робить зупинку в даній місцевості або країні під час слідування до місця призначення. У даній Методиці транзитні відвідувачі зараховуються до числа одноденних відвідувачів.

Не зараховуються до числа туристів: прикордонні працівники, тимчасові іммігранти, постійні іммігранти, кочівники, транзитні пасажери, які не залишають транзитної зони, біженці, військовослужбовці, консульські робітники, дипломати.

в) Мета відвідування

Мета відвідування – це мотивація поїздки.

Розподіл поїздок за метою відвідання є важливим, оскільки відповідно до мети відвідання у розрахунках Методики застосовуються нормативні значення показників середнього рівня споживчих витрат та тривалості відвідання для різних категорій відвідувачів.

Службова мета відвідування – є мотивацією поїздки, яка викликана службовою необхідністю або діловим інтересом; стосується службових

відряджень, у т. ч. для участі в роботі засідань, конференцій, конгресів, ярмарків та виставок, у професійних спортивних заходах, виступах з лекціями і концертами, ділових переговорах, навчальних заходах, дослідницькій діяльності, інших заходах, що пов'язані з роботою або професією відвідувача. При організації таких поїздок туристичні послуги часто замовляються відвідувачем безпосередньо у їх виробника без залучення суб'єкта туристичної діяльності – посередника.

Організований туризм як мета відвідування – є мотивацією поїздки, індивідуальної або колективної, організацією якої та формуванням пакету послуг, що надаються відвідувачу, займається суб'єкт туристичної діяльності. Ці поїздки, як правило, мають пізнавальний, рекреаційно-оздоровчий або розважальний характер.

Приватна мета відвідування – є мотивацією індивідуальної поїздки, організованої та здійснюваної відвідувачем самостійно, без залучення туристичного підприємства до організації подорожі. Це поїздки для відвідання знайомих і родичів, участі в обрядових заходах, паломництво, отримання послуг з лікування, тощо.

г) Туристське споживання та туристські витрати

Туристське споживання – споживання вироблених різними галузями економіки товарів та послуг для задоволення потреб туристів. У грошовому вимірі це вартість сукупності товарів та послуг, що споживаються туристами (відвідувачами) для задоволення туристських потреб. Туристське споживання, таким чином, співпадає з концепцією “кінцевого споживання” у системі національних рахунків.

За часом та місцем здійснення туристське споживання поділяється на:

- попереднє споживання - попередні туристські витрати, необхідні для підготовки та здійснення поїздки;
- споживання протягом поїздки - витрати, що здійснюються у відвідуваних місцях;
- споживання після поїздки - витрати, що здійснюються після повернення з поїздки і пов'язані з поїздкою.

Внутрішнє туристське споживання охоплює споживання відвідувачів-резидентів у межах економічної території даної країни.

Іноземне (в'їзне) туристське споживання охоплює споживання відвідувачів-нерезидентів в межах економічної території даної країни.

Зарубіжне (виїзне) туристське споживання охоплює споживання відвідувачів-резидентів за межами економічної території даної країни.

Туристське споживання у вартісному вимірі складається з сукупності туристських витрат.

Туристські витрати – споживчі витрати відвідувача, які пов’язані із забезпеченням його потреб як туриста, і здійснені ним (або від його імені) перед, протягом та після поїздки та у місцях відвідання.

Головні туристські витрати :

1. Комплексні тури (пакет послуг).
2. Послуги розміщення (короткотермінового проживання).
3. Харчування та напої.
4. Послуги пасажирського транспорту.
5. Екскурсійне обслуговування.
6. Послуги перекладача.
7. Організаційні послуги туроператора, турагента.
8. Рекреаційні, культурні, розважальні, спортивні заходи.
9. Придбання сувенірної продукції, фототоварів, відвідання магазинів.
10. Страхування.
11. Інші (у т.ч. фінансові послуги, оренда транспортних засобів тощо).

д) Економічні вигоди туризму

Критерії економічних вигод країни (регіону) від розвитку туристичної діяльності:

- Особисті доходи (заробітна плата працівників туристичної та суміжних галузей, доходи власників);
- Зайнятість (робочі місця в галузі туризму та суміжних галузях);
- Комерційні доходи (валові надходження, що створюються завдяки витратам туристів, чистий прибуток підприємств туристичної та суміжних галузей);
- Державні доходи (податки, збори, доходи державних підприємств);
- Частка туризму у формуванні Валового внутрішнього продукту;
- Надходження іноземної валюти.

Валові надходження від туризму – це сукупний обсяг споживання відвідувачів країни (внутрішніх та міжнародних), зумовлений їх витратами і виражений у грошових одиницях. Складаються з сукупності надходжень від усіх видів туризму (іноземного (в’їзного), зарубіжного (виїзного) та внутрішнього), а також надходжень від одноденних відвідань.

Надходження від в’їзного (іноземного) туризму – забезпечені

витратами іноземних (в'їзних) відвідувачів, здійсненими як оплата до, під час або після подорожі за товари та послуги, що отримані в країні відвідання (включаючи платежі національним перевізникам за міжнародні пасажирські перевезення).

Надходження від внутрішнього туризму – забезпечені витратами внутрішніх відвідувачів, здійсненими як оплата до, під час або після подорожі за товари та послуги, що отримані в місці відвідання (включаючи платежі національним перевізникам за міжміські пасажирські перевезення).

Надходження від зарубіжного (виїзного) туризму – забезпечені витратами зарубіжних (виїзних) відвідувачів, здійсненими як оплата до, під час або після подорожі за товари та послуги, що отримані в країні походження (включаючи платежі національним перевізникам за міжнародні пасажирські перевезення).

Надходження від міжнародного туризму – це сукупність надходжень від іноземного (в'їзного) та зарубіжного (виїзного) туризму.

Надходження від односторонніх відвідань - це сукупність споживчих витрат односторонніх відвідувачів у країні відвідання.

Вклад міжнародного туризму у платіжний баланс країни – це різниця між витратами іноземних (в'їзних) відвідувачів в даній країні та витратами резидентів цієї країни за її кордонами.

е) Туристична індустрія

Туристична індустрія – сукупність різних суб'єктів підприємницької діяльності, основна виробнича діяльність яких пов'язана з наданням послуг, виробництвом та реалізацією товарів для задоволення потреб туристів.

Суб'єкти туристичної галузі – сукупність суб'єктів туристичної діяльності, санаторно-курортних (оздоровчих) закладів та готелів й інших місць для короткотермінового проживання.

Суб'єкт туристичної діяльності – підприємство, установа, організація, незалежно від форми власності, фізична особа-підприємець, що зареєстровані у встановленому чинним законодавством України порядку і мають ліцензію на здійснення діяльності, пов'язаної з наданням туристичних послуг.

Засіб розміщення - будь-який об'єкт, що регулярно або час від часу надає послуги з розміщення для ночівлі.

Засоби розміщення поділяються на дві категорії:

- колективні;
- індивідуальні.

Колективні засоби розміщення поділяються на:

- готелі та аналогічні заклади;
- спеціалізовані заклади (санаторно-курортні оздоровчі заклади, молодіжні табори, конгрес-центри, майданчики для кемпінгу тощо).

Індивідуальні засоби розміщення туристів (квартири, вілли, котеджі, будинки тощо) розрізняють за принципом оплати або безоплатності послуг розміщення:

- орендовані;
- неорендовані.

Орендовані засоби розміщення – це приватні будинки чи квартири, або кімнати в них, які відвідувачі орендують у місці відвідання у приватних осіб або агентів на платній основі.

Неорендовані засоби розміщення – це приватні помешкання, які надаються відвідувачу на безоплатній основі (родичами, знайомими тощо) або власні помешкання відвідувача, що знаходяться за межами його звичайного середовища.

є) Структура туристського споживання

Специфіка туристського споживання полягає в тому, що воно містить всі категорії споживчих товарів і послуг, але в різній мірі. Відповідно до того, якою мірою той чи інший товар або послуга належать до туристського споживання, виділяються дві основні групи:

- *Специфічні* туристські товари та послуги.
- *Неспецифічні* для туризму товари та послуги (такі, що не мають прямого відношення до туризму й не представляють інтересу для туристичної діяльності).

Специфічні туристські товари та послуги відповідають таким критеріям:

- це товари та послуги, пропозиція яких скоротиться у значній мірі за умови відсутності відвідувачів;
- це товари та послуги, що складають значну частку у структурі туристського споживання;
- це товари та послуги, відсутність яких зумовить скорочення туристського споживання.

В межах групи специфічних туристських товарів та послуг виділяються дві вужчі підгрупи:

- *Характерні* туристські товари та послуги - це товари та послуги, що піддаються статистичному обліку, та більша частина яких зникне або рівень споживання яких значно скоротиться за умови відсутності відвідувачів (співпадають з міжнародною класифікацією специфічних туристських товарів і послуг);
- *Супутні* туристські товари та послуги - це залишкова категорія, що містить товари та послуги, які в окремих країнах визначені як специфічні для туризму, але за міжнародною класифікацією не увійшли до цієї категорії.

До характерних туристських товарів та послуг належать:

1. Послуги розміщення
  - 1.1. Послуги готелів та аналогічних засобів розміщення
  - 1.2. Послуги розміщення, що надаються безплатно (у родичів, на дачі тощо)
2. Громадське харчування та продаж напоїв
3. Послуги пасажирського транспорту
  - 3.1. Послуги залізничного транспорту
  - 3.2. Послуги автомобільного та іншого сухопутного транспорту
  - 3.3. Послуги водного транспорту
  - 3.4. Послуги повітряного транспорту
  - 3.5. Послуги допоміжної пасажирської транспортної служби
  - 3.6. Оренда пасажирських транспортних засобів
  - 3.7. Технічне обслуговування та ремонт пасажирських транспортних засобів
4. Послуги турагентів, туроператорів, туристських гідів
5. Послуги у сфері культури
  - 5.1. Сценічне мистецтво
  - 5.2. Послуги музеїв та інші культурні послуги
6. Рекреація та інші види дозвілля
  - 6.1. Спорт та інші види спортивного дозвілля
  - 6.2. Санаторно-курортні послуги
7. Інші туристські послуги
  - 7.1. Фінансові та страхові послуги
  - 7.2. Інші види оренди
  - 7.3. Інші послуги туристам

Перелік “Характерні туристські товари та послуги” відповідно до Державного класифікатора продукції і послуг України ДК 016-97

знаходиться в Додатку А.

2.3 Джерела інформації

Джерелами інформації для застосування Методики є :

- державні статистичні спостереження;
- адміністративні дані;
- окремі додаткові (спеціальні) статистичні дослідження;
- експертні оцінки.

Статистичні дослідження та експертні оцінки. Статистичні дослідження як джерело інформації для даної Методики проводяться шляхом:

- систематичного проведення періодичного державного статистичного спостереження (збір та узагальнення державної статистичної звітності);
- проведення спеціально організованих статистичних обстежень.

Метою статистичних досліджень є отримання достовірних даних щодо кількісних та якісних показників туристичної діяльності, а також наукове обґрунтування кількісних значень нормативних показників туристських витрат, що застосовуються в Методиці.

Об'єктами статистичних досліджень є туристичні потоки – сукупність відвідувачів певної категорії, а також окремі відвідувачі.

Періодичність статистичних досліджень визначається експертами в залежності від необхідності приведення нормативів Методики у відповідність до об'єктивного рівня, зумовленого тими чи іншими економічними процесами в країні та галузі.

Експертні оцінки фахівців застосовуються у визначенні рівнів нормативних показників Методики у випадках, коли кількісна їх характеристика не є предметом обліку державної статистичної звітності.

Дані державної статистичної звітності, що використовуються при застосуванні Методики, детально описані в Додатку Б.

2.4 Система показників туристичної діяльності

Таблиця 2.1 - Основні показники статистики туризму в Україні

Основні показники	Одиниця виміру	Умовна позначка	№ формули
ІНОЗЕМНИЙ (В'ЇЗНИЙ) ТУРИЗМ			
Кількість іноземних (в'їзних) відвідувачів	Млн. осіб	$K_i^{відв}$	(2.1)
Кількість іноземних (в'їзних) туристів	Млн. осіб	$K_i^{тур}$	(2.2)
ВНУТРІШНІЙ ТУРИЗМ			
Кількість внутрішніх туристів	Млн. осіб	$L_в$	(2.7)
ЕКСКУРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ			
Кількість екскурсантів	Млн. осіб	L_e	(2.8)
ЗАРУБІЖНИЙ (ВИЇЗНИЙ) ТУРИЗМ			
Кількість зарубіжних (виїзних) відвідувачів	Млн. осіб	$K_з^{відв}$	(2.4)
Кількість зарубіжних (виїзних) туристів	Млн. осіб	$K_з^{тур}$	(2.5)
ТУРИСТИЧНА ІНДУСТРІЯ			
Кількість суб'єктів галузі туризму	Одиниць	C	(2.36)
ЗАЙНЯТІСТЬ У ТУРИЗМІ			
Чисельність працівників галузі туризму	Тис. осіб	$\Psi^{тур}$	(2.37)
ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ТУРИЗМУ			
Обсяг туристського споживання	Млрд. грн.	O	(2.25)
Обсяг послуг, наданих підприємствами сфери туризму	Млрд. грн.	$O^{тур}$	(2.38)

Таблиця 2.2 - Міжнародна система показників статистики туризму

Базові показники	Одиниця виміру	Код
В'ІЗНИЙ ТУРИЗМ		
Прибуття		
Відвідувачі	Тисяч осіб	1.1
- туристи (відвідувачі, які ночують)	Тисяч осіб	1.2
- одноденні відвідувачі	Тисяч осіб	1.3
- пасажери круїзів	Тисяч осіб	1.4
Прибуття за регіонами		
Африка	Тисяч осіб	2.1
Америка	Тисяч осіб	2.2
Європа	Тисяч осіб	2.3
Східна Азія та Тихоокеанський регіон	Тисяч осіб	2.4
Південна Азія	Тисяч осіб	2.5
Ближній Схід	Тисяч осіб	2.6
Прибуття за видами транспорту		
Повітряний транспорт	Тисячі осіб	3.1
Залізничний транспорт	Тисяч осіб	3.2
Автомобільний транспорт	Тисяч осіб	3.3
Морський транспорт	Тисяч осіб	3.4
Прибуття за метою відвідання		
Дозвілля, відпочинок	Тисяч осіб	4.1
Службова, ділова, професійна поїздка	Тисяч осіб	4.2
Інша мета	Тисяч осіб	4.3
Тривалість перебування		
Ночівлі в готелях та аналогічних закладах	Тисяч ночівель	5.1
Ночівлі в інших колективних засобах розміщення	Тисяч ночівель	5.2
Середня тривалість перебування іноземного туриста	Ночівель	5.5
Туристські витрати		
Туристські витрати в даній країні	Млн. доларів США	8.1

2.5 Нормативні показники

Таблиця 2.3 - Нормативні показники туризму

Умовна позначка	Назва показника	№ формули	Джерело
$B_i^{одноден}$	Норматив витрат іноземного (в'їзного) одноденного відвідувача	(2.27)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_i^{осн/слж}$	Норматив основних добових витрат одного іноземного (в'їзного) туриста, метою відвідання якого є службова поїздка	(2.27)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_i^{осн/орг}$	Норматив основних добових витрат одного іноземного (в'їзного) туриста, метою відвідання якого є організований туризм	(2.27)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_i^{осн/прв}$	Норматив основних добових витрат одного іноземного (в'їзного) туриста, метою відвідання якого є приватна поїздка	(2.27)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_i^{дод/слж}$	Норматив додаткових витрат протягом перебування одного іноземного (в'їзного) туриста, метою відвідання якого є службова поїздка	(2.27)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_i^{дод/орг}$	Норматив додаткових витрат протягом перебування одного іноземного (в'їзного) туриста, метою відвідання якого є організований туризм	(2.27)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_i^{дод/прв}$	Норматив додаткових витрат протягом перебування одного іноземного (в'їзного) туриста, метою відвідання якого є приватна поїздка	(2.27)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_v^{осн}$	Норматив основних добових витрат одного внутрішнього туриста	(2.29)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_v^{дод}$	Норматив додаткових витрат протягом перебування одного внутрішнього туриста	(2.29)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_3^{слжУ}$	Норматив витрат, пов'язаних з поїздкою одного зарубіжного (виїзного) туриста (метою відвідання якого є службова поїздка) на митній території України, враховуючи плату національним перевізникам за міжнародні пасажирські перевезення	(2.31)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження

Умовна позначка	Назва показника	№ формули	Джерело
$B_3^{оргУ}$	Норматив витрат, пов'язаних з поїздкою, одного зарубіжного (виїзного) туриста (метою відвідання якого є організований туризм) на митній території України, враховуючи плату національним перевізникам за міжнародні пасажирські перевезення та комісійні турфірми	(2.32)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_3^{првУ}$	Норматив витрат, пов'язаних з поїздкою, одного зарубіжного (виїзного) туриста (метою відвідання якого є приватна поїздка) на митній території України, враховуючи плату національним перевізникам за міжнародні пасажирські перевезення	(2.33)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_3^{одноденУ}$	Норматив витрат одноденного зарубіжного (виїзного) відвідувача на митній території України	(2.34)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_3^{осн/слж}$ $B_3^{осн/орг}$ $B_3^{осн/прв}$	Норматив основних добових витрат одного зарубіжного (виїзного) туриста протягом перебування за кордоном з метою відвідання службовою, організований туризм, приватною	(2.35)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_3^{дод/слж}$ $B_3^{дод/орг}$ $B_3^{дод/прв}$	Норматив додаткових витрат одного зарубіжного (виїзного) туриста протягом перебування за кордоном з метою відвідання службовою, організований туризм, приватною	(2.35)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження
$B_3^{одноден}$	Норматив витрат одноденного зарубіжного (виїзного) відвідувача за кордоном	(2.34)	1) Експертна оцінка фахівців 2) Статистичне обстеження

Структура середньодобових (основних) споживчих витрат відвідувачів:

- оплата послуг розміщення;
- оплата харчування та напоїв;
- оплата екскурсій та послуг гіда;
- оплата послуг пасажирського транспорту.

2.6 Алгоритм розрахунків

Процес розрахунку показників статистики туризму складається з таких головних етапів:

1. Визначення кількості відвідувачів певної категорії.
2. Визначення середньої тривалості перебування туристів певної категорії.
3. Розрахунок надходжень від туризму через застосування нормативних показників відповідного рівня витрат (туристського споживання).
4. Розрахунок інших показників.

Найбільш точні результати обчислення дають розрахунки показників окремо за кожною країною та категорією туристів.

Для спрощення розрахунків припустимо групування відвідувачів за категоріями країн. Одним з критеріїв групування є однаковий рівень туристських витрат, що визначається за результатами статистичного обстеження туристів або експертними оцінками.

Розрахунки надходжень від різних видів туризму ведуться на основі даних про середню величину витрат одного відвідувача за одну добу подорожування, з урахуванням тривалості перебування та кількості відвідувачів усіх категорій.

Ведення несущільних методів статистичного спостереження передбачає використання всіх можливих джерел статистичної інформації (як державної, так і відомчої звітності) та потребує здійснення певних додаткових обрахунків. Тому джерелом даних про туристські витрати вважається експертна оцінка, а також статистичне обстеження (опитування) туристів або суб'єктів туристичної діяльності, відповідно до статей витрат.

2.6.1 Обчислення кількості відвідувачів

Обчислення кількості відвідувачів здійснюється за їх категоріями в залежності від виду туризму та мети відвідання:

- Іноземні (в'їзні) відвідувачі, у т.ч.:
  - іноземні (в'їзні) туристи;
  - іноземні (в'їзні) одноденні відвідувачі.
- Зарубіжні (виїзні) відвідувачі, у т.ч.:
  - зарубіжні (виїзні) туристи;
  - зарубіжні (виїзні) одноденні відвідувачі.
- Внутрішні туристи.

а) Обчислення кількості іноземних (в'їзних) відвідувачів

Кількість іноземних (в'їзних) відвідувачів ($K_i^{відв}$) складають іноземні (в'їзні) туристи та іноземні (в'їзні) одноденні відвідувачі.

$$K_i^{відв} = K_i^{тур} + K_i^{одноден}, \quad (2.1)$$

де $K_i^{тур}$ - кількість іноземних (в'їзних) туристів;

$K_i^{одноден}$ - кількість іноземних (в'їзних) одноденних відвідувачів.

Кількість іноземних (в'їзних) туристів ($K_i^{тур}$) складають іноземні (в'їзні) відвідувачі, які здійснюють щонайменше одну ночівлю у колективному або індивідуальному засобі розміщення в Україні.

$$K_i^{тур} = K_i^{служ} + K_i^{орг} + K_i^{прв}, \quad (2.2)$$

де $K_i^{служ}$ - кількість іноземних громадян, які в'їжджали до України з метою здійснення службової поїздки;

$K_i^{орг}$ - кількість іноземних громадян, які в'їжджали до України з метою організованого туризму;

$K_i^{прв}$ - кількість іноземних громадян, які в'їжджали до України з метою здійснення приватної поїздки.

Кількість іноземних (в'їзних) одноденних відвідувачів ($K_i^{одноден}$) складають іноземні (в'їзні) відвідувачі, які не здійснюють жодної ночівлі у засобі розміщення відвідуваного місця. Це визначення враховує:

- транзитних пасажирів, що прямують територією України до свого місця призначення в іншій країні і не здійснюють жодної ночівлі у закладах розміщення України;
- пасажирів круїзів, які прибувають у певну країну на круїзному судні і повертаються кожної ночі на судно для ночівлі;
- екіпажі круїзних та повітряних суден і залізничних потягів (обслуговуючий персонал).

$$K_i^{одноден} = K_i^{транз} + K_i^{обслуг}, \quad (2.3)$$

де $K_i^{транз}$ - кількість іноземних одноденних відвідувачів, які в'їжджали до України з метою транзиту;

$K_i^{обслуг}$ - кількість іноземних одноденних відвідувачів, які в'їжджали до України в якості обслуговуючого персоналу.

б) Обчислення кількості зарубіжних (виїзних) відвідувачів

Кількість зарубіжних (виїзних) відвідувачів ($K_i^{відв}$) складають зарубіжні (виїзні) туристи та зарубіжні (виїзні) одноденні відвідувачі.

$$K_3^{відв} = K_3^{тур} + K_3^{одноден}, \quad (2.4)$$

де $K_3^{тур}$ - кількість зарубіжних (виїзних) туристів;

$K_3^{одноден}$ - кількість зарубіжних (виїзних) одноденних відвідувачів.

Кількість зарубіжних (виїзних) туристів ($K_3^{тур}$) складають громадяни України, які виїжджали за кордон з метою службової, приватної поїздки та організованого туризму та здійснили щонайменше одну ночівлю у країні відвідання.

$$K_3^{тур} = K_3^{служ} + K_3^{орг} + K_3^{прв}, \quad (2.5)$$

$$K_3^{одноден} = K_3^{обслуг}, \quad (2.6)$$

де $K_3^{служ}$ - кількість громадян України, які виїжджали за кордон у службову поїздку;

$K_3^{орг}$ - кількість громадян України, які виїжджали за кордон в організовану туристичну поїздку;

$K_3^{прв}$ - кількість громадян України, які виїжджали за кордон у приватну поїздку;

$K_3^{обслуг}$ - кількість громадян України, які виїжджали за кордон в якості обслуговуючого персоналу (екіпажі транспортних засобів) і не здійснювали жодної ночівлі в засобах розміщення за кордоном.

в) Обчислення кількості внутрішніх туристів

Кількість внутрішніх туристів (L_6) складають громадяни України, які здійснюють поїздки Україною за межі їх звичайного середовища терміном, що не перевищує 12 місяців, і які здійснюють щонайменше одну ночівлю у відвідуваному місці.

$$L_6 = L_6^{гот} + L_6^{сан} + L_6^{прв} + L_6^{дін}, \quad (2.7)$$

де L_e^{zom} - кількість громадян України, які були обслуговані готелями та іншими об'єктами для короткотермінового проживання протягом певного періоду;

$L_e^{сан}$ - кількість громадян України, які були обслуговані санаторно-курортними закладами протягом певного періоду;

$L_e^{прв}$ - кількість громадян України, які були обслуговані на базі приватних засобів розміщення протягом певного періоду;

$L_e^{дім}$ - кількість дітей та підлітків, обслугованих в дитячих оздоровчих закладах протягом певного періоду.

При розрахунках кількості внутрішніх туристів за даною Методикою передбачено, що з числа тих відвідувачів, які проживали в приватних (індивідуальних) засобах розміщення, враховуються туристи, які скористалися послугами суб'єктів туристичної діяльності при організації своєї поїздки, тобто обліковуються в державній статистичній звітності туристичного підприємства. Туристи, які проживали в приватних (індивідуальних) помешканнях (квартирах, будинках, кімнатах у них) на платній або безоплатній основі (так звані “відпочинок дикуном”, “відпочинок у родичів, знайомих”), на момент створення Методики не обліковуються у державній статистичній звітності і тому обсяг їх туристського споживання не може бути врахованим в обсязі надходжень від внутрішнього туризму.

До статистики внутрішнього туризму також не ввійшли дані Федерації спортивного туризму України щодо кількості учасників категорійних туристсько-спортивних маршрутів, які не підлягають обліку державної статистичної звітності.

г) Обчислення кількості екскурсантів

Кількість екскурсантів (L_e) складає сума числа осіб, яким були надані екскурсійні послуги суб'єктами туристичної діяльності (L_e^{opz}) та числа відвідувачів музеїв ($L_e^{муз}$).

$$L_e = L_e^{opz} + L_e^{муз} . \quad (2.8)$$

2.6.2 Обчислення середньої тривалості перебування

Тривалість перебування відвідувача прямо пропорційно впливає на обсяги його витрат (туристського споживання): чим більша тривала подорож, тим більший обсяг туристських витрат вона зумовлює.

У свою чергу, тривалість перебування залежить від мети відвідання, категорії країни-місця походження відвідувача, місця

відвідання тощо. Виходячи з цього, доцільно визначати середню тривалість перебування окремо для кожної категорії відвідувачів.

Розрахований на підставі статистичних даних, визначений експертною оцінкою або шляхом статистичного анкетування відвідувачів, показник середньої тривалості перебування певної категорії відвідувачів використовується як нормативний для визначення обсягів туристського споживання, надходжень від певного виду туризму.

Середня тривалість перебування (T) певної категорії туристів (іноземних (в'їзних)), внутрішніх, зарубіжних (виїзних)) визначається в залежності від загальної кількості їх ночівель у засобах розміщення різних типів і обчислюється виходячи з статистичних даних, що подаються засобами розміщення, суб'єктами туристичної діяльності, або визначається експертною оцінкою у випадках, коли не ведеться облік тривалості перебування відвідувачів.

$$T = \frac{\text{Кількість \_ ночівель(туро – днів, ліжко – днів, людино – днів)}}{\text{Кількість \_ туристів}} \quad (2.9)$$

Розрахунок узагальнювального (для всіх типів засобів розміщення) показника середньої тривалості перебування здійснюється через визначення середньої арифметичної зваженої (T^Δ).

Середня тривалість перебування іноземних (в'їзних) туристів (T_i^Δ):

$$T_i^\Delta = \frac{ЛД_i^{орг} + ЛД_i^{гом} + ЛД_i^{сан}}{Л_i^{орг} + Л_i^{гом} + Л_i^{сан}}, \quad (2.10)$$

$$T_i^{орг} = \frac{ЛД_i^{орг}}{Л_i^{орг}}, \quad (2.11)$$

$$T_i^{гом} = \frac{ЛД_i^{гом}}{Л_i^{гом}}, \quad (2.12)$$

$$T_i^{сан} = \frac{ЛД_i^{сан}}{Л_i^{сан}}, \quad (2.13)$$

де $Л_i^{орг}$ - кількість іноземних (в'їзних) туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності;

$Л_i^{гом}$ - кількість іноземних (в'їзних) громадян, обслугованих

готелями та іншими об'єктами для короткотермінового проживання;

$L_i^{сан}$ - кількість іноземних (в'їзних) громадян, які обслуговані санаторно-курортними закладами;

$LД_i^{орг}$ - кількість туро-днів, наданих іноземним (в'їзним) туристам суб'єктами туристичної діяльності;

$LД_i^{гом}$ - кількість людино-днів, наданих іноземним (в'їзним) громадянам готелями та іншими об'єктами для короткотермінового проживання;

$LД_i^{сан}$ - кількість ліжко-днів, наданих іноземним (в'їзним) громадянам санаторно-курортними закладами.

Кількість ночівель іноземних (в'їзних) туристів ($LД_i$):

$$LД_i = T_i^{\Delta} \cdot K_i^{тур} \quad (2.14)$$

Середня тривалість перебування внутрішніх туристів (T_{ϵ}^{Δ}):

$$T_{\epsilon}^{\Delta} = \frac{LД_{\epsilon}^{прв} + LД_{\epsilon}^{орг} + LД_{\epsilon}^{гом} + LД_{\epsilon}^{сан} + LД_{\epsilon}^{dim}}{L_{\epsilon}^{прв} + L_{\epsilon}^{орг} + L_{\epsilon}^{гом} + L_{\epsilon}^{сан} + L_{\epsilon}^{dim}}, \quad (2.15)$$

$$T_{\epsilon}^{прв} = \frac{LД_{\epsilon}^{прв}}{L_{\epsilon}^{прв}}, \quad (2.16)$$

$$T_{\epsilon}^{орг} = \frac{LД_{\epsilon}^{орг}}{L_{\epsilon}^{орг}}, \quad (2.17)$$

$$T_{\epsilon}^{гом} = \frac{LД_{\epsilon}^{гом}}{L_{\epsilon}^{гом}}, \quad (2.18)$$

$$T_{\epsilon}^{сан} = \frac{LД_{\epsilon}^{сан}}{L_{\epsilon}^{сан}}, \quad (2.19)$$

де $L_{\epsilon}^{прв}$ - кількість внутрішніх туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності на базі приватних засобів розміщення;

$L_{\epsilon}^{орг}$ - загальна кількість внутрішніх туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності;

$L_{\epsilon}^{гом}$ - кількість громадян України, обслугованих готелями та іншими об'єктами для короткотермінового проживання;

$L_{\epsilon}^{сан}$ - кількість громадян України, які обслуговані санаторно-курортними закладами;

L_e^{dim} - кількість осіб оздоровлених у дитячих оздоровчих закладах;
 $ЛД_e^{np\epsilon}$ - кількість туро-днів, наданих внутрішнім туристам суб'єктами туристичної діяльності на базі приватних засобів розміщення;
 $ЛД_e^{op\epsilon}$ - загальна кількість туро-днів, наданих внутрішнім туристам суб'єктами туристичної діяльності;
 $ЛД_e^{zom}$ - кількість людино-днів, наданих громадянам України готелями та іншими об'єктами для короткотермінового проживання;
 $ЛД_e^{can}$ - кількість ліжко-днів, наданих громадянам України санаторно-курортними закладами;
 $ЛД_e^{dim}$ - кількість ліжко-днів, наданих у дитячих оздоровчих закладах.
Кількість ночівель внутрішніх туристів ($ЛД_e$) визначається за формулою

$$ЛД_e = ЛД_e^{zom} + ЛД_e^{can} + ЛД_e^{np\epsilon} + ЛД_e^{dim} \quad (2.20)$$

Середня тривалість перебування зарубіжних (виїзних) туристів (T_3^Δ):

$$T_3^\Delta = \frac{ЛД_3^{op\epsilon}}{Л_3^{op\epsilon}}, \quad (2.21)$$

де $Л_3^{op\epsilon}$ - кількість зарубіжних (виїзних) туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності;
 $ЛД_3^{op\epsilon}$ - кількість туро-днів, наданих зарубіжним (виїзним) туристам суб'єктами туристичної діяльності.

2.6.3 Обчислення показника середньодобових витрат відвідувача

Показник середньодобових витрат відвідувача використовується в розрахунках обсягів туристського споживання та надходжень від туризму.

На величину середньодобових витрат відвідувача, окрім мети відвідання, впливають такі суб'єктивні чинники, як рівень життя у країні - місці походження відвідувача, його соціальний статус, індивідуальні потреби в ширшому або вужчому діапазоні додаткових послуг.

Доцільно визначити нормативні значення показника середньодобових витрат окремо для кожної категорії відвідувачів. Інструментом визначення є розрахунки на базі матеріалів статистичних досліджень туристичних потоків або експертні оцінки.

Споживчі витрати туриста значно відрізняються від витрат одноденного відвідувача за своєю структурою та обсягом.

Споживчі витрати відвідувача (туриста) (B) складаються з основних (добових) ($B^{осн}$) і додаткових витрат ($B^{дод}$).

$$B = \sum B^{осн} + \sum B^{дод} \quad (2.22)$$

Основні витрати (такі, що здійснюються щодня протягом поїздки):

- витрати на оплату вартості розміщення¹;
- витрати на оплату вартості харчування та напоїв.

Додаткові витрати (такі, що здійснюються одноразово протягом поїздки):

- витрати на оплату вартості проїзду у різних видах міжнародного, міжміського, приміського та міського транспорту та спеціалізованого транспорту (канатні дороги, фунікулери, гірськолижні підйомники тощо);
- витрати на оплату послуг турагентства (комісійні);
- витрати на оплату екскурсійних послуг;
- витрати на оплату послуг музеїв, заповідників, парків інших об'єктів огляду;
- витрати на оплату послуг з страхування (страхування життя особи, яка подорожує, від нещасного випадку, медичне, страхування транспортних засобів, страхування ануляції поїздки або інших витрат, пов'язаних із зміною умов поїздки);
- витрати на оплату паспортно-візових послуг;
- витрати на оплату вартості сувенірної продукції;
- витрати на оплату послуг перекладача;
- витрати на оплату побутових послуг;
- витрати на оплату послуг паркування транспорту;
- витрати на оплату послуг фінансових установ з обміну валют, кредитних карток;
- витрати на оплату вартості оренди або прокату різних видів транспорту;
- витрати на оплату вартості оренди або прокату курортного обладнання;
- витрати на оплату вартості оренди або прокату фото-, відео-апаратури;
- витрати на оплату послуг з обробки фотоматеріалів;
- витрати на оплату поштових послуг;
- витрати на оплату вартості підносу багажу, інші "чайові";

---

¹ Для одноденних відвідувачів ця стаття витрат вилучається.

- витрати на оплату ліцензій на охоту, рибалку;
- витрати на оплату інших послуг та товарів.

Додаткові витрати туриста не обмежуються наведеним переліком і можуть враховувати будь-які інші споживчі витрати особи, яка подорожує і здійснює їх у зв'язку з подорожжю.

Середньодобові витрати одного туриста протягом поїздки (B^{Δ}) визначаються як середня арифметична величина:

$$B^{\Delta} = \frac{\sum B^{осн} + \sum B^{доп}}{t}, \quad (2.23)$$

$$B^{осн} = \frac{\text{вартість}_\text{туру}}{\text{тривалість}_\text{туру}}, \quad (2.24)$$

де t - тривалість поїздки (днів).

Обсяги середньодобових витрат туристів різних категорій визначені експертним шляхом наводяться в розділі 2.5 “Нормативні показники”.

2.6.4 Обчислення обсягу туристського споживання

Обсяг туристського споживання (O) - сукупний обсяг споживання товарів та послуг різних галузей економіки, забезпечений завдяки туристичній діяльності, складають надходження від усіх видів туризму та надходження від одноденних відвідань.

$$O = O_i^{одноден} + O_в + O_з + O_i, \quad (2.25)$$

$$O_i^{одноден} = O_i^{транз} + O_i^{обслуг} = (K_i^{транз} + K_i^{обслуг}) \cdot B_i^{одноден}, \quad (2.26)$$

де O_i - в'їзне туристське споживання (надходження від іноземного (в'їзного) туризму);

$O_в$ - внутрішнє туристське споживання (надходження від внутрішнього туризму);

$O_з$ - виїзне туристське споживання (надходження від зарубіжного (виїзного) туризму);

$O_i^{одноден}$ - надходження від в'їзних одноденних відвідань;

$O_i^{транз}$ - надходження від іноземних (в'їзних) транзитних відвідань (споживчі витрати іноземців, які в'їжджали в країну з метою транзиту);

$O^{обслуг}_i$ - надходження від іноземних (в'їзних) осіб, які в'їжджали до України в якості обслуговуючого персоналу;

$K^{транз}_i$ - кількість іноземних (в'їзних) одноденних відвідувачів, які в'їжджали до України з метою транзиту;

$K^{обслуг}_i$ - кількість іноземних громадян, які в'їжджали до України в якості обслуговуючого персоналу (членів екіпажів транспортних засобів) і зараховуються до категорії одноденних відвідувачів;

$B^{одноден}_i$ - норматив споживчих витрат іноземного (в'їзного) одноденного відвідувача.

а) Обчислення в'їзного туристського споживання

В'їзне туристське споживання (надходження від іноземного (в'їзного) туризму) (O_i) складається з споживчих витрат іноземних (в'їзних) туристів у країні відвідання.

$$O_i = K_i^{служ} \cdot (T_i^{служ} \cdot B_i^{осн/служ} + B_i^{дод/служ}) + K_i^{орг} \cdot (T_i^{орг} \cdot B_i^{осн/орг} + B_i^{дод/орг}) + K_i^{прв} \cdot (T_i^{прв} \cdot B_i^{осн/прв} + B_i^{дод/прв}), \quad (2.27)$$

де K_i - кількість іноземних (в'їзних) туристів, метою відвідання яких є:

$K_i^{служ}$ - службова поїздка,

$K_i^{орг}$ - організований туризм,

$K_i^{прв}$ - приватна поїздка;

T_i - середня тривалість перебування іноземного (в'їзного) туриста, метою відвідання якого є:

$T_i^{служ}$ - службова поїздка,

$T_i^{орг}$ - організований туризм,

$T_i^{прв}$ - приватна поїздка;

$B_i^{осн}$ - норматив основних добових витрат одного іноземного (в'їзного) туриста метою відвідання якого є:

$B_i^{осн/служ}$ - службова поїздка,

$B_i^{осн/орг}$ - організований туризм,

$B_i^{осн/прв}$ - приватна поїздка;

$B_i^{дод}$ - норматив додаткових витрат протягом перебування одного іноземного (в'їзного) туриста метою відвідання якого є:

$B_i^{дод/служ}$ - службова поїздка,

$B_i^{дод/орг}$ - організований туризм,

$B_i^{дод/прв}$ - приватна поїздка.

б) Обчислення внутрішнього туристського споживання

Внутрішнє туристське споживання (надходження від внутрішнього туризму) (O_6) складається з туристських споживчих витрат внутрішніх туристів, враховуючи платежі національним перевізникам за внутрішні пасажирські перевезення.

$$O_6 = O_6^{zom} + O_6^{san} + O_6^{npv} + O_6^{dim}, \quad (2.28)$$

$$O_6 = L_6^{zom} \cdot (T_6^{zom} \cdot B_6^{осн} + B_6^{\deltaод}) + L_6^{san} \cdot (T_6^{san} \cdot B_6^{осн} + B_6^{\deltaод}) + L_6^{npv} \cdot (T_6^{npv} \cdot B_6^{осн} + B_6^{\deltaод}) + L_6^{dim} \cdot (T_6^{dim} \cdot B_6^{осн} + B_6^{\deltaод}), \quad (2.29)$$

де L_6^{zom} - кількість громадян України, обслугованих готелями та іншими об'єктами для короткотермінового проживання;

L_6^{san} - кількість громадян України, обслугованих санаторно-курортними закладами;

L_6^{npv} - кількість громадян України, обслугованих в індивідуальних (приватних) засобах розміщення;

L_6^{dim} - кількість громадян України, обслугованих у дитячих оздоровчих закладах;

T_6^{zom} - середня тривалість перебування внутрішніх туристів у готелях та інших об'єктах для короткотермінового проживання;

T_6^{san} - середня тривалість перебування внутрішніх туристів у санаторно-курортних закладах;

T_6^{npv} - середня тривалість перебування внутрішніх туристів в індивідуальних (приватних) засобах розміщення;

T_6^{dim} - середня тривалість перебування внутрішніх туристів у дитячих оздоровчих закладах;

$B_6^{осн}$ - норматив основних добових витрат одного внутрішнього туриста;

$B_6^{\deltaод}$ - норматив додаткових витрат одного внутрішнього туриста, враховуючи платежі національним перевізникам за внутрішні пасажирські перевезення.

в) Обчислення виїзного туристського споживання

Виїзне туристське споживання (надходження від зарубіжного (виїзного) туризму) (O_3) складається з туристських споживчих витрат зарубіжних (виїзних) туристів на митній території країни їх походження (споживчі витрати в Україні українських туристів, що виїжджають за кордон).

$$O_3 = O_3^{слж} + O_3^{орг} + O_3^{прв} + O_3^{одноденУ}, \quad (2.30)$$

$$O_3^{слж} = K_3^{слж} \cdot B_3^{слжУ}, \quad (2.31)$$

$$O_3^{орг} = K_3^{орг} \cdot B_3^{оргУ}, \quad (2.32)$$

$$O_3^{прв} = K_3^{прв} \cdot B_3^{првУ}, \quad (2.33)$$

$$O_3^{одноденУ} = K_3^{одноден} \cdot B_3^{одноденУ}, \quad (2.34)$$

де $O_3^{слж}$ - обсяг споживчих витрат зарубіжних (виїзних) туристів з службовою метою відвідання;

$O_3^{орг}$ - обсяг споживчих витрат зарубіжних (виїзних) організованих туристів;

$O_3^{прв}$ - обсяг споживчих витрат зарубіжних (виїзних) туристів з приватною метою відвідання;

$O_3^{одноденУ}$ - обсяг споживчих витрат зарубіжних (виїзних) одноденних відвідувачів надходження від виїзних одноденних відвідань;

K_3 - кількість зарубіжних (виїзних) туристів, метою відвідання яких є:

- $K_3^{слж}$ - службова поїздка,
- $K_3^{орг}$ - організований туризм,
- $K_3^{прв}$ - приватна поїздка;

$B_3^У$ - норматив витрат одного зарубіжного (виїзного) туриста на митній території України, метою відвідання якого є:

- ✓ $B_3^{слжУ}$ - службова поїздка,
- ✓ $B_3^{оргУ}$ - організований туризм,
- ✓ $B_3^{првУ}$ - приватна поїздка.

$B^{одноденУ}$ - норматив споживчих витрат одноденного відвідувача на митній території України.

2.6.5 Обчислення валових туристських витрат в інших країнах

Валові туристські витрати в інших країнах (P) – це показник, що відображає обсяг туристського споживання громадян України за її кордоном, і складається з їх туристських витрат, здійснених у період

відвідання інших країн (за межами митної території України).

При розрахунках обсягу туристських витрат громадян України за межами її митної території необхідно враховувати, що витрати в країнах СНД менші за своїм розміром, ніж витрати в інших країнах. Тому доцільно проводити розрахунки окремо за кожною країною або категорією країн, а для отримання загального обсягу витрат українських громадян за кордоном скласти отримані результати.

$$P = K_3^{слж} \cdot (T_3^{слж} \cdot B_3^{осн/слж} + B_3^{дод/слж}) + K_3^{орг} \cdot (T_3^{орг} \cdot B_3^{осн/орг} + B_3^{дод/орг}) + K_3^{прв} \cdot (T_3^{прв} \cdot B_3^{осн/прв} + B_3^{дод/прв}), \quad (2.35)$$

де K_3 - кількість зарубіжних (виїзних) туристів, метою відвідання яких є:

- $K_3^{слж}$ - службова поїздка,
- $K_3^{орг}$ - організований туризм,
- $K_3^{прв}$ - приватна поїздка;

T_3 - середня тривалість перебування зарубіжного (виїзного) туриста, метою відвідання якого є:

- $T_3^{слж}$ - службова поїздка,
- $T_3^{орг}$ - організований туризм,
- $T_3^{прв}$ - приватна поїздка;

$B_3^{осн}$ - норматив основних добових витрат одного зарубіжного (виїзного) туриста метою відвідання якого є:

- $B_3^{осн/слж}$ - службова поїздка,
- $B_3^{осн/орг}$ - організований туризм,
- $B_3^{осн/прв}$ - приватна поїздка;

$B_3^{дод}$ - норматив додаткових витрат протягом перебування одного зарубіжного (виїзного) туриста метою відвідання якого є:

- $B_3^{дод/слж}$ - службова поїздка,
- $B_3^{дод/орг}$ - організований туризм,
- $B_3^{дод/прв}$ - приватна поїздка.

2.6.6 Обчислення кількості суб'єктів галузі туризму

Кількість суб'єктів галузі туризму (C) складають:

- суб'єкти туристичної діяльності ($C^{орґ}$), що надавали туристичні послуги протягом звітного періоду (періоду, що досліджується);
- готелі та аналогічні заклади ($C^{гот}$);
- санаторно-курортні (оздоровчі) заклади ($C^{сан}$).

$$C = C^{орґ} + C^{гот} + C^{сан} . \quad (2.36)$$

2.6.7 Обчислення чисельності працівників галузі туризму

Чисельність працівників галузі туризму ($Ч^{тур}$) складають:

- працівники суб'єктів туристичної діяльності ($Ч^{орґ}$), що надавали туристичні послуги протягом звітного періоду (періоду, що досліджується);
- працівники готелів та інших місць для короткотермінового проживання ($Ч^{гот}$);
- працівники санаторно-курортних (оздоровчих) закладів ($Ч^{сан}$).

$$Ч^{тур} = Ч^{орґ} + Ч^{гот} + Ч^{сан} . \quad (2.37)$$

2.6.8 Обчислення обсягу послуг, наданих підприємствами сфери туризму

Обсяг послуг, наданих підприємствами сфери туризму ($O^{тур}$) складають:

- обсяг послуг, наданих суб'єктами туристичної діяльності ($O^{орґ}$), протягом звітного періоду (періоду, що досліджується);
- доходи від експлуатації готелів та інших місць для короткотермінового проживання ($O^{гот}$);
- сума продажної вартості всіх путівок санаторно-курортних (оздоровчих) закладів ($O^{сан}$).

$$O^{тур} = O^{орґ} + O^{гот} + O^{сан} . \quad (2.38)$$

2.6.9 Обчислення коефіцієнта завантаження засобів розміщення

Коефіцієнт завантаження засобів розміщення ($Z^{гот}$, $Z^{сан}$) є відносним показником і виражається у відсотках до місткості засобів за певний період або як індексна величина.

$$З = \frac{\text{Загальний час перебування приїжджих}}{M^{\text{гот}} \cdot 365}, \quad (2.39)$$

$$З^{\text{гот}} = \frac{ЛД^{\text{гот}}}{M^{\text{гот}} \cdot 365}, \quad (2.40)$$

$$З^{\text{сан}} = \frac{ЛД^{\text{сан}}}{M^{\text{сан}} \cdot 365}. \quad (2.41)$$

Коефіцієнт (З) відображає ефективність використання місць (або номерного фонду) закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Туристична діяльність. Нормативна база. // Роїна О.М. – К.: КНТ, 2005. – 448 с.
2. Закон України „Про внесення змін до Закону України „Про туризм” - Відомості Верховної Ради України, 2003, №13. С.434-452.
3. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Збірник нормативно-правових актів. Під заг. ред. В.К. Федорченка, Київ, ун-т туризму, економіки і права – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.

2.7 Контрольні запитання

1. Які питання можна вирішувати за допомогою Методики розрахунку обсягів туристичної діяльності?
2. На якому принципі ґрунтується Методика?
3. Якими є головні складові Методики?
4. Як поділяється туристське споживання за часом та місцем його здійснення?
5. Якими є головні туристські витрати?
6. Як класифікуються засоби розміщення туристів?
7. Як класифікуються характерні туристські товари та послуги?
8. Якими є джерела інформації для застосування Методики?

2.8 Вихідні дані для розрахунку

Для розрахунків використовуються джерела статистичної інформації (як державної, так і відомчої звітності). Результати експертних досліджень, а також інформація про статистичне обстеження (опитування) туристів або суб'єктів туристичної діяльності. Дані та завдання для розрахунків кожен зі студентів отримує індивідуально у викладача.

3 ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТУРУ

3.1 Загальні положення

При розробці нового туристського продукту (екскурсій, маршрутів, турів) важливо визначити, наскільки ефективними вони являються. Будь-яка туристична фірма, що займається операторською діяльністю, має в своєму розпорядженні буклети, альбоми і довідники, в яких є всі необхідні дані про умови і вартість перебування в різних готелях, вартості різних систем харчування, трансферу, екскурсій і т.д. Методика, що приводиться тут, дозволяє здійснити швидкий («орієнтовний») розрахунок вартості туру (маршруту), що розробляється, і оцінити його економічну ефективність. Визначення економічної ефективності туристського продукту передбачає розрахунок таких економічних показників:

- суми реалізації тур продукту;
- прямі і непрямі витрати на виробництво тур продукту;
- маржинальний дохід від реалізації тур продукту;
- постійні витрати фірми на розробку і реалізацію тур продукту;
- валовий прибуток;
- податки до бюджету і позабюджетних фондів;
- чистий прибуток фірми від реалізації тур продукту.

Процес визначення економічної ефективності тур продукту включає три основні етапи:

- ✓ розрахунок собівартості тур продукту;
- ✓ розрахунок ціни тур продукту і доходу від його реалізації;
- ✓ оцінку економічної ефективності тур продукту.

3.2 Розрахунок собівартості турпродукту

Собівартість туристського продукту складається з суми змінних і постійних витрат на організацію туру.

До *змінних* (прямих і непрямих) витрат відносяться: вартість розміщення туристів в готелі, вартість замовленого харчування, вартість перевезення, вартість екскурсій, вартість трансферу і організації зустріч/проводів, а також комісійні тур агентам і витрати на керівника групи.

До *основних постійних* витрат туристської фірми відносяться: оренда офісу, заробітна платня управлінського і іншого персоналу з відрахуваннями на соціальне страхування, витрати на загальну рекламу, інші загальногосподарські витрати.

При формуванні туру розробляється програма обслуговування

туристів, в якій чітко визначається кількість ночівель в готелях. Значний вплив на ціну, пропоновану готелем за проживання, подає її класність і місце розташування. Для масових турів найбільш підходять готелі в 2-3 зірки. Для індивідуальних турів, як правило, замовляються готелі 4-5- зірок.

Вартість проживання за увесь тур визначається шляхом множення вартості проживання за 1 добу на кількість ночівель

$$R_{пр.т} = R_{пр.д} \cdot N_{ноч.}, \quad (3.1)$$

де: $R_{пр.д}$ - вартість проживання у добу;

$N_{ноч.}$ - кількість ночівель у готелі.

Вартість харчування туриста визначається за такою формулою:

$$R_{харч.т} = R_{харч.д} \cdot T_{тур}, \quad (3.2)$$

де: $R_{харч.д}$ - вартість харчування 1 туриста за добу;

$T_{тур}$ - тривалість туру у добах.

Вартість перевезення залежить від виду транспорту і умов його надання. При поїздках усередині країни або в суміжні з її територією держави на відстані до 300-400 км використовується автобусний транспорт, який може належати тур фірмі або орендуватися нею у автотранспортного підприємства. Орендна платня може бути двох видів: почасова або по кілометрова. Якщо даний туристський маршрут виконується нерегулярно, то транспорт доцільніше використовувати по окремим замовленням, якщо ж тур виконується регулярно на протязі якогось періоду часу, то транспорт слід використовувати на підставі довгострокових угод між тур фірмою і автотранспортним підприємством.

Автобус може орендуватися на весь тур або тільки на перевезення туристів з одного населеного пункту в інший. Якщо туристський маршрут пов'язаний з поїздкою по декільком населеним пунктам, то зручніше замовляти автобус на весь тур, хоча це може бути і дорожче.

Вартість перевезення одного туриста за час дії оренди можна визначити по такій формулі

$$R_{пер.} = R_{ор.} / N_{тур.}, \quad (3.3)$$

де: $R_{ор.}$ - вартість оренди автобуса (повна); $N_{тур.}$ - кількість туристів в групі.

Аналогічно розраховується вартість перевезення туристів при використанні на правах оренди будь-якого транспорту (авіаційного,

залізничного, водного). Якщо ж турфірма для організації туру закупляє частину місць в транспорті, який виконує регулярні пасажирські перевезення по даному маршруту, то персональна вартість перевезення для кожного туриста визначається ціною квитка по даному маршруту з урахуванням групової знижки, що надається, відповідно до рівня комфортності поїздки, яку вибрав турист.

У вартість туру, як правило, входить вартість проведення запланованих екскурсій. Остання, в основному, не залежить від кількості туристів в групі. Екскурсоводом може бути і керівник тургрупи, але найчастіше ним є штатний працівник об'єкта показу (музею, палацу, собору, парку і т.д.).

Вартість екскурсії у розрахунку на одного туриста визначається по формулі

$$R_{екс.т.} = R_{екс.з.} / N_{тур.}, \quad (3.4)$$

де: $R_{екс.з.}$ - загальна вартість екскурсії; $N_{тур.}$ - кількість туристів в групі.

Якщо в турі є трансфер, його вартість також входить у вартість тур продукту, як і вартість організації приймаючою стороною зустрічі і проведів групи. В цьому випадку вартість трансферу з розрахунку на одного туриста знаходиться за формулою

$$R_{тр.т.} = R_{тр.заг.} / N_{тур.}, \quad (3.5)$$

де: $R_{тр.заг.}$ - загальна вартість трансферу (організації зустрічей / проведів); $N_{тур.}$ - кількість туристів в групі.

В повну вартість туру входять витрати на керівника тур групи, які розраховуються таким чином

$$R_{кер.гр.} = (R_{кер.гр.}^1 \cdot T_{туру}) / N_{тур.}, \quad (3.6)$$

де: $R_{кер.гр.}^1$ - вартість послуг керівника групи за одну добу, $T_{туру}$ - тривалість туру, $N_{тур.}$ - кількість туристів в групі.

Собівартість туру (розраховується без урахування накладних витрат) з розрахунку на одного туриста визначається як сума всіх вартостей, віднесених на одного туриста:

$$S_m = R_{пр.т.} + R_{харч.т.} + R_{пер} + R_{екс.т.} + R_{тр.т.} + R_{кер.гр.} \quad (3.7)$$

3.3 Визначення ціни туру і доходів від його реалізації

В умовах ринкових відносин сильним регулятором цін є сам ринок, де ціна визначається в результаті поєднання попиту і пропозицій. Для спрощення розрахунку ціни турпродукту, що розробляється, користуються методом «витрати плюс прибуток». Остаточне рішення по встановленню ціни на конкретний тур приймає керівництво фірми.

В цьому випадку ціна туристичної путівки для конкретного покупця даного туру визначатиметься за формулою

$$Ц = S + S \cdot K_{рент.}, \quad (3.8)$$

де: $Ц$ - ціна турпутівки для конкретного покупця;

S - собівартість даної турпутівки для турфірми;

$K_{рент.}$ - офіційно встановлений коефіцієнт рентабельності.

По даній формулі розраховується ціна турпутівок для різних умов розміщення з урахуванням сезонної знижки.

Знаючи ціну туру і його собівартість, можна розрахувати маржинальний дохід туристської фірми. Слово «маржинальний» утворилося від слова «маржа», тобто величина, що виражає різницю між двома певними показниками.

Маржинальний дохід від продажу однієї путівки знаходиться за формулою

$$M^I = Ц - S, \quad (3.9)$$

де: $Ц$ - ціна турпутівки для покупця;

S - собівартість даної турпутівки для турфірми.

Для розрахунку сукупного маржинального доходу, що отримує фірма за весь тур, необхідно визначитися із розрахунковою чисельністю групи. Звичайно при розробці туру турфірма встановлює мінімальну чисельність групи, яка береться за основу у всіх планових економічних розрахунках. Як правило, ця чисельність становить 20-30 людей. Маржинальний дохід від всього туру для різної кількості туристів розраховується таким чином

$$M_{туру} = M^I \cdot N_{тур.}, \quad (3.10)$$

де: M^I - маржинальний дохід від продажу однієї путівки;

$N_{тур.}$ - кількість туристів одного туру.

Річний маржинальний дохід визначається за формулою

$$M_{річ.} = M_{туру} \cdot N_{турів}, \quad (3.11)$$

де: $M_{туру}$ - маржинальний дохід від одного туру;

$N_{турів}$ - загальна кількість турів за рік.

Крім прямих і змінних витрат фірма несе також і постійні витрати по організації і реалізації турів. Ці витрати формуються в цілому по фірмі, а потім розподіляються на окремі види турів. Розподіл постійних витрат може здійснюватись різними способами:

- за наявності у фірмі декількох видів турів постійні (накладні) витрати можуть бути розподілені між ними у рівних частках;
- пропорційно річній вартості турів даного виду.

Для спрощення розрахунків приймають, що фірма частину маржинального доходу від кожного туру спрямовує на сплату своїх постійних витрат і що ця частка складає 30%. В цьому разі величина постійних витрат може бути визначена за формулою

$$R_n = M_{туру} \cdot 30 \%, \quad (3.12)$$

де: R_n - постійні витрати, що відносяться до даного туру; $M_{тур}$ - маржинальний дохід від туру.

Відповідно, валовий прибуток даного туру складатиме

$$P_{\epsilon} = M_{туру} - R_n, \quad (3.13)$$

де: P_{ϵ} - валовий прибуток від даного туру;

R_n - постійні витрати, що відносяться до даного туру.

Річний валовий прибуток від даного виду туру визначається за формулою

$$P_{\epsilon.річ.} = P_{\epsilon} \cdot N_{турів.}, \quad (3.14)$$

де: $P_{\epsilon.річ.}$ - валовий прибуток від даного туру за рік;

P_{ϵ} - валовий прибуток від даного туру;

$N_{турів}$ - кількість турів на рік.

Виконані за даною методикою розрахунки дозволяють ще на стадії розробки нового тур продукту оцінити його економічну ефективність, визначити слабкі в економічному відношенні місця, виробити певні заходи з покращення ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герасименко В.Г. Організація туристичної діяльності: Конспект лекцій. - Одеса: Вид-во "ТЕС", 2007.- 66 с.
2. Гуляев В.Г. Организация туристской деятельности: Учеб. пособие.- М.: Нолидж-1996. – 312 с.
3. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: книги –XXI, 2003. – 300 с.

3.4 Контрольні запитання

1. У якій послідовності здійснюється процес визначення економічної ефективності туру?
2. Що відносять до постійних витрат туристичної фірми?
3. Які витрати туристичної фірми відносять до змінних?
4. Які бувають види орендної плати за автотранспорт?
5. Як визначається персональна вартість перевезення кожного туриста, якщо тур фірма закупляє частину місць в рейсовому транспорті?
6. З яких елементів складається собівартість туру?
7. Як визначається маржинальний дохід від туру?
8. Як оцінити економічну ефективність тур продукту?

3.5 Приклад розрахунків

Студенти в даній практичній роботі повинні розрахувати собівартість тур продукту, визначити ціну туру і доходів від його реалізації. Вихідні дані для кожного з варіантів знаходяться в таблиці 3. Для прикладу розрахунків були використані такі *вихідні дані*:

- Тривалість туру у добах ($T_{тур}$) – 14;
- Кількість туристів в групі ($N_{тур}$) – 20;
- Кількість ночівель у готелі ($N_{ноч}$) – 13;
- Вартість проживання у добу на 1 туриста ($R_{пр.д}$), грн. – 100 грн.;
- Вартість харчування у добу на 1 туриста ($R_{харч.д}$), грн. – 50 грн.;
- Вартість оренди транспорту на весь тур ($R_{ор}$), грн. – 1000 грн.;
- Вартість екскурсії (загальна) ($R_{екс.з}$), грн. – 100 грн.;
- Вартість трансферу (загальна) ($R_{тр.заг}$), грн. – 100 грн.;
- Вартість послуг керівника групи за одну добу ($R_{кер.гр}^1$), грн. – 80 грн.;
- Коефіцієнт рентабельності ($K_{рент}$), % - 15 %;
- Кількість турів на рік ($N_{турів}$) – 24;
- Кількість туристів одного туру ($N_{тур}$) – 20.

Собівартість туристичного продукту розраховується з врахуванням змінних витрат на організацію туру. Тобто, собівартість туру

складається з вартості розміщення туристів в готелі, вартості замовленого харчування, вартості перевезення, вартості екскурсій, вартості трансферу і організації зустріч/проводів, а також комісійні тур агентам і витрати на керівника групи. Ця величина розраховується для одного туриста за допомогою формул 3.1-3.7.

На основі вихідних даних розраховуються всі вищезгадані характеристики. Вартість проживання туриста за весь тур дорівнює

$$R_{\text{пр.т}} = 100\text{грн.} \cdot 13 = 1300\text{грн.}$$

Вартість харчування туриста визначається таким чином

$$R_{\text{харч.т.}} = 50\text{грн.} \cdot 14 = 700\text{грн.}$$

В даному турі транспорт (автобус) орендується на весь тур, це зручно, тому що туристичний маршрут пов'язаний з поїздкою по декільком населеним пунктам. Таким чином перевезення одного туриста за час дії оренди дорівнює

$$R_{\text{пер.}} = 1000\text{грн.} / 20 = 50\text{грн.}$$

У вартість туру входить вартість проведення запланованих екскурсій. В даному випадку запланована тільки одна оплачувана екскурсія, так як екскурсиводом протягом всього туру є керівник тур групи. Вартість екскурсії для одного туриста дорівнює

$$R_{\text{екс.т.}} = 100\text{грн.} / 20 = 5\text{грн.}$$

Вартість трансферу з розрахунку на одного туриста знаходиться таким чином

$$R_{\text{тр.т.}} = 100\text{грн.} / 20 = 5\text{грн.}$$

В даному випадку керівник тур групи протягом всього туру виконує крім своїх прямих обов'язків функцію екскурсивода, витрати на його послуги для одного туриста дорівнюють

$$R_{\text{кер.гр.}} = (80 \cdot 14) / 20 = 56\text{грн.}$$

Собівартість туру визначається як сума всіх вартостей з розрахунку на одного туриста

$$S_{\text{т}} = 1300\text{грн.} + 700\text{грн.} + 50\text{грн.} + 5\text{грн.} + 5\text{грн.} + 56\text{грн.} = 2116\text{грн.}$$

Отже, собівартість туру в даному прикладі рівна 2116грн.

Ціна туристичної путівки для конкретного покупця даного туру визначається таким чином

$$Ц = 2116\text{грн.} + 2116\text{грн.} \cdot 15\% = 2433,4\text{грн.}$$

Знаючи ціну туру і його собівартість розраховуємо маржинальний дохід туристичної фірми від продажу однієї путівки

$$M^1 = 2433,4\text{грн.} - 2116\text{грн.} = 317,4\text{грн.}$$

Далі розраховується сукупний маржинальний дохід, що отримує фірма за весь тур

$$M_{\text{туру}} = 317,4\text{грн.} \cdot 20 = 6348\text{грн.}$$

Річний маржинальний дохід рівний

$$M_{\text{річ.}} = 6348 \text{грн.} \cdot 24 = 152352 \text{грн.}$$

Відомо, що фірма частину маржинального доходу від кожного туру спрямовує на сплату своїх постійних витрат і ця частка складає приблизно 30%. Таким чином, величина постійних витрат дорівнює

$$R_{\text{п}} = 6348 \text{грн.} \cdot 30 \% = 1904,4 \text{грн.}$$

Відповідно, валовий прибуток даного туру складатиме

$$P_{\text{в}} = 6348 \text{грн.} - 1904,4 \text{грн.} = 4443,6 \text{грн.}$$

Річний валовий прибуток від даного виду туру визначається таким чином

$$P_{\text{в,річ.}} = 4443,6 \text{грн.} \cdot 24 = 106646,4 \text{грн.}$$

ВИСНОВОК: Отже, при реалізації даного туру 24 рази за рік (2 рази в місяць) туристична фірма отримає річний валовий прибуток в розмірі 106646,4 грн., а це дозволяє стверджувати ще на стадії розробки, що даний турпродукт економічно ефективний і має право на існування.

3.6 Вихідні дані для оцінки економічної ефективності туру

Таблиця 3.1 - Вихідні дані для розрахунку собівартості турпродукту та визначення ціни туру і доходів від його реалізації

№ варіанта	Тривалість туру, днів ($T_{тур}$)	Кількість туристів в групі ($N_{тур}$)	Кількість ночівель у готелі, днів ($N_{ноч}$)	Вартість проживання за добу ($R_{прод}$), грн	Вартість харчування за добу ($R_{харид}$), грн	Вартість оренди транспорту на весь тур ($R_{пр}$), грн	Вартість екскурсії (загальна) ($R_{ексз}$), грн	Вартість трансферу (загальна) ($R_{трзл}$), грн	Вартість послуг керівника групи за одну добу ($R_{керр}^1$), грн.	Коефіцієнт рентабельності ($K_{рент}$), %	Кількість турів на рік ($N_{турік}$)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	2	21	1	100	40	1000	100	100	50	20	12
2	3	20	2	110	45	1050	95	150	55	10	13
3	4	19	3	120	50	1100	90	200	60	15	14
4	5	18	4	130	55	1150	85	150	65	20	15
5	6	17	3	140	60	1200	80	100	70	25	16
6	7	16	5	130	65	1150	75	150	75	30	17
7	8	15	7	120	70	1100	70	200	80	5	18
8	9	14	8	110	75	1000	65	150	85	30	19
9	10	13	5	100	80	1050	60	100	90	25	20
10	11	14	7	110	90	1100	55	150	95	20	21
11	12	15	6	120	95	1150	50	200	90	15	22
12	13	16	11	130	90	1200	55	150	85	10	23
13	14	17	7	140	85	1250	60	100	80	20	24
14	15	18	13	130	80	1300	65	150	65	10	25
15	16	19	8	120	75	1350	70	200	75	15	26
16	17	20	12	110	70	1400	75	150	70	20	27
17	18	21	9	100	65	1350	80	100	65	25	28
18	19	22	18	110	60	1300	85	150	60	30	29
19	20	23	19	120	55	1250	90	200	55	5	30
20	21	24	20	130	50	1200	95	150	50	30	31

4 ПРОЕКТУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПОСЛУГИ

4.1 Загальні положення

Основним продуктом споживання на ринку туристичних послуг є тур.

Тур - це туристична подорож (поїздка) за визначеним маршрутом у конкретні терміни, забезпечена комплексом туристичних послуг (бронювання, розміщення, харчування, транспорт, екскурсії). Важливою складовою туру є маршрут. Саме з нього розпочинається розробка туру.

Маршрут - це заздалегідь спланована траса пересування туриста на протязі визначеного часу з метою надання йому послуг, що передбачені програмою послуг.

Затверджений суб'єктом туристичної діяльності і відповідним чином оснащений маршрут туристичного походу має назву «Туристична траса».

При проектуванні маршрутів і формуванні турів використовується також термін «*програма обслуговування туристів*». Під ним розуміється перелік і історико-культурних об'єктів, визначених місць, а також перелік туристичних послуг, що надаються туристам у визначених послідовності часі, місці та умовах обслуговування.

Документ, що підтверджує статус особи або групи туристів, оплату послуг чи її гарантію і є підставою для отримання туристом або групою туристів відповідних послуг має назву «*туристський ваучер*» або «*путівка*».

Маршрути, відповідно до мети, сезону, тривалості подорожі та інших ознак, можна класифікувати наступним чином: *за тематикою* (пізнавальні, рекреаційні, курортно-лікувальні, спортивні, наукові, релігійні); *за видами пересування* (пішохідний, кінний, вело, мото, автомобільний, автобусний, залізничний, авіа, круїз ний); *за сезоном* (цілорічний, сезонний); *за тривалістю* (короткострокові в т.ч.«вихідного дня», тривалі); *за формою* (лінійний, кільцевий, радіальний, комбінований)

Розроблення конкретного туристичного маршруту складна і багатоступенева процедура, яка може займати декілька місяців. Завершується вона узгодженням і затвердженням паспорта маршруту. Паспорт маршруту використовується потім при формуванні туру. Розроблення маршруту включає такі *основні етапи*:

- ✓ дослідження туристських ресурсів уздовж передбаченої траси маршруту;
- ✓ вивчення попиту на туристичні послуги у напрямку маршруту, що планується до розроблення;
- ✓ визначення типу маршруту;

- ✓ розроблення ескізної моделі маршруту;
- ✓ прив'язування маршруту до пунктів життєзабезпечення;
- ✓ розроблення паспорту маршруту;
- ✓ узгодження паспорту з відповідними службами;
- ✓ експериментальна перевірка маршруту і внесення необхідних змінень;
- ✓ затвердження паспорта маршруту.

В процесі розроблення маршруту здійснюється укладання договорів (контракту) з перевізниками. Це можуть бути договори з залізницею, автотранспортним підприємством, судноплавною компанією.

Після розробки і затвердження маршруту приступають до формування туру.

Відповідно до ГОСТ 50681-94 «Туристсько-екскурсійне обслуговування. Проектування туристських послуг», проектування туру передбачає узгодження можливостей підприємства, що здійснює це проектування, із запитам туристів.

Основою для проектування послуги є її вебальна модель (короткий опис) - набір вимог, виявлених в результаті дослідження ринку послуг, узгоджених із замовником і виконавцем послуг.

Проектування процесу обслуговування туристів в уздовж всієї туристичної подорожі здійснюється по окремим етапам надання послуг і обов'язковим складанням для кожного з них технологічних карт. Результатом проектування туристичної послуги є технологічна документація (технологічні карти, інструкції, правила і т.п.).

При підготовці туру тур оператор зобов'язаний підготувати і надати для затвердження керівництва такі документи:

- опис маршруту, програму туру, характеристики об'єктів розміщення, умов харчування;
- калькуляцію туру;
- відомості про кращу туристичну поїздку, про звичаї місцевого населення, пам'ятки природи, історії, культури та інші об'єкти туристичного показу;
- умови безпеки туриста на маршруті;
- відомості про приймаючу туристичну фірму, що приймає туристів (телефони, адреси, прізвища, порядок вирішення конфліктних ситуацій);
- зразок ваучера і листок відміток до ваучера;
- інформацію про правила в'їзду в місце тимчасового перебування,
- митні вимоги.

Всі ці вимоги знаходять своє відображення в таких документах, як

технологічна карта маршруту, паспорт маршруту, інформаційний листок, каталог маршруту, калькуляція туру, ваучер. Докладніше розглянемо кожен з них.

1) **Технологічна карта маршруту.** При розробці технологічної карти маршруту визначаються основні показники маршруту, місця перебування, дати заїздів, очікувана кількість туристів, програма обслуговування туристів в подорожі по маршруту. Технологічна карта маршруту повинна мати такий вигляд:

<p>_____</p> <p>назва туристичного підприємства, обслуговуючого маршрут</p> <p style="text-align: center;">ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА</p> <p>туристичної подорожі по маршруту _____</p> <p style="text-align: right;">(назва маршруту)</p> <p>1. Основні показники маршруту</p> <p>Вигляд маршруту _____</p> <p>Категорія складності _____</p> <p>Протяжність маршруту (км.) _____</p> <p>в т.ч. пішки (на лижах) _____</p> <p style="padding-left: 40px;">на човнах(плотах) _____</p> <p>Тривалість подорожі (діб) _____</p> <p>Число туристських груп _____</p> <p>Число туристів в групі _____</p> <p>Всього туристів по маршруту _____</p> <p>Всього людино-днів обслуговування _____</p> <p>Початок обслуговування на маршруті першої групи _____</p> <p>Початок обслуговування на маршруті останньої групи _____</p> <p>Кінець обслуговування останньої групи _____</p> <p>Вартість путівки _____</p> <p>Адреса туристського підприємства з якого починається подорож _____</p> <p style="text-align: center;">(адреса)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <thead> <tr> <th style="width: 15%;">Місяць</th> <th style="width: 25%;">Число туристів за місяць</th> <th style="width: 35%;">Графік заїздів туристичних груп по місяцях</th> <th style="width: 25%;">Кількість груп за місяць</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">01</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">02</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">...</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">12</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Місяць	Число туристів за місяць	Графік заїздів туристичних груп по місяцях	Кількість груп за місяць	01				02				...				12			
Місяць	Число туристів за місяць	Графік заїздів туристичних груп по місяцях	Кількість груп за місяць																				
01																							
02																							
...																							
12																							

2) **Паспорт маршруту.** Паспорт маршруту є докладним описом маршруту, який включає організаційні і правові моменти, регулює взаємостосунки між туристичним підприємством, туристом і фірмою, що уклала з тур оператором партнерську угоду. Тут також відображаються умови страхування туристів. Паспорт повинен відповідати таким вимогам:

ПАСПОРТ ТРАСИ ПРОХОДУ

1. Назва туристичного підприємства _____
 Вид туризму, траса походу _____
 (назви основних географічних пунктів)

Протяжність _____ км.

Тривалість _____ діб.

Число туристів в одній групі _____ чол.

Період роботи з _____ по _____ 2010 р.

Паспорт складений в _____ 2010 р. в _____ екземплярах.

Зміни внесені: 1) _____ року на сторінці (ках). _____

2) _____ року на сторінці (ках). _____

Екземпляри паспорта направлені в:

- _____
- _____

2. *План проходження траси походу*

День подорожі	Відрізки траси	Кілометри	Спосіб пересування

Всього з активними способами пересування _____ км.

3. *Схема траси походу* (допускається вклейка топографічних виданих карт і схем масштабом не менше 1:200000 з позначенням траси походу).

4. *Умовні позначення:*

- траса походу;
- запасні варіанти траси;
- місця ночівель;
- притулки;
- місця укриттів;
- пункти медичної допомоги;
- пункти зв'язку (вказати вид зв'язку).

3) Інформаційний листок. Згідно до Законів України «Про захист прав споживачів» і «Про туризм», туристу повинна бути надана достовірна і повна інформація про майбутню подорож. Тому інформаційний листок обов'язково повинен додаватись до комплексу обов'язкових документів, що видаються клієнту на руки і містити в собі коротку характеристику подорожі. У ньому відображені основні відомості про країну перебування, приймаючу фірму, умови безпеки туристів на маршруті, необхідні контактні телефони для зв'язку з Посольством України, з фірмою, що приймає туристів. У ньому можуть міститися і інші документи: пам'ятка-програма туру, карти, проспекти і т. і.. Інформаційний листок повинен мати таку структуру.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТОК до путівки туристичної подорожі

(назва подорожі)

Обов'язкова інформація

1. Вказівка вигляду і типу туристської подорожі, основного змісту програми обслуговування в подорожі, протяжності і тривалості всього маршруту і його похідної частини, категорійності походів.
2. Опис траси подорожі - пунктів перебування, тривалості перебування і умови розміщення в кожному пункті обслуговування (тип будівлі число місць в номері, його санітарно-гігієнічне устаткування).
3. Короткий опис району подорожі (пам'ятки, особливості рельєфу місцевості і т. п.), програми обслуговування в кожному пункті подорожі (відповідно до технологічної карти туристичної подорожі).
4. Перелік послуг, що надаються за додаткову плату.
5. Наявність і коротка характеристика спортивних споруд і майданчиків, автостоянок, пасажирських канатних доріг, водоймищ, пляжів, атракціонів, дитячих ігрових майданчиків (кімнат), бібліотек, кінозалів і т. д.
6. Адреса туристичного підприємства, в якому починається туристична подорож і проїзд до нього.

Зразковий перелік додаткової інформації

1. Інформація про вікові обмеження, прийом батьків з дітьми, родинних.
2. Спеціальна інформація для туристських подорожей з походом.
3. Інша інформація і рекомендації.

Примітка - Доцільно відзначати, що "особам, які потребують лікування, постійного лікарського спостереження, подорожувати по туристичних маршрутах не рекомендується".

4) Каталог маршруту. Кожен менеджер за напрямом складає інформаційний каталог, в якому відображається вся інформація за маршрутом, опис готелів (номери, харчування, послуги) і екскурсії. Каталог маршруту програму обслуговування туристів, яка оформлюється в такому вигляді:

Програма обслуговування туристів у подорожі по маршруту				
(назва маршруту)				
Населені пункти, відстань між ними, способи переміщення, час прибуття до пункту і від'їзду з нього	Назва туристичного підприємства і умови розміщення	Заплановані туристичні послуги. Назва екскурсії(з переліком основних місць показу),	Перевезення всередині маршруту	Екскурсійні витрати на 1 людину.

5) Калькуляція туру. Після того, як стають відомі ціни на авіаквитки, а зарубіжні партнери визначили ціну на свій пакет послуг, тур оператор розраховує вартість туристичної путівки. Окрім вартості квитка і пакету послуг приймаючої фірми, у вартість туристичної путівки включаються накладні витрати (орендна платня, телефонні переговори, листування, використання інформаційних мереж і т. і.), закладається прибуток фірми оператора і комісія фірмам, що працюють за агентською угодою, а також податки, що відносяться до собівартості. У підсумку виходить ціна, по якій будуть реалізуватись путівки за даним маршрутом.

6) Зразок ваучера. Туристський ваучер має бути додатком до туристської путівки. На підставі туристичного ваучера здійснюється врегулювання взаєморозрахунків між тур оператором або тур агентом, що направляє туриста, і тур оператором по прийому або особами, що надають конкретні послуги.

Ваучер є офіційним документом, який фірма видає туристам-індивідуалам або керівнику групи на руки як підтвердження їх права одержати від приймаючої фірми перераховані в ньому послуги. Після прибуття туристів в пункт призначення ваучер передається приймаючій стороні.

Всі документи носять офіційний характер, повинні бути підписані керівником підприємства і мати фірмову печатку.

Перелік можливих туристських послуг, що надаються в ході туристичної подорожі, визначається і конкретизується в проекті програми

обслуговування туристів. При її розробці визначаються:

- маршрут подорожі;
- перелік туристичних підприємств - виконавців (постачальників) послуг;
- термін надання послуг кожним підприємством-виконавцем послуг;
- перелік екскурсій і визначних пам'яток;
- перелік туристичних походів, прогулянок;
- комплекс заходів дозвілля;
- тривалість перебування в кожному пункті маршруту;
- кількість туристів, що беруть участь в подорожі;
- види транспорту для внутрішніх перевезень;
- потреба в гідах, екскурсоводах, зарубіжних представниках, інструкторах, перекладачах;
- необхідна кількість транспортних засобів; порядок підготовки рекламних і інформаційних матеріалів;
- форма опису подорожі для інформаційних листків до туристських путівок їх кількість.

Сформований туристський продукт у вигляді туристської путівки реалізується через різні організації: тур бюро, тур агентства і т.п.

Вибрані туристом послуги формуються в програму туру, розраховується ціна, яку турист оплачує при придбанні тур продукту.

Формування туру, по своїй суті є «збіркою» низки послуг і товарів в одну «оболонку», названу туром. Крім механічного складання такого набору, формування туру передбачає виконання техніко-економічного обґрунтування з метою визначення його рентабельності

ЛІТЕРАТУРА

1. ГОСТ 50681.1-94. Туристско-экскурсионное обслуживание. Проектирование туристских услуг. - Госстандарт России, Москва, введен в действие постановлением Госстандарта России от 21.06.94, №177.

2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Монографія. - К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2001. - 395с.

4.2 Контрольні запитання

1. Яке визначення поняттю «тур» дає Закон України «Про туризм»?
2. Чим відрізняються поняття «тур» і «туристичний маршрут»?
3. За якими ознаками можна здійснювати класифікацію маршрутів?
4. Яке призначення має туристичний ваучер?

5. Які туристичні послуги надаються в ході туристичної подорожі?

4.3 Приклад розробки маршруту та формування туру

В даній роботі студентам необхідно розробити маршрут та сформувавши тур згідно з вимогами ГОСТ 50681.1-94 «Туристско-екскурсионное обслуживание. Проектирование туристских услуг».

Туристична подорож повинна бути представлена такими документами як: технологічна карта маршруту, паспорт маршруту, інформаційний листок, калькуляція туру.

Прикладом є сформований тур – подорож з міста Києва до Санкт-Петербургу тривалістю - 7 діб. Відповідно до нормативних документів, даний тур продукт можна представити таким чином.

Подорож до Санкт-Петербургу "МІРАЖ-ТУР"

а) ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА

туристичної подорожі по маршруту Київ - Санкт-Петербург

Основні показники маршруту:

Вид маршруту – кільцевий;

Протяжність маршруту (км) - 1432 км;

Тривалість подорожі (діб) – 7;

Число туристичних груп – 1;

Число туристів у групі – 4;

Усього туристів по маршруту – 4;

Усього людино-днів обслуговування – 28;

Початок обслуговування на маршруті першої групи - 23.04.2012 в 09 год 33 хв;

Вартість путівки - 2050 грн.;

Адреса туристського підприємства, з якого починається подорож –
м. Київ, вул. Троїцька 15, " МІРАЖ - ТУР"

Місяць	Число туристів за місяць	Графік заїздів туристичних груп по місяцях	Кількість груп за місяць
Квітень	4	-	-

б) ПАСПОРТ ТРАСИ ПРОХОДУ

1. Назва туристичного підприємства "МІРАЖ-ТУР"
Вид туризму, пізнавальний
Траса походу Санкт-Петербург, Павловськ, Петергоф
(назви основних географічних пунктів)
Протяжність 1432 км.
Тривалість 7 діб.
Число туристів в одній групі 4 чол.
Період роботи з 1 квітня 2012р. по 1 квітня 2013 р.
Паспорт складений 11 січня 2012р. в 2 екземплярах.
Зміни внесені: 1) _____ року на сторінці (ках). _____
2) _____ року на сторінці (ках). _____

Екземпляри паспорта направлені в:

■ _____

2. План проходження траси походу

День подорожі	Відрізки траси	Кілометри	Спосіб пересування

Всього з активними способами пересування _____ км.

3. *Схема траси походу*. При оформленні «Паспорту маршруту» обов'язково необхідно привести карту-схему траси походу (масштабом не менше 1:200000) з умовними позначеннями згідно з вимогами ГОСТУ. Маршрути переміщення туристів та траси походів обов'язково позначаються на карті.

В даному прикладі розробки маршруту подорожі до Санкт-Петербургу *карта-схема* повинна бути представлена картою, яка містить всі населенні пункти, де повинні відбуватися заплановані туристичні екскурсії, покази, прогулянки, походи, а також всі пункти розміщення та місця перебування туристів. Всі маршрути переміщення туристів позначаються на карті схематично.

4. Умовні позначення:

- траса походу;
- запасні варіанти траси;
- місця ночівель;
- притулки;
- місця укриттів;
- пункти медичної допомоги;
- пункти зв'язку (вказати вид зв'язку).

в) ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТОК
до путівки туристичної подорожі
"Санкт-Петербург - місто кохання"

I. Туристична подорож кільцевого виду, довжиною 1432 км., тривалістю 7 діб.

II. *Опис траси подорожі.*

Пункти перебування: Петропавловська фортеця, архітектурний меморіал - храм "Спас на Крові", Ермітаж, Імператорський палац в Павловську, Російський музей колекції живопису, скульптури й предметів декоративного мистецтва, Царська літня резиденція в Петергофі, парки та сквери Санкт-Петербурга, Павловська та Петергофа.

Умови розміщення: двох зірковий готель, двомісні номери з окремими санвузлами.

Опис подорожі по днях:

1 день. В 9год.33хв. 23.04.2012р. виїзд поїздом №54 з Києва до Санкт-Петербурга.

2 день. Об 11год.3хв. - прибуття до Санкт-Петербурга. Оглядова екскурсія "Багатоликий Петербург" з відвідуванням Петропавловської фортеці. Розміщення в готелі. Вечеря. Ночівля.

3 день. Сніданок. Відвідування храму "Спас на Крові": архітектурний меморіал був споруджений на місці вбивства імператора Олександра II. Після обіду - екскурсія в Ермітаж. Повернення в готель. Вечеря. Ночівля.

4 день. Сніданок. Автобусна заміська поїздка в Павловськ, чиї сади й парки по праву вважаються кращими ландшафтними ансамблями Росії. Екскурсія в Імператорський палац. Прогулянка по парку. Повернення в готель. Вечеря. Ночівля.

5 день. Сніданок. Відвідування Російського музею колекції живопису, скульптури й предметів декоративного мистецтва. Вільний час. Повернення до готелю. Вечеря. Ночівля.

6 день. Сніданок. Автобусна заміська поїздка в Петергоф, царську літню резиденцію (заснована Петром Великим в 1714 р., вона стала улюбленим місцем відпочинку російських монархів - самого Петра, Єлизавети Петрівни, Катерини II, Миколи II). Трансфер на вокзал.

В 21год.11хв. відправлення поїзду №53 до Києва.

7 день. В 20год.18хв 30.04.2012р. - прибуття до Києва.

III *Короткий опис району подорожі*

Санкт-Петербург - найбільший центр світової й російської культури засновано 27 травня 1703 року. Засновник Петербурга Петро I. В 1712 році Петербург став столицею Росії, науковим, культурним, промисловим і транспортним центром.

Місто пережило три революції (1905-1907 рр., Лютнева буржуазно-

демократична революція 1917 р., Велика Жовтнева соціалістична революція 1917 р.).

У місті збережена унікальна культурно-історична спадщина, більш 80% пам'ятників XVIII- XIX століть - оригінали.

Санкт-Петербург - адміністративний центр Північно-західного федерального округу, у який входять Республіка Карелія, Республіка Комі, Архангельська область, Вологодська область, Калінінградська область, Ленінградська область, Мурманська область, Новгородська область, Псковська область, Ненецький автономний округ.

Санкт-Петербург є другим за величиною містом Російської Федерації, після Москви. Площа Петербурга становить 606 кв. км, а із пригородами - 1439 кв. км. Місто розташоване на східному боці Фінської затоки Балтійського моря. Санкт-Петербург перебуває в центрі перетинання річкових, морських і наземних магістралей, що дозволяє вважати місто стратегічним центром Росії, найбільш наближеним до Європейських країн.

Населення Санкт-Петербурга становить близько 5 млн. чоловік. У місті є понад 200 музеїв і їх філій: Ермітаж, Російський музей, Центральний військово-морський, науково-дослідний Академії мистецтв Росії, міської скульптури, історії Санкт-Петербурга, антропології й етнографії імені Петра Великого (Кунсткамера) і ін.

У Санкт-Петербургові працює більш 70 театрів (у тому числі Маріїнський театр, Театр опери й балету імені М.П. Мусоргського, театр драми імені А.С. Пушкіна, Великий драматичний театр імені Г.А. Товстоногова, Санкт-петербурзький академічний театр комедії ім. Н.П. Акімова, Малий драматичний (Театр Європи), Відкритий, „Балтійський будинок“, імені В.Ф. Комісаржевської);

Санкт-Петербург називали по-різному: Петербургом, Петроградом, Ленінградом. Але в російських серцях він завжди залишався містом святого Петра. Зараз йому ледве більше 300 років, і він схожий на відмінно утвореного парубка з гарними манерами й фігурою. Стрункий вулицями. Розумний наукою. Сильний промисловістю. Вихований, діловитий, комунікабельний...

Знайомство з містом починається з оглядової екскурсії по місту, у ході якої Ви побачите головні проспекти, площі міста, помилуєтеся на імператорські палаци, познайомитеся з архітектурними пам'ятниками Санкт-Петербурга.

ОСНОВНІ ВИЗНАЧНІ ПАМ'ЯТКИ САНКТ-ПЕТЕРБУРГА

▪ Державний Ермітаж

Музей розташований у колишній царській резиденції російських царів Зимовому палаці. Ермітаж найбільший історико-художній музей Росії, колекція якого нараховує близько 3 мільйонів експонатів. В

Ермітажі зібрані пам'ятники культури й мистецтва майже всіх часів і народів: прославлені античні скульптури, золото скіфів, картини Леонардо да Вінчі, Рубенса й Рембрандта, Веласкеса й Ван Дейка й багато інших унікальних творів західноєвропейського мистецтва.

▪ **Юсуповський палац-музей**

Побудований на початку XIX в. Ж. Деламотом, палац зберіг до наших днів розкішні інтер'єри. З палацом пов'язана одна зі сторінок історії Росії - убивство царського фаворита Григорія Распутіна.

▪ **Музей-пам'ятник "Ісаакієвський собор"**

Собор є одним із символів Санкт-Петербурга, пам'ятник архітектури XIX століття (архітектор О. Монферран) кафедральний собор, що був головний у столиці Російської імперії, найбільший собор міста. Пишнота внутрішньої обробки собору вражає своїм багатством. Відкритий для відвідувань оглядовий майданчик на колонаді.

▪ **Петропавлівська фортеця**

Фортеця була закладена 16 травня 1703 року і є першим спорудженням Петербурга. Фортеця є чудовим архітектурним ансамблем, початок якому поклав Доменіко Трезіні - перший архітектор міста. У Петропавлівському соборі розташована усипальниця Петра I і росіян імператорів.

▪ **Музей-заповідник "Петергоф" (місто Петергоф)**

Петергоф - перлина російського мистецтва, місто парків, палаців і фонтанів, створювався майже 200 років. Від Великого Петергофського палацу три монументальні каскади, один з яких прикрашений знаменитим фонтаном "Самсон", ведуть у нижній парк - справжній шедевр садово-паркового будівництва, що включає 173 фонтани. Палацово-парковий ансамбль Петергофа нараховує 9 музеїв, відновлених після Великої Вітчизняної війни, таких як, Монплеїр, що відноситься безпосередньо до епохи Петра Великого, Катерининський корпус, Ермітаж, палац Марлі, Котедж (сімейна дача Миколи I).

▪ **Музей-заповідник "Царське село" (місто Пушкін)**

Палацово-парковий ансамбль Царського села (колишньої заміської резиденції російських імператорів) - блискучий пам'ятник світової архітектури й садово-паркового мистецтва XVIII-XIX вв. Композиційний центр царського сільського ансамблю - Катерининський палац, побудований Б.Растреллі в стилі бароко, в оздобленні якого - вишукані предмети декоративно - прикладного мистецтва, меблі, російський і західноєвропейський живопис, унікальні колекції порцеляни, бурштину, зброї, художньої бронзи й скульптури., неповторний дзеркальний тронний зал, площею 1000 м².

IV. Туристичне підприємство "МІРАЖ - ТУР", м. Київ, вул. Троїцька 15.

з) КАТАЛОГ МАРШРУТУ

Програма обслуговування туристів у подорожі по маршруту Київ - Санкт-Петербург

Населені пункти, відстань між ними, способи переміщення, час прибуття до пункту і від'їзду з нього	Назва туристичного підприємства і умови розміщення	Заплановані туристичні послуги. Назва екскурсії (з переліком основних місць показу), туристичних прогулянок і походів	Перевезення всередині маршруту	Екскурсійні витрати на 1 людину
Санкт-Петербург (прибуття в 11 год. 03хв. 23.04.2012 р., відстань від Києва до Санкт-Петербурга - 1220 км)	Міраж-тур, Готель "Вікторія" (**)	Багатоликий Петербург із відвідуванням Петропавлівської фортеці	Автобус	100 грн.
Санкт-Петербург		Відвідування храму "Спас на Крові", екскурсія в Ермітаж	Автобус	100 грн.
Павловськ (відстань від Санкт-Петербурга до Павловська - 27 км)		Екскурсія в Імператорський Палац, прогулянка парком	Автобус	100 грн.
Санкт-Петербург		Відвідування Російського музею	Автобус	100 грн.
Петергоф (відстань від Санкт-Петербурга до Петергофу - 30 км)		Відвідування царської резиденції	Автобус	100 грн.

д) КАЛЬКУЛЯЦІЯ ТУРУ

В розділі калькуляція туру розраховується вартість тур путівки, проводиться оцінка економічної ефективності сформованого туру. При виконанні цієї частини практичної роботи студенти повинні використовувати отримані навички з практичної роботи № 3 «Оцінка економічної ефективності туру».

При розрахунку вартості туристичної путівки подорожі "Санкт-Петербург - місто кохання" використовуються такі *вихідні дані*:

Тривалість туру (без врахування переміщення потягом) - 5 днів;

Кількість туристів в групі - 4;

Вартість проживання - 250 грн. на добу для 1 туриста;

Кількість ночівель в готелі - 4;

Вартість харчування - 100 грн. на добу з 1 туриста;

Вартість оренди транспорту на весь тур - 1500 грн;

Загальна вартість екскурсій - 500 грн;

Вартість трансферу - 200 грн.

На основі вихідних даних розраховуються такі характеристики :

1. Вартість проживання одного туриста за весь тур дорівнює

$$R_{\text{пр.т}} = 250\text{грн.} \cdot 4 = 1000\text{грн.}$$

2. Вартість харчування туриста визначається таким чином

$$R_{\text{харч.т.}} = 100\text{грн.} \cdot 5 = 500\text{грн.}$$

3. Перевезення одного туриста за час дії оренди транспорту дорівнює

$$R_{\text{пер.}} = 1500\text{грн.} / 4 = 375\text{грн.}$$

4. Вартість екскурсії для одного туриста дорівнює

$$R_{\text{екс.т.}} = 500\text{грн.} / 4 = 125\text{грн.}$$

5. Вартість трансферу з розрахунку на одного туриста визначається таким чином

$$R_{\text{тр.т.}} = 200\text{грн.} / 4 = 50\text{грн.}$$

6. Собівартість туру з розрахунку на одного туриста дорівнює

$$S_{\text{т}} = 1000\text{грн.} + 500\text{грн.} + 375\text{грн.} + 125\text{грн.} + 50\text{грн.} = 2050\text{грн.}$$

7. Ціна туристичної путівки для конкретного покупця даного туру (коефіцієнт рентабельності - 20 %) дорівнює

$$Ц = 2050\text{грн.} + 2050\text{грн.} \cdot 20\% = 2460\text{грн.}$$

8. Маржинальний дохід туристичної фірми від продажу однієї путівки

$$M^1 = (2460\text{грн.} - 2050\text{грн.}) \cdot 4 = 1640\text{грн.}$$

9. Річний маржинальний дохід рівний

$$M_{\text{річ}} = 1640\text{грн.} \cdot 12 = 19680\text{грн.}$$

10. Величина постійних витрат тур фірми дорівнює

$$R_{\text{п}} = 1640\text{грн.} \cdot 30\% = 492\text{грн.}$$

11. Відповідно, валовий прибуток даного туру складатиме

$$П_{\text{в}} = 1640\text{грн.} - 492\text{грн.} = 1148\text{грн.}$$

12. Річний валовий прибуток від даного виду туру визначається таким чином

$$П_{\text{в.річ.}} = 1148\text{грн.} \cdot 12 = 13766\text{грн.}$$

Отже, при реалізації туристичної подорожі "Санкт-Петербург - місто кохання" 12 разів за рік (1 раз в місяць) туристична фірма "МІРАЖ - ТУР" отримає річний валовий прибуток в розмірі 13766грн., а це означає що даний турпродукт економічно ефективний і вигідний.

4.4 Вихідні дані для проектування туристичної послуги.

Вихідні дані для практичної роботи підбираються студентами самостійно, залежно від їх власного досвіду та вподобань щодо способів та видів подорожування. Також в процесі підбору вихідних даних важливу роль грає місце постійного проживання студентів, та унікальні природні рекреаційні ресурси, якими характеризуються більшість регіонів нашої країни.

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 - Система показників статистики туризму в Україні

Основні показники	Код показника		Назва показника	Умовна позначка	Джерело інформації		№ формули Методики, де застосовується показник
	За Методикою	за міжнародною кодифікацією			№, найменування та періодичність статистичної форми	Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	
ІНОЗЕМНИЙ (В'ЇЗНИЙ) ТУРИЗМ							
*	1.1	1.1	Кількість іноземних (в'їзних) відвідувачів	$K_i^{відв}$	№3–ПВУ шокквартиально, щорічно	Адміністрація держприкордонслужби України	(2.1)
*	1.2	1.2	Кількість іноземних (в'їзних) туристів	$K_i^{тур}$	№3–ПВУ шокквартиально, щорічно	Адміністрація держприкордонслужби України	(2.1) (2.2)
	1.3	1.3	Кількість іноземних (в'їзних) одноденних відвідувачів	$K_i^{одноден}$	№3–ПВУ шокквартиально, щорічно	Адміністрація держприкордонслужби України	(2.1) (2.3)
			Кількість ночівель іноземних (в'їзних) туристів	$ЛД_i$	Розрахунки за Методикою	Користувачі Методики	(2.14)
			Кількість іноземних (в'їзних) громадян обслугованих готелями	$Л_i^{гот}$	№1-готель, щорічно	Держкомстат України	(2.10) (2.12)
		5.1	Кількість ночівель іноземних (в'їзних) громадян у готелях	$ЛД_i^{гот}$	№ 1-готель, щорічно	Держкомстат України	(2.10) (2.12)
			Кількість іноземних (в'їзних) громадян обслугованих санаторно-курортними закладами	$Л_i^{сан}$	№1–курорт, щорічно	Держкомстат України	(2.10) (2.12)
		5.2	Кількість ночівель іноземних (в'їзних) громадян у санаторно-курортних закладах	$ЛД_i^{сан}$	№1-курорт, щорічно	Держкомстат України	(2.10) (2.12)
			Кількість іноземних (в'їзних) громадян обслугованих суб'єктами туристичної діяльності	$Л_i^{орг}$	№ 1-ТУР, щорічно	Держтурадміністрація України	(2.10) (2.11)
			Кількість турс-днів обслуговування іноземних (в'їзних) громадян суб'єктами туристичної діяльності	$ЛД_i^{орг}$	№ 1-ТУР, щорічно	Держтурадміністрація України	(2.10) (2.11)

Осно вні по- каз- ни- ки	Код пока- зника		Назва показника	Умовна позна- чка	Джерело інформації		№ формули Методи- ки, де застосо- вується показник
	За Ме- то- ди- кою	за між- наро- дною коди- фіка- цією			№, наймену- вання та періодич- ність статистич- ної форми	Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	
			Кількість ночівель іноземних (в'їзних) громадян у приватних засобах розміщення, наданих суб'єктами тур. діяльності	$ЛД_i^{прв}$	№ 1-ТУР, щорічно	Держтурадміністрація України	Довідковий показник
		5.5	Середня тривалість перебування іноземних (в'їзних) туристів	T_i^A	Розрахунки за Методикою	Користувачі Методики	(2.10) (2.14)
ВНУТРІШНІЙ ТУРИЗМ							
*			Кількість внутрішніх туристів	L_6	№1-ТУР, №1-готель, №1-курорт, №1-ОТ, щорічно	Держтурадміністрація України, Держкомстат України	(2.7)
			Кількість ночівель внутрішніх туристів	$ЛД_6$	Розрахунки за Методикою	Користувачі Методики	(2.20)
			Кількість внутрішніх туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності	L_6^{opr}	№1-ТУР, щорічно	Держтурадміністрація України	(2.15) (2.17)
			Кількість ночівель (туро-днів обслуговування) внутрішніх туристів наданих суб'єктами туристичної діяльності	$ЛД_6^{opr}$	№1-ТУР, щорічно	Держтурадміністрація України	(2.15) (2.17)
			Кількість ночівель (туро-днів обслуговування) внутрішніх туристів наданих суб'єктами туристичної діяльності	$ЛД_6^{opr}$	№1-ТУР, щорічно	Держтурадміністрація України	(2.15) (2.17)
			Кількість громадян України обслугованих готелями	L_6^{zom}	№1-готель, щорічно	Держкомстат України	(2.15) (2.18)
		5.3	Кількість ночівель громадян України в готелях	$ЛД_6^{zom}$	№1-готель, щорічно	Держкомстат України	(2.15) (2.18)
		5.4	Кількість громадян України обслугованих санаторно-курортними закладами	L_6^{san}	№1-курорт, щорічно	Держкомстат України	(2.15) (2.19)
			Кількість ночівель (туро-днів обслуговування) внутрішніх туристів наданих суб'єктами туристичної діяльності	$ЛД_6^{opr}$	№1-ТУР, щорічно	Держтурадміністрація України	(2.15) (2.17)
			Кількість громадян України обслугованих готелями	L_6^{zom}	№ 1-готель, щорічно	Держкомстат України	(2.15) (2.18)

Ос новні по- ка- зни- ки	Код показ- ника		Назва показника	Умовна позна- чка	Джерело інформації		№ формули Методи- ки, де застосо- вується показник
	За Ме- то- ди- кою	за між- наро- дною коди- фіка- цією			№, найме- нування та періодич- ність стати- стичної форми	назва органу, що здійснює статистичне спостереження	
		5.3	Кількість ночівель громадян України в готелях	$ЛД_6^{гот}$	№1-готель, щорічно	Держкомстат України	(2.15) (2.18)
		5.4	Кількість громадян України обслугованих санаторно-курортними закладами	$Л_6^{сан}$	№1-курорт, щорічно	Держкомстат України	(2.15) (2.19)
			Кількість ночівель громадян України в санаторно-курортних закладах	$ЛД_6^{сан}$	№1-курорт, щорічно	Держкомстат України	(2.15) (2.19)
			Кількість громадян України обслугованих у приватних засобах розміщення	$Л_6^{прв}$	№1-ТУР, щорічно	Держтурадміністрація України	(2.15) (2.16)
			Кількість ночівель громадян України в приватних засобах розміщення	$ЛД_6^{прв}$	№1-ТУР, щорічно	Держтурадміністрація України	(2.15) (2.16)
			Середня тривалість перебування внутрішніх туристів	T_6^A	Розрахунки за Методикою	Користувачі Методики	(2.15)
			Кількість дітей та підлітків, оздоровлених у літніх дитячих таборах	$Л_6^{дит}$	№1-ОТ, щорічно	Держкомстат України	(2.20) (2.29)
			Кількість ночівель дітей та підлітків, оздоровлених у літніх дитячих таборах	$ЛД_6^{дит}$	№1-ОТ, щорічно	Держкомстат України	(2.15) (2.20)
ЕКСКАРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ							
*			Кількість екскурсантів	$Л_6$	№1-ТУР, №8-НК, щорічно	Держтурадміністрація України, Держкомстат України	(2.8)
			Кількість екскурсантів обслугованих суб'єктами туристичної діяльності	$Л_6^{орс}$	№1-ТУР, кожні 6, 9 місяців, щорічно	Держтурадміністрація України	(2.8)
			Кількість відвідувачів музеїв	$Л_6^{муз}$	№8-НК, щорічно	Держкомстат України	(2.8)
ЗАРУБІЖНИЙ (ВИЇЗНИЙ) ТУРИЗМ							
		6.1	Кількість зарубіжних (виїзних) відвідувачів	$K_3^{відч}$	№2-ПВУ, щоквартально, щорічно	Держкомкордон України	(2.4)

Ос- новні по- ка- зни- ки	Код показ- ника		Назва показника	Умовна позна- чка	Джерело інформації		№ формули Методи- ки, де застосо- вується показник
	За Ме- то- ди- кою	за між- народ- ною коди- фіка- цією			№, найме- нування та періодич- ність стати- стичної форми	назва органу, що здійснює статистичне спостереження	
		6.2	Кількість зарубіжних (виїзних) туристів	$K_3^{тур}$	№2-ПВУ, щоквартал- но, щорічно	Держкомкор- дон України	(2.4) (2.5)
			Середня тривалість перебування зарубіжних (виїзних) туристів	T_3^A	Розрахун-ки за Ме- тодикою	Користувачі Методики	(2.21)
ТУРИСТИЧНА ІНДУСТРІЯ							
*			Кількість суб'єктів галузі туризму	C	№1-ТУР, №1-готель, №1-курорт, щорічно	Держтурадмі- ністрація України, Держкомстат України	(2.36)
			Кількість діючих суб'єктів туристичної діяльності	$C^{орг}$	№1-ТУР, щорічно	Держтурадмі- ністрація України	(2.36)
			Кількість готелів та інших місць для короткотермінового проживання	$C^{гот}$	№1-готель, щорічно	Держкомстат України	(2.36)
		7.1	Кількість номерів у готелях та інших місцях для короткотермінового проживання	$H^{гот}$	№1- готель, щорічно	Держкомстат України	Довідко- вий пока- зник
		7.2	Кількість місць у готелях та інших місцях для короткотермінового проживання	$M^{гот}$	№1- готель, щорічно	Держкомстат України	(2.40)
		7.3	Коефіцієнт завантаження готелів та інших місць для короткотермінового проживання	$Z^{гот}$	Розрахун- ки за Ме- тодикою	Користувачі Методики	(2.40)
			Кількість санаторно-курортних закладів	$C^{сан}$	№1-курорт, щорічно	Держкомстат України	(2.40)
			Кількість місць у санаторно-курортних закладах	$M^{сан}$	№1-курорт, щорічно	Держкомстат України	(2.41)
			Коефіцієнт завантаження санаторно-курортних закладів	$Z^{сан}$	Розраху-нки за Ме- тодикою	Користувачі Методики	(2.41)

Осно вні пока зни- ки	Код пока зника		Назва показника	Умовна позна чка	Джерело інформації		№ формули Методики, де засто совується показник
	За Ме- то- ди- кою	за між- наро дною коди- фіка- цією			№, наймену вання та періодич ність ста тистичної форми	назва органу, що здійснює статистичне спостереження	
			Кількість дитячих оздоровчих закладів (таборів)	C^{dim}	№1-ОТ, щорічно	Держкомстат України	Довідко вий показник
			Кількість місць у дитячих оздоровчих закладах (таборах)	M^{dim}	№1-ОТ, щорічно	Держкомстат України	Довідко вий показник
ЗАЙНЯТІСТЬ В ТУРИЗМІ							
*			Чисельність працівників галузі туризму	$\mathcal{C}^{тур}$	№1-ТУР, №1-готель, №1-курорт, щорічно	Держтурадмі ністрація України, Держкомстат України	(2.37)
			Чисельність працівників суб'єктів туристичної діяльності	$\mathcal{C}^{орг}$	№1-ТУР, щорічно	Держтурадмі ністрація України	(2.37)
			Чисельність працівників готелів та інших місць для короткотермінового проживання	$\mathcal{C}^{от}$	№1-готель, №1-послу ги, щорічно	Держкомстат України	(2.37)
			Чисельність працівників санаторно-курортних закладів	$\mathcal{C}^{сан}$	№1-курорт, №1-послу ги, щорічно	Держкомстат України	(2.37)
			Чисельність працівників за певним видом економічної діяльності згідно КВЕД	$\mathcal{C}$ з індексом виду діяльності	№1- послуги, щорічно	Держкомстат України	Довідкові показники (за певним видом економічно ї діяльності КВЕД, що стосується сфери туризму)
			Чисельність працівників дитячих оздоровчих закладів	$\mathcal{C}^{dim}$	№1-ОТ, щорічно	Держкомстат України	Довідко вий показник
ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ТУРИЗМУ							
*			Обсяг послуг, наданих підприємствами сфери туризму	$O^{тур}$	№1-ТУР, №1- готель, №1- курорт, №1- послуги, щ орічно	Держтурадміні ст-рація України, Держкомстат України	(2.38)

Осн овні пока зни- ки	Код по- казника		Назва показника	Умовна позначка	Джерело інформації		№ формули Методики, де засто- совується показник
	За Мето- ди- кою	за між- народ- ною коди- фіка- цією			№, найме- нування та періодич- ність стати- стичної форми	назва органу, що здійснює статистичне спостереження	
			Обсяг послуг, наданих суб'єктами туристичної діяльності	<i>O^{орг}</i>	№1-ТУР, кожні півроку, 9 місяців, рік	Держтурадміністрація України	(2.38)
			Доходи від експлуатації готелів та інших місць для короткотермінового проживання	<i>O^{гот}</i>	№1-готель, №1-послуги щорічно	Держкомстат України	(2.38)
			Сума продажної вартості всіх путівок санаторно-курортних (оздоровчих) закладів	<i>O^{сан}</i>	№1-курорт, щорічно	Держкомстат України	(2.38)
			Сума продажної вартості всіх путівок дитячих оздоровчих закладів	<i>O^{дит}</i>	№ 1-ОТ, щорічно	Держкомстат України	Довідковий показник
			Платежі до бюджету суб'єктів туристичної діяльності	<i>П^{орг}</i>	№1-ТУР, кожні півроку, 9 місяців, рік	Держтурадміністрація України	Довідковий показник
			Платежі до бюджету готелів та інших місць для короткотермінового проживання	<i>П^{гот}</i>	№1-готель, щорічно	Держкомстат України	Довідковий показник
*			Обсяг туристського споживання (сукупний обсяг споживання товарів та послуг різних галузей економіки, забезпечений завдяки туристичній діяльності)	<i>O</i>	Розрахунки за Методикою	Користувачі Методики	(2.25)
	8.1	8.1	В'їзне туристське споживання (надходження від іноземного (в'їзного) туризму)	<i>O_i</i>	Розрахунки за Методикою	Користувачі Методики	(2.25) (2.27)
			Надходження від одноденних в'їзних відвідань	<i>O_i^{одноден}</i>	Розрахунки за Методикою	Користувачі Методики	(2.25) (2.26)
			Внутрішнє туристське споживання (надходження від внутрішнього туризму)	<i>O_в</i>	Розрахунки за Методикою	Користувачі Методики	(2.29)
			Виїзне туристське споживання (надходження від зарубіжного (виїзного) туризму)	<i>O_з</i>	Розрахунки за Методикою	Користувачі Методики	(2.30)
		8.2	Валові туристські витрати в інших країнах	<i>P</i>	Розрахунки за Методикою	Користувачі Методики	(2.35)

ДОДАТОК Б

Перелік “Характерних туристських товарів та послуг” відповідно до Державного класифікатора продукції і послуг України ДК 016-97

Таблиця Б.1 - Послуги розміщення

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж ² , що припадає на туристське споживання
55.1	Послуги готелів	
55.11	Послуги готелів з ресторанами	90 %
55.11.1	Послуги готелів з ресторанами	90 %
55.11.10	Послуги готелів з ресторанами Включає: послуги з надання місць для короткочасного проживання та пов'язаного з цим ресторанного обслуговування, що оплачуються разом	90 %
55.11.10.000	Послуги готелів з ресторанами	90 %
55.12	Послуги готелів без ресторанів	100 %
55.12.1	Послуги готелів без ресторанів	100 %
55.12.10	Послуги готелів без ресторанів Включає: - послуги з надання місць для короткочасного проживання у готелях та мотелях, які можуть мати або не мати ресторан Також включає: послуги, що не оплачуються окремо (наприклад, сніданки чи надання у розпорядження обладнання спільного користування) Не включає:- ресторанне обслуговування (55.3); - оренду залів (70.20.12) та будь-які послуги, що оплачуються окремо	100 %
55.12.10.000	Послуги готелів без ресторанів	100 %
55.2	Послуги кемпінгів та місць короткотермінового проживання	100 %
55.21	Послуги молодіжних турбаз та гірських притулків	100 %
55.21.1	Послуги молодіжних турбаз та гірських притулків	100 %
55.21.10.000	Послуги молодіжних турбаз та гірських притулків	100 %
55.22	Послуги кемпінгів, включно з послугами майданчиків для автофургонів	100 %
55.22.1	Послуги кемпінгів, включно з послугами майданчиків для автофургонів	100 %
55.22.10	Послуги кемпінгів, включно з послугами майданчиків для автофургонів	100 %
55.22.10.000	Послуги кемпінгів, включно з послугами майданчиків для автофургонів	100 %
55.23	Послуги місць короткотермінового проживання інших	100 %

² Визначено експертною оцінкою на підставі рекомендацій ВТО.

55.23.1	Послуги місць короткотермінового проживання інших	100 %
Продовження табл. Б.1		
Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж ³ , що припадає на туристське споживання
55.21.10	Послуги молодіжних турбаз та гірських притулків Включає: - надання місця розташування чи тимчасового перебування та відповідні послуги (санітарно-технічне обладнання, обладнання для відпочинку та розваг тощо), що не оплачуються окремо Також включає: - надання у розпорядження обладнання спільного користування (кухонь, санітарно-технічного обладнання, обладнання для відпочинку та розваг тощо), що не оплачується окремо	100 %
55.23.11	Послуги дитячих та студентських літніх таборів Включає: - послуги з надання проживання та відповідні послуги, пов'язані з ресторанним обслуговуванням, відпочинком, розвагами, перевезеннями тощо, що не оплачуються окремо, призначені для молоді	100 %
55.23.11.000	Послуги дитячих та студентських літніх таборів	100 %
55.23.12	Послуги центрів та будинків відпочинку Включає:- послуги дачно-курортних закладів, призначених для дорослих або сімей (проживання та відповідні послуги оздоровлювального або лікувального характеру, що не оплачуються окремо)	100 %
55.23.12.100	Послуги центрів та будинків відпочинку	100 %
55.23.12.200	Послуги курортних закладів оздоровлювального характеру	100 %
55.23.13.000	Здавання під найом умебльованих приміщень на короткий термін	100 %
55.23.14	Послуги з надання спальних місць у спальних вагонах та інших транспортних засобах Також включає: - послуги аналогічні, що оплачуються окремо, в автобусах, на поромках тощо	100 %
55.23.13	Здавання під найом умебльованих приміщень на короткий термін Включає:- притулок недовготривалий в умебльованих приміщеннях (нічліжні будинки, квартири чи будинки для відпочинку тощо) Також включає: - проживання в каютах на борту суден; - послуги, пов'язані з проживанням, що не оплачуються окремо Не включає:- послуги з довгострокового проживання в умебльованих приміщеннях (70.20.11)	100 %

³ Визначено експертною оцінкою на підставі рекомендацій ВТО.

55.23.14.000	Послуги з надання спальних місць у спальних вагонах та інших транспортних засобах	100 %
--------------	---	-------

Таблиця Б.2. Громадське харчування та продаж напоїв

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
55.3	Послуги громадського харчування	У залежності від регіону: є більшим у курортних місцевостях
55.30	Послуги громадського харчування	20-60 %
55.30.1	Послуги громадського харчування	20-60 %
55.30.11	Послуги з забезпечення харчуванням з повним ресторанним обслуговуванням Включає: - послуги комплексні, пов'язані з ресторанним обслуговуванням, яке забезпечує індивідуальне обслуговування за столом Також включає: - відповідні послуги, що не оплачуються окремо (наприклад, вистави); - послуги, пов'язані з ресторанним обслуговуванням у готелях з ресторанами, якщо вони оплачуються окремо	20-60 %
55.30.11.000	Послуги з забезпечення харчуванням з повним ресторанним обслуговуванням	20-60 %
55.30.12	Послуги з забезпечення харчуванням у залізничних вагонах-ресторанах Також включає: послуги аналогічні на суднах, якщо вони оплачуються окремо	100 %
55.30.12.000	Послуги з забезпечення харчуванням у залізничних вагонах-ресторанах	100 %
55.30.13	Послуги з забезпечення харчуванням у закладах самообслуговування	20-60 %
55.30.13.000	Послуги з забезпечення харчуванням у закладах самообслуговування	20-60 %

55.30.14	Послуги з забезпечення харчуванням інші Включає: - продаж з лотків харчових продуктів та напоїв для споживання на місці або виносу з собою в одноразових упакованнях Також включає: - продаж морозива для споживання на місці Не включає: продаж харчових продуктів та напоїв торговельними автоматами (52.2)	20-60 %
55.4	Послуги з забезпечення напоями	20-60 %
55.40	Послуги з забезпечення напоями	20-60 %
55.40.1	Послуги з забезпечення напоями	20-60 %
Продовження табл. Б.2.		
Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
55.40.10	Послуги з забезпечення напоями Також включає: - продаж борошняних кондитерських виробів у чайних салонах Не включає: - продаж морозива для споживання на місці (55.30.14); - надання розважальних послуг (бали, вистави тощо), які можуть супроводжуватися споживанням харчових продуктів (94)	20-60 %
55.40.10.100	Послуги з продажу напоїв без розважальної програми	20-60 %
55.40.10.200	Послуги з продажу напоїв з розважальною програмою	20-60 %
55.5	Послуги їдалень; послуги з постачання готової їжі	
55.51.10.400	Послуги загальнодоступних їдалень	20-60 %
55.52	Послуги з постачання готової їжі	
55.52.12	Послуги з постачання готової їжі транспортним підприємствам. Включає: - приготування обідів для компаній з повітряних перевезень чи аналогічних компаній	100 %
55.52.12.000	Послуги з постачання готової їжі транспортним підприємствам	100 %

Послуги пасажирського транспорту

Таблиця Б.3 - Послуги залізничного транспорту

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
60.10.1	Послуги залізниці з міжміського перевезення пасажирів	до 80%
60.10.11	Міжміські пасажирські перевезення Не включає: - послуги, пов'язані з короткочасним проживанням у спальних вагонах чи наданням спальних місць на судах чи в поїздах (55.23.14), послуги вагонів ресторанів (55.30.12) і послуги з швидкого ресторанного обслуговування в поїздах (55.30.14)	60-80 %
60.10.11.100	Послуги з перевезення пасажирів поїздами пасажирськими	60-80 %
60.10.11.200	Послуги з перевезення пасажирів поїздами швидкісними	60-80 %
60.10.11.300	Послуги з перевезення пасажирів поїздами швидкими	60-80 %
60.10.11.400	Послуги з перевезення пасажирів поїздами фірмовими	60-80 %

Таблиця Б.4 - Послуги автомобільного та іншого сухопутного транспорту

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
60.21.3	Міжміські перевезення пасажирські, крім залізничних	до 80%
60.21.31	Міжміські перевезення пасажирів за розкладом регулярним транспортом Примітка. Регулярний транспорт проходить визначеним маршрутом, дотримується попередньо встановленого графіка, дозволяє робити посадку чи висадку пасажирів на визначених зупинках і є доступним для всіх	до 80%
60.21.31.000	Міжміські перевезення пасажирів за розкладом регулярним транспортом	60-80 %
60.21.32	Міжміські перевезення пасажирів за спеціальним розкладом Включає: - збирання і розвезення школярів, перевезення службового персоналу тощо міжміські Примітка. Цей транспорт, обслуговує, як правило, окрему категорію користувачів	60-80 %
60.21.32.000	Міжміські перевезення пасажирів за спеціальним розкладом	80 %
60.21.4	Перевезення пасажирів сухопутним транспортом інші за розкладом	80 %
60.21.41.000	Перевезення пасажирів фунікулерами, повітряними канатними дорогами	до 20%
60.23.12.000	Послуги екскурсійних автобусів	100 %

Таблиця Б.5 - Послуги водного транспорту

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
61	Послуги водного транспорту	до 80%
61.10.11.000	Послуги з перевезення пасажирів поромами	60-80 %
61.10.12	Послуги з перевезення пасажирів інші Включає: - морські круїзи (перевезення, проживання, харчування та суміжні послуги, що не оплачуються окремо); - перевезення пасажирів з порту до порту, включно з супутними вантажами Також включає: - перевезення пасажирів уздовж берега і морські екскурсії	100 %
61.20.1	Послуги пасажирського річкового транспорту	60-80 %
61.20.11	Послуги з перевезення пасажирів поромами Також включає: - транспортування автомобілів та вантажів	
61.20.11.000	Послуги з перевезення пасажирів поромами	60-80 %

Продовження табл. Б.5

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
61.20.12	Послуги з перевезення пасажирів інші Включає: - послуги вантажних і пасажирських річкових суден; - круїзи та екскурсії річками, озерами і каналами Не включає: - послуги культурно-розважальні (прогулянки на човнах) (92.72.12)	60-80 %
61.20.12.100	Послуги з перевезення пасажирів рейсовими суднами за розкладом, у тому числі швидкісними суднами	60-80 %
61.20.12.200	Послуги з перевезення круїзні	100 %

Таблиця Б.6 - Послуги повітряного транспорту

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
62.10.1	Послуги з перевезення пасажирів авіаційним транспортом за розкладом	60-80 %

62.10.10	Послуги з перевезення пасажирів авіаційним транспортом за розкладом Не включає: - перевезення пасажирів чартерними рейсами, у тому числі регулярними (62.20.10)	60-80 %
62.10.10.000	Послуги з перевезення пасажирів авіаційним транспортом за розкладом	60-80 %
62.20.1	Послуги з перевезення пасажирів авіаційним транспортом, які не підпорядковуються розкладу	до 90 %
62.20.10	Послуги з перевезення пасажирів авіаційним транспортом, які не підпорядковуються розкладу Включає: - авіаційні перевезення пасажирів чартерними рейсами, регулярними або нерегулярними Також включає: - послуги літаків-таксі, повітряні екскурсії Не включає: - послуги розважальних атракціонів (прогулянки на монгольф'єрах) (92.72.12)	до 90 %
62.20.10.000	Послуги з перевезення пасажирів авіаційним транспортом, які не підпорядковуються розкладу	до 90 %

Таблиця Б.7 - Послуги допоміжної пасажирської транспортної служби

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
63.21.10	Послуги транспортної інфраструктури для залізничного транспорту Включає: послуги квиткових кас, пунктів бронювання місць, довідкових бюро, залів чекання і камер зберігання на пасажирських залізничних вокзалах Також включає: оплату витрат на супроводження перевезень автомобілів Не включає: послуги з управління багажем чи підіймально-транспортні операції з ним (63.11.1)	60-80 %
63.21.10.100	Послуги з продажу квитків і резервування місць в поїзді	60-80 %
63.21.10.200	Послуги з надання зорової інформації щодо розкладу руху поїздів, тарифів, правил перевезень, порядку оформлення багажу	60-80 %
63.21.10.300	Послуги з надання інформації довідковими бюро	60-80 %
63.21.10.400	Послуги з надання звукової та зорової інформації про час і місце відправлення поїздів	60-80 %
63.21.10.500	Послуги з приймання здаваних квитків і повернення платежів	60-80 %
63.21.10.600	Послуги залів чекання, кімнат матері та дитини	60-80 %
63.21.10.700	Послуги камер зберігання	60-80 %
63.21.2	Послуги транспортної інфраструктури для автодорожнього транспорту	60-80 %

63.21.21	Послуги автобусних станцій Включає: - послуги квиткових кас, пунктів бронювання місць, довідкових бюро, залів чекання і камер зберігання на пасажирських автовокзалах Також включає: - послуги автобусних зупинок; - послуги незалежних служб виклику чи замовлення (таксі, розсильних тощо)	до 60%
63.21.21.100	Послуги з продажу квитків і резервування місць в автобусі	до 60%
63.21.21.200	Послуги з надання зорової інформації щодо розкладу руху автобусів, тарифів, правил перевезень, порядку оформлення багажу	до 60%
63.21.21.300	Послуги з надання інформації довідковими бюро	до 60%
63.21.21.400	Послуги з надання звукової та зорової інформації про час і місце відправлення автобусів	до 60%
63.21.21.500	Послуги з приймання здаваних квитків і повернення платежів	до 60%
63.21.21.600	Послуги залів чекання, кімнат матері і дитини	до 60%
63.21.21.700	Послуги камер зберігання	до 60%
63.21.21.800	Послуги автобусних зупинок	до 60%
63.21.21.900	Послуги автобусних станцій інші	до 60%
63.21.22.000	Послуги з експлуатації автомагістралей	до 60%
Продовження табл. Б.7		
Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
63.21.23.000	Послуги з експлуатації мостів і тунелів	до 60%
63.21.24	Послуги автомобільних стоянок Також включає: - право паркування на державних дорогах; - послуги штрафних стоянок для автомобілів; - послуги стоянок для тимчасового паркування мотоциклів і велосипедів Не включає: - оренду гаражних боксів чи місць паркування транспортних засобів на місяць чи на рік	до 20%
63.21.24.000	Послуги автомобільних стоянок	до 20%
63.22.11.000	Послуги з експлуатації портів і водних шляхів (крім оброблення вантажів)	

63.23.11	<p>Послуги з експлуатації аеропортів (крім оброблення вантажів)</p> <p>Включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послуги квиткових кас, пунктів бронювання місць, довідкових бюро, залів чекання, послуги з реєстрування і приймання багажу в аеропортах <p>Також включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послуги з доставляння пасажирів до літаків, послуги служб контролю безпеки та інші наземні послуги аеродромних служб <p>Не включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послуги, пов'язані з транспортуванням вантажу (підйнятно-транспортні операції) (63.11.1) 	до 80%
63.23.11.100	Послуги з продажу квитків і резервування місць на повітряних судах	до 80%
63.23.11.200	Послуги з надання зорової інформації щодо розкладу руху повітряних судів, тарифів, правил перевезень, порядку оформлення багажу, метеоумов	до 80%
63.23.11.300	Послуги з надання інформації довідковими бюро	до 80%
63.23.11.400	Послуги з надання звукової та зорової інформації про час і місце відправлення повітряних суден	до 80%
63.23.11.500	Послуги з приймання здаваних квитків і повернення платежів	до 80%
63.23.11.600	Послуги залів чекання, кімнат матері і дитини	до 80%
63.23.11.700	Послуги з реєстрації і оформлення багажу	до 80%
63.23.11.800	Послуги з доставляння пасажирів до (від) повітряних суден	до 80%

Таблиця Б.8 - Оренда пасажирських транспортних засобів

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
60.22	Послуги таксі та послуги з оренди пасажирських автомобілів з водієм	до 60%
60.22.1	Послуги таксі та послуги з оренди пасажирських автомобілів з водієм	до 60%
60.22.12	Послуги з оренди пасажирських автомобілів з водієм Включає: - послуги з оренди звичайних і розкішних автомобілів, найманих з водієм Не включає: - послуги автомобілів швидкої допомоги (85.14.14), вантажних таксі (64.12.12) і літаків-таксі (62.20.10)	до 60%
60.22.12.000	Послуги з оренди пасажирських автомобілів з водієм	до 60%
60.23.11	Послуги з оренди автобусів і туристичних автобусів з водієм	100 %
60.23.11.000	Послуги з оренди автобусів і туристичних автобусів з водієм	100 %
60.23.12	Послуги екскурсійних автобусів Включає: - екскурсії та круїзи туристичні автобусами, включно з міськими екскурсійними турами Також включає: - послуги суміжні, що не враховуються окремо (гіди, ресторанне обслуговування тощо)	100 %
61.10.31	Послуги з оренди морських суден з екіпажем Не включає: - оренду прогулянкових суден (71.40.14)	до 40 %
61.10.31.000	Послуги з оренди морських суден з екіпажем	до 40 %
61.20.31.000	Послуги з оренди річкових суден з екіпажем	до 60 %
62.20.3	Послуги з оренди авіаційного транспорту з екіпажем	до 60 %
62.20.30	Послуги з оренди авіаційного транспорту з екіпажем Також включає: - фрахтування літаків чи вертольотів	до 60 %
62.20.30.000	Послуги з оренди авіаційного транспорту з екіпажем	до 60 %
71.21.14	Послуги із здавання під найом (в оренду) мотоциклів, фургонів, екскурсійних автобусів	до 60 %
71.21.14.000	Послуги із здавання під найом (в оренду) мотоциклів, фургонів, екскурсійних автобусів	до 60 %
71.21.15	Послуги із здавання під найом (в оренду) інших сухопутних транспортних засобів без операторів Включає: - здавання під найом (в оренду) туристичних автобусів і міських автобусів, без водія Не включає: - здавання під найом (в оренду) велосипедів, лиж, снігоходів (71.40.14)	до 60 %

Таблиця Б.9 - Технічне обслуговування та ремонт пасажирських транспортних засобів

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
34.20.22	Причепи і напівпричепи житлові Включає: - причепи та напівпричепи типу "дач", обладнані для проживання чи туризму, складані або фургонного типу Також включає: - послуги з монтажу і технічного обслуговування фургонів та автофургонів житлових Не включає: - автофургони житлові (34.10.22, 34.10.23)	до 60 %
35.12.9	Послуги з технічного обслуговування і ремонту прогулянкових суден	до 60%
35.12.90	Послуги з технічного обслуговування і ремонту прогулянкових суден Також включає: - послуги, пов'язані з внутрішнім облаштуванням прогулянкових суден; - технічне обслуговування і ремонт двигунів прогулянкових суден	до 60%
35.12.90.000	Послуги з технічного обслуговування і ремонту прогулянкових суден	до 60%
35.30.91.000	Послуги з технічного обслуговування і ремонту повітряних літальних апаратів та авіаційних двигунів	до 60%
50.20.1	Послуги з технічного обслуговування і ремонту пасажирських автомобілів	до 60%
52.74.12	Послуги з ремонту велосипедів	до 60%
52.74.12.101	Послуги з ремонту велосипедів	до 60%
52.74.12.103	Послуги з ремонту водних велосипедів	до 60%
50.20.31	Миття автомобілів та аналогічні послуги	до 40%
50.20.31.100	Миття автомобілів	до 40%
50.20.31.200	Полірування кузовів автомобілів	до 40%
50.20.31.300	Захист кузовів автомобілів антикорозійним покриттям	до 40%
50.20.32	Аварійна дорожня служба	до 60%
50.20.32.000	Аварійна дорожня служба	до 60%

Таблиця Б.10 - Послуги турагенств, туроператорів, туристських гідів

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
63.3	Послуги туристичних агентств і туроператорів; послуги екскурсоводів	100%
63.30	Послуги туристичних агентств і туроператорів; послуги екскурсоводів	100%
63.30.1	Послуги туристичних агентств і туроператорів; послуги екскурсоводів	100%
63.30.11	Послуги з організації подорожей Включає: розроблення подорожей, що передбачає надання комплексних послуг з перевезення, забезпечення проживання в готелях, надання спортивних та культурно-розважальних заходів тощо, призначених для безпосереднього продажу чи для перепродажу іншими агентствами	100%
63.30.11.100	Туристський відпочинок і подорожі туристичними маршрутами з використанням транспортних засобів, крім велосипедів	100%
63.30.11.110	Туристський відпочинок і подорожі транспортними туристичними маршрутами з різною побудовою траси, крім радіальної, з розміщенням у транспортних засобах залізничних	100%
63.30.11.120	Туристський відпочинок і подорожі транспортними туристичними маршрутами з різною побудовою траси, крім радіальної, з розміщенням у транспортних засобах на річкових суднах	100%
63.30.11.130	Туристський відпочинок і подорожі транспортними туристичними маршрутами з різною побудовою траси, крім радіальної, з розміщенням у транспортних засобах на морських суднах	100%
63.30.11.140	Туристський відпочинок і подорожі транспортними туристичними маршрутами з переїздом на автобусах	100%
63.30.11.150	Туристський відпочинок і подорожі транспортними туристичними маршрутами з переїздом на літаках	100%
63.30.11.160	Туристський відпочинок і подорожі транспортними туристичними маршрутами з переїздом на власному автомобілі	100%
63.30.11.200	Туристський відпочинок і подорожі маршрутами з різною категорією складності і різною побудовою траси з активним способом пересування	100%
63.30.11.210	Туристський відпочинок і подорожі маршрутами з різною категорією складності і різною побудовою траси з активним способом пересування пішохідним	100%

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
63.30.11.220	Туристський відпочинок і подорожі маршрутами з різною категорією складності і різною побудовою траси з активним способом пересування гірсько-пішохідним	100%
63.30.11.230	Туристський відпочинок і подорожі маршрутами з різною категорією складності і різною побудовою траси з активним способом пересування велосипедним	100%
63.30.11.240	Туристський відпочинок і подорожі маршрутами з різною категорією складності і різною побудовою траси з активним способом пересування водним (з використанням гребних, парусних і моторних маломірних плавзасобів)	100%
63.30.11.250	Туристський відпочинок і подорожі маршрутами з різною категорією складності і різною побудовою траси з активним способом пересування лижним	100%
63.30.11.260	Туристський відпочинок і подорожі маршрутами з різною категорією складності і різною побудовою траси з активним способом пересування з використанням верхових, в'ючних і запряжних тварин	100%
63.30.11.270	Туристський відпочинок і подорожі маршрутами з різною категорією складності і різною побудовою траси з активним способом пересування санним (з використанням технічних засобів)	100%
63.30.11.300	Туристський відпочинок і подорожі туристськими маршрутами різної категорії складності	100%
63.30.11.310	Туристський відпочинок і подорожі туристськими маршрутами різної категорії складності гірськолижними	100%
63.30.11.320	Туристський відпочинок і подорожі туристськими маршрутами різної категорії складності для молодят	100%
63.30.11.330	Туристський відпочинок і подорожі туристськими маршрутами різної категорії складності для сімейних	100%
63.30.11.340	Туристський відпочинок і подорожі туристськими маршрутами різної категорії складності для батьків з дітьми	100%
63.30.11.350	Туристський відпочинок і подорожі туристськими маршрутами різної категорії складності з відпочинком у сільській місцевості	100%
63.30.11.400	Туристські походи вихідного дня	100%
63.30.11.410	Туристські походи вихідного дня піші	100%
63.30.11.420	Туристські походи вихідного дня гірські	100%
63.30.11.430	Туристські походи вихідного дня велосипедні	100%
63.30.11.440	Туристські походи вихідного дня водні (з використанням гребних, парусних, моторних маломірних плавзасобів)	100%
63.30.11.450	Туристські походи вихідного дня лижні	100%

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
63.30.11.460	Туристські походи вихідного дня з використанням верхових, в'ючних і запряжних тварин	100%
63.30.11.470	Туристські походи вихідного дня санны (з використанням технічних засобів)	100%
63.30.11.480	Туристські походи вихідного дня автотопоходи	100%
63.30.11.500	Організація спелеотуризму	100%
63.30.11.600	Організація екотуруризму	100%
63.30.11.700	Послуги з організації туристських подорожей інші	100%
63.30.12	Посередництво у продажу квитків для подорожування, розміщенні на проживання та реалізації путівок Включає:- продаж квитків на проїзд, екскурсії, міські тури, спектаклі та інші видовищні заходи; - продаж чи бронювання готельних послуг або путівок для відпусток; - перепродаж організованих подорожей та інших послуг за каталогом Не включає:- організацію ярмарок чи конгресів (74.84.15)	100%
63.30.12.100	Реалізація туристичних та екскурсійних послуг	100%
63.30.12.110	Бронювання квитків на всі види транспорту	100%
63.30.12.120	Послуги з продажу путівок на туристські маршрути і квитків на екскурсії територією України	100%
63.30.12.130	Послуги з продажу путівок громадянам на туристські маршрути зарубіжними країнами	100%
63.30.12.140	Оформлення виїзних документів на туристські маршрути зарубіжними країнами	100%
63.30.12.200	Забезпечення проживання туристів	100%
63.30.12.210	Забезпечення проживання туристів у туристичних підприємствах (готелях, турбазах, пансіонатах, мотелях, кемпінгах, наметових містечках, туристських притулках)	100%
63.30.12.220	Забезпечення проживання туристів в орендованих комунальних та відомчих готелях	100%
63.30.12.230	Забезпечення проживання туристів в орендованих засобах розміщення, пристосованих для приймання туристів	100%
63.30.12.240	Забезпечення проживання туристів у приватному секторі в міських квартирах	100%
63.30.12.250	Забезпечення проживання туристів у приватному секторі в будинках сільських жителів	100%
63.30.13	Послуги туристські інформаційні Включає: - послуги туристичних агентств чи об'єднань з інформаційного обслуговування туристів і аналогічних організацій на обласному, регіональному чи національному рівні	100%

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
63.30.13.100	Надання інформаційних і рекламних матеріалів про туристські маршрути	100%
63.30.13.200	Видавання довідок і надання консультацій громадянам з питань організації туризму, забезпечення безпеки на туристських маршрутах	100%
63.30.13.300	Виготовлення туристських схем, описів маршрутів, складних природних перешкод і об'єктів (печер, річкових порогів, течій та інших)	100%
63.30.13.400	Послуги інформаційні туристичні інші	100%
63.30.14	Послуги екскурсиводів Включає: - послуги провідників груп, незалежних чи надаваних агентствами, з метою допомоги туристам, якщо вони оплачуються окремо Не включає: - послуги усних перекладачів (74.83.14), провідників-альпіністів, провідників-мисливців та інших спортивних провідників (92.62.13)	100%
63.30.14.100	Екскурсії оглядові	100%
63.30.14.200	Екскурсії тематичні	100%
63.30.14.300	Екскурсії музейні	100%
63.30.14.400	Екскурсії пішохідні	100%
63.30.14.500	Екскурсії міські	100%
63.30.14.600	Екскурсії заміські	100%
63.30.14.700	Екскурсії на маршрутах вихідного дня	100%
63.30.14.800	Екскурсії з використанням транспортних засобів	100%
63.30.14.810	Екскурсії з використанням транспортних засобів теплоходів	100%
63.30.14.820	Екскурсії з використанням транспортних засобів авіаційних (на літаках, гелікоптерах)	100%
63.30.14.830	Екскурсії з використанням транспортних засобів автобусних	100%
63.30.14.840	Екскурсії з використанням транспортних засобів інших (метро, трамваїв, тролейбусів, легкових автомобілів, "ретро"-транспорту)	100%

Послуги в сфері культури

Таблиця Б.11 - Сценічне мистецтво

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
92.31	Послуги із створення та демонстрування творів образотворчого мистецтва, літературних, театральних, музичних та естрадних творів	У залежності від регіону
92.31.2	Послуги із створення та демонстрування літературних, театральних, музичних та естрадних творів	до 80 %
92.31.21	Послуги театральних продюсерів, оркестрів, співаків, вокально-інструментальних ансамблів та груп музикантів і співаків Включає: - створення та привселюдне виконання вистав, театральних постановок, концертів, оперних та балетних спектаклів, інших подібних постановок	до 80 %
92.31.21.100	Послуги концертних організацій і колективів філармоній	до 80 %
92.31.21.101	Показ концертів симфонічних	до 80 %
92.31.21.102	Показ концертів хорових колективів	до 80 %
92.31.21.103	Показ концертів камерних	до 80 %
92.31.21.104	Показ концертів філармонійних колективів	до 80 %
92.31.21.105	Показ концертів естрадних виконавців, солістів оркестрів	до 80 %
92.31.21.106	Показ концертів виконавців розмовного жанру	до 80 %
92.31.21.107	Показ концертів естрадних колективів	до 80 %
92.31.21.108	Показ концертів танцювально-музичних колективів	до 80 %
92.31.21.109	Показ концертів вокально-інструментальних ансамблів та рок-груп	до 80 %
92.31.21.200	Послуги з організації театральних-видовищних заходів	до 80 %
92.31.21.201	Показ вистав опери та балету	до 80 %
92.31.21.202	Показ вистав музичної комедії, оперети, театру пісні	до 80 %
92.31.21.203	Показ вистав драми	до 80 %
92.31.21.204	Показ вистав музично-драматичних	до 80 %
92.31.21.205	Показ вистав лялькових театрів, театрів маріонеток, театрів тіней	до 80 %
92.31.21.206	Показ вистав театрів одного актора, театрів поезії, театрів пісні	до 80 %
92.31.21.207	Показ вистав театрів юного глядача, театрів для дітей	до 80 %
92.31.21.208	Показ вистав театрів звірів	до 80 %
92.31.22.100	Послуги акторів, режисерів, музикантів-виконавців, літераторів, майстрів художнього слова	до 80 %
92.31.22.200	Послуги скульпторів, художників, карикатуристів, оформлювачів, театральних художників та декораторів	до 80 %

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
92.31.22	Послуги, які надаються художниками, скульпторами, літераторами, композиторами, акторами та іншими незалежними артистами Включає: - послуги художників, скульпторів, літераторів, композиторів, театральних та естрадних акторів, виконавців інших жанрів тощо Також включає: реставрацію художніх виробів (крім будівель та споруд, меблів, вітражів і музичних інструментів)	до 80 %
92.33.1	Послуги з організації ярмарок та відпочинку в парках	до 80 %
92.33.10.000	Послуги з організації ярмарок та відпочинку в парках	до 80 %
92.34	Послуги з організації видовищних заходів інших	до 80 %
92.34.1	Послуги з організації видовищних заходів інших	до 80 %
92.34.11	Послуги цирку	до 80 %
92.33.10	Послуги з організації ярмарок та відпочинку в парках Включає: - послуги манежів і ярмарок - послуги паркових атракціонів Також включає: - послуги розважальних залізниць	до 80 %
92.34.11.100	Послуги циркових установ та зоопарків	до 80 %
92.34.11.101	Показ циркових вистав	до 80 %
92.34.11.102	Показ вистав цирку та балету на льоду	до 80 %
92.34.11.103	Показ циркових номерів на сцені	до 80 %
92.34.11.200	Послуги циркових атракціонів	до 80 %
92.34.12	Послуги танцювальних залів, дискотек і шкіл танців Також включає: - навчання бальним танцям	до 80 %
92.34.12.000	Послуги танцювальних залів, дискотек і шкіл танців	до 80 %
92.34.13	Послуги з організації розваг інші, н.в.і.у. Включає: - кориди, родео тощо; - світломузикальні вистави; - лялькові вистави	до 80 %
92.34.13.000	Послуги з організації розваг інші, н.в.і.у.	до 80 %

Таблиця Б.12 - Послуги музеїв та інші культурні послуги

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
92.52.1	Послуги музеїв та послуги із збереження історичних місць і будівель	до 80 %
92.52.11	Послуги музеїв Включає: - показ колекцій художніх, науково-технічних чи історичних музеїв; - тимчасові виставки, що організовуються музеями Також включає: - управління колекціями та консервацію колекцій	до 80 %
92.52.11.100	Послуги з організації виставок творів образотворчого мистецтва	до 80 %
92.52.11.101	Демонстрація експозицій виставок з приватних зібрань колекціонерів	до 80 %
92.52.11.102	Виставки книг та творів образотворчого мистецтва за тематикою	до 80 %
92.52.11.103	Виставки картин художників, художні салони	до 80 %
92.52.11.104	Виставки творів і виробів самодіяльних художників	до 80 %
92.52.11.105	Виставки творів і виробів майстрів декоративно-прикладного мистецтва	до 80 %
92.52.11.106	Виставки творів і виробів членів самодіяльних клубів та студій	до 80 %
92.52.11.107	Фотовиставки	до 80 %
92.52.11.108	Виставки філателістів, філокартистів, нумізматів	до 80 %
92.52.11.200	Показ колекцій науково-технічних чи історичних музеїв	до 80 %
92.52.11.300	Послуги музеїв інші	до 80 %
92.52.12	Послуги із збереження історичних місць і будівель Включає: - відвідування національних визначних місць, пам'ятників і палаців Також включає: - консервацію та догляд за національними визначними місцями, пам'ятниками і палацами	до 80 %
92.53.1	Послуги ботанічних садів, зоопарків та природних заповідників	до 80 %
92.53.11	Послуги ботанічних садів і зоопарків Включає: - відвідування ботанічних садів і зоопарків Також включає: - збереження ботанічних садів і зоопарків та догляд за ними	до 80 %
92.53.11.000	Послуги ботанічних садів і зоопарків	до 80 %

Продовження табл. Б.12		
Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
92.53.12	Послуги природних заповідників Включає: - збереження природних угідь, заповідників і природних парків та догляд за ними Також включає: - нагляд за заповідниками та природними парками; - охорону фауни, флори та екосистем	до 80 %
92.53.12.000	Послуги природних заповідників	до 80 %

Рекреація та інші види дозвілля

Таблиця Б.13 - Спорт та інші види спортивного дозвілля

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
92	Послуги з організації відпочинку, культурних та спортивних заходів	до 80 %
92.6	Послуги у сфері спорту	У залежності від специфіки регіону до 80 %
92.61.10	Послуги з експлуатації спортивних споруд Не включає: - послуги центрів культуризму, бодібілдингу, аеробіки тощо (93.04.11); - послуги іподромів (92.72.12) і манежів для виїжджування коней (92.62.13)	до 80 %
92.61.10.100	Надання спортивних об'єктів	до 80 %
92.61.10.101	Надання спортивних об'єктів: майданчиків спортивних	до 80 %
92.61.10.102	Надання спортивних об'єктів: тенісних кортів	до 80 %
92.61.10.103	Надання спортивних об'єктів: комплексних спортивних майданчиків	до 80 %
92.61.10.104	Надання спортивних об'єктів: полів для спортивних ігор та занять	до 80 %
92.61.10.105	Надання спортивних об'єктів: катків та ковзанярських доріжок	до 80 %
92.61.10.106	Надання спортивних об'єктів: спортивних корпусів та залів	до 80 %
92.61.10.107	Надання спортивних об'єктів: плавальних басейнів	до 80 %
92.61.10.108	Надання спортивних об'єктів: стрілецьких тирів, стендів та стрільбищ	до 80 %
92.61.10.109	Надання спортивних об'єктів: гірсько-спортивних баз	до 80 %

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
92.61.10.110	Надання спортивних об'єктів: лижних баз	до 80 %
92.61.10.111	Надання спортивних об'єктів: гребних баз	до 80 %
92.61.10.112	Надання спортивних об'єктів: велотреків, велодромів	до 80 %
92.61.10.113	Надання спортивних об'єктів: елінгів	до 80 %
92.61.10.114	Надання спортивних об'єктів: яхт-клубів	до 80 %
92.62	Послуги спортивні інші	до 80 %
92.62.11.317	Проведення занять у навчальних групах та командах за видами спорту з гірськолижного спорту	до 80 %
92.62.13	Послуги, пов'язані із спортивними заходами інші, н.в.і.у. Включає: - послуги спортсменів-професіоналів, суддів, тренерів тощо; - спортивне навчання (стажування, окремі курси тощо); - послуги інструкторів з альпінізму, інструкторів з лижного спорту тощо; - послуги, пов'язані зі змаганнями тварин, змаганнями рибалок і мисливців; - послуги, які надаються на туристських аеродромах (повітряні хрещення, стрибки з парашутом тощо) Також включає: - послуги центрів культуризму, бодібілдингу, аеробіки тощо Не включає: - послуги шкіл спортивного пілотажу (80.41.12)	до 80 %

Таблиця Б.14 - Санаторно-курортні послуги

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
85.11.14.200	Послуги санаторіїв та інших оздоровчих закладів з відновлення здоров'я	100 %

Інші туристські послуги

Таблиця Б.15 - Фінансові та страхові послуги

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
J	Послуги з фінансового посередництва	У залежності від специфіки регіону до 60 %
65	Послуги з фінансового посередництва, крім страхування і пенсійного забезпечення	до 60 %
65.1	Послуги з грошового посередництва	до 60 %
65.12.10.613	Валютні операції з дорожніми та банківськими чеками	до 70 %
65.12.10.615	Послуги з операцій з готівковою іноземною валютою	до 60 %
66	Послуги із страхування і пенсійного забезпечення, крім послуг з обов'язкового соціального страхування	
66.01.10	Послуги із страхування життя Включає: - страхування (і перестраховання) життя та інші контракти, що гарантують виплату певного капіталу чи ренти (виплати у випадку смерті, страхування життя на певний строк) індивідуальне або колективне	до 50 %
66.01.10.000	Послуги із страхування життя	до 50 %
66.03	Послуги із страхування, крім страхування життя	до 50 %
66.03.1	Послуги із страхування, крім страхування життя	до 50 %
66.03.10.100	Послуги із страхування здоров'я	до 50 %
66.03.10.200	Послуги із страхування від нещасних випадків	до 80 %
66.03.10.300	Послуги із страхування майна	до 50 %
66.03.10.400	Послуги із страхування транспортних засобів	до 50 %
66.03.10.500	Послуги із страхування пасажирів усіх видів транспортних засобів	до 80 %
66.03.10.600	Послуги зі страхування вантажу	до 50 %
66.03.10.700	Послуги зі страхування від комерційних ризиків (непогашення кредитів, банкрутства отримувача позики, втрати прибутку тощо)	до 20 %
66.03.10.100	Послуги із страхування здоров'я	до 50 %

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
66.03.10	<p>Послуги із страхування, крім страхування життя</p> <p>Включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - страхування витрат на охорону здоров'я; - страхування ризиків, пов'язаних з втратою працездатності, припиненням виробничої діяльності і смертю внаслідок нещасного випадку; - страхування від шкоди, завданої наземними автотранспортними засобами (автомобілем, мотоциклом, автобусом, вантажним автомобілем тощо); - страхування транспортних засобів від крадіжки; - страхування цивільної відповідальності агентів з наземних, морських, авіаційних чи річкових перевезень; - страхування від шкоди, завданої як транспортним засобам, так і вантажеві <p>Також включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - страхування осіб на випадок хвороби під час подорожі чи перебування за кордоном; - страхування багажу від завданої йому шкоди, його втрати чи крадіжки; - страхування від шкоди, завданої комерційним чи житловим будівлям, а також приватному майну (меблям, човнам тощо) і тваринам унаслідок ризиків пожежі, забруднення води, вибухів, крадіжки, шторму, граду, снігопадів, нападів, стихійного лиха; - страхування ризику, пов'язаного з певними грошовими збитками (страхування на випадок втрати роботи, страхування матеріально відповідальних професійних робітників, страхування від збитків унаслідок експлуатації, страхування кредитів чи гарантійних зобов'язань); - страхування загального юридичного захисту; - страхування загальної цивільної відповідальності окремих осіб, професійних робітників і колективів громадян; - страхування ризиків, пов'язаних з будівництвом (наприклад, десятирічна гарантія цивільної відповідальності); - страхування сільськогосподарських ризиків (пожежа, крадіжка, град, буря, стихійне лихо, падіж худоби тощо); - страхування різних виробничих ризиків (наприклад, полом машин); - страхування різних ризиків у сфері послуг (наприклад, інформаційні ризики) 	до 60 %

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
67.13.10	<p>Допоміжні послуги у сфері фінансового посередництва інші, н.в.і.у.</p> <p>Включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послуги посередників між позикодавцем і позичальником; - послуги об'єднань позикодавців чи позичальників; - консультування щодо біржових питань, угод на строк, валютних ризиків чи капіталовкладень; - послуги з обміну валюти (надавані обмінними бюро чи банками); - пакування монет і комплектування пакувань банкнотів з метою їх введення (чи повторного введення) в обіг; - надання у розпорядження приміщень-сейфів; - випуск чеків на харчування у ресторанах чи чеків на відпускні витрати <p>Також включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послуги, забезпечувані дорожніми чеками <p>Не включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - консультування щодо управління фінансовою діяльністю (74.14.12); - охорону цінних паперів (67.11.10); - управління портфелем (67.12.10) 	до 80 %
67.13.10.300	Послуги з операцій з іноземною валютою	до 70 %

Таблиця Б.16 - Інші види оренди

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
70.2	Послуги із здавання під найм власної нерухомості	до 80 %
70.20.11	<p>Послуги із здавання під найм власної житлової нерухомості</p> <p>Включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здавання під найом (в оренду) квартир чи будинків, умебльованих або ні, призначених для використання як головне чи додаткове житло <p>Також включає:- фінансування та організацію будівництва будівель з метою здавання їх в оренду;</p> <ul style="list-style-type: none"> - здавання під найом (в оренду) місць для розташування житлових фургонів <p>Не включає:- послуги з надання місць для короткочасного проживання (у готелях, таборах, гуртожитках, інтернатах тощо) (55.1, 55.2)</p>	до 80 %

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
70.20.11.000	Послуги із здавання під найм власної житлової нерухомості	до 80 %
70.20.12	Послуги із здавання під найм власної нежитлової нерухомості Включає: - здавання під найом (в оренду) контор, заводів, складів, торговельних приміщень, торговельних підприємств, туристських баз, конференц-залів, місць для проведення зборів, спектаклів чи прийомів тощо Також включає: - здавання під найом (в оренду) на місяць чи рік місць для розташування фургонів, боксів чи місць під гаражі для транспортних засобів; - здавання під найом (в оренду) сільськогосподарських земель і лісів; - концесію на гірничі розробки Не включає: - послуги місць тимчасового паркування (63.21.24); - концесії на здійснення похоронних обрядів (93.03.11)	до 80 %
71.40.14	Послуги з прокату обладнання і предметів для відпочинку Включає: - прокат спортивних і туристичних виробів, наметів, прогулянкових човнів і літаків, лижного спорядження, ракеток, ковзанів, двоколісних велосипедів, дельтапланів, планерів, парусних дощок, водних лиж Також включає: - прокат транспортних засобів для пересування по снігу і по воді	до 80 %
71.40.14.000	Послуги з прокату обладнання і предметів для відпочинку	до 80 %

Таблиця Б.17 - Інші послуги туристам

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
50.10.13.000	Послуги з оптової торгівлі автомобільними фургонами та іншими туристськими транспортними засобами	до 50 %
50.10.23.000	Послуги з роздрібною торгівлі автомобільними фургонами та іншими туристськими транспортними засобами	до 50 %
51.18.12.300	Послуги з торгівлі спортивними товарами і туристським приладдям	до 80 %
51.47.35.200	Послуги з оптової торгівлі туристичними товарами	до 40 %

Код ДКПІ	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
51.47.36.200	Послуги з оптової торгівлі дорожніми товарами	до 40 %
51.47.37	Послуги з оптової торгівлі різними споживчими товарами н.в.і.у. Включає: - послуги з оптової торгівлі предметами колекціонування, художніми виробами та антикваріатом; - послуги з оптової торгівлі приладдям для паління, сувенірними виробами, іграми та іграшками з сюрпризом, щітками, гребінцями тощо	до 40 %
51.65.16	Послуги з оптової торгівлі іншими машинами, апаратурою та обладнанням загального і спеціального призначення Включає: - послуги з оптової торгівлі обладнанням для паперової промисловості, поліграфії, гумової та пластмасової промисловості тощо; - послуги з оптової торгівлі різним обладнанням для торгівлі та побутового обслуговування (готелів, кафе, ресторанів, магазинів тощо); - послуги з оптової торгівлі засобами вимірювання, контролю, навігації тощо	до 10 %
52.48.14	Послуги з роздрібною торгівлі фотографічним, оптичним та точним обладнанням Також включає: - продаж роздрібний фотографічних плівок та точних приладів	до 80 %
52.48.22	Послуги з роздрібною торгівлі спортивними товарами (включно з велосипедами) Включає: - продаж роздрібний спортивних товарів та туристичного обладнання; - продаж роздрібний прогулянкових суден, дощок, лиж, парусів та такелажу; - продаж роздрібний товарів для риболовлі; - продаж роздрібний велосипедів	до 80 %
52.48.34	Послуги з роздрібною торгівлі сувенірами Також включає: продаж роздрібний біжутерії, предметів релігійного культу, невеликих художніх виробів тощо	до 80 %
52.48.34.000	Послуги з роздрібною торгівлі сувенірами	до 80 %

Код ДКПШ	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
52.48.38	<p>Послуги з роздрібною торгівлі в спеціалізованих магазинах нехарчовими продуктами іншими, н.в.і.у.</p> <p>Включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - продаж роздрібний швейних чи в'язальних машин; - продаж роздрібний зброї та боєприпасів; - продаж роздрібний транспортних засобів для інвалідів, туристичних літаків тощо <p>Не включає: продаж роздрібний автомобілів (50.10.21, 50.10.22), житлових фургонів та туристських причепів (50.10.23)</p>	до 20 %
52.74.13	<p>Послуги з ремонту інших особистих та побутових виробів, н.в.і.у.</p> <p>Включає:- послуги з термінового ремонту (набойок, ключів тощо);</p> <ul style="list-style-type: none"> - послуги налаштування піаніно та інших музичних інструментів; - ремонт спортивних та туристських виробів; - технічне обслуговування та ремонт побутових казанів <p>Також включає:- пластифікування документів</p> <p>Не включає:- ремонт меблів для сидіння, ремонт та реставрацію меблів (34.14.20) і художніх виробів (92.31.22)</p>	до 20 %
64	Послуги пошти і зв'язку	до 40 %
64.20.12	<p>Послуги з телефонного зв'язку загального користування на великі відстані</p> <p>Включає:- послуги телефонні аналогові традиційні з передавання мовних повідомлень з місцевої зони до міжміської чи міжнародної мережі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - послуги телексі, телеграфні чи телетекстові; - послуги телефонні цифрові низької пропускної здатності (телефакс) <p>Також включає:- послуги міжміських та міжнародних таксофонів</p>	У залежності від специфіки регіону до 80 %
70.11.12	<p>Послуги з підготовки до продажу нежитлових будівель</p> <p>Включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фінансування та організацію будівництва контор, комерційних, промислових, готельних приміщень тощо; - фінансування та організацію будівництва місцевих об'єктів (курортів, зимових спортивних баз), зон різних видів діяльності тощо <p>Також включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - торгівлю земельними ділянками, укрупнення земельних господарств тощо; - послуги з правового захисту, надавані юридичними засобами 	до 10 %

Код ДКПІ	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
74.14.17	Консультативні послуги з питань управління інші Включає: - консультування з різних спеціальних питань щодо перспектив розвитку (у сфері промисловості, туризму тощо) Не включає: - послуги технічного, наукового чи агрономічного характеру (74.20.37)	до 20 %
74.70.14	Послуги із спеціального прибирання Включає: - прибирання на промислових об'єктах; - очищення приміщень з особливими вимогами до чистоти (лікарні, обчислювальні центри тощо); - очищення транспортних засобів для масових перевезень (туристичні автобуси, поїзди тощо) Також включає: - стерилізацію об'єктів чи приміщень (операційні блоки)	до 20 %
74.81	Послуги в галузі фотографії	до 80 %
74.81.11.000	Фотографічні пластини та плівка, експоновані, але не проявлені	до 80 %
74.81.21.000	Послуги з виготовлення портретних фотографій за допомогою автомата-фотографа	до 80 %
74.81.24.200	Фотографування населення у місцях масового відпочинку	100 %
74.81.24.300	Фотографування населення в санаторіях і будинках відпочинку	100 %
74.81.24.400	Фотографування населення біля пам'ятників та історичних місць	до 90 %
74.83	Послуги секретарів та перекладачів	до 60 %
74.83.14.000	Послуги з усного перекладу	до 80 %
74.84.15.000	Послуги з організації виставок, ярмарок та нарад	до 80 %
74.81.31	Послуги з оброблення фотоматеріалів Включає: - проявлення негативів; друк фотографій Також включає: - збільшення фотовідбитків, копії негативів, передрукування фотографій, підготування діапозитивів	до 80 %
75.12.14.000	Адміністративні послуги у сфері організованого відпочинку, культури і релігії	до 80 %

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
74.84.15	Послуги з організації виставок, ярмарок та нарад Включає: - організацію показів промислових товарів (професійні салони чи виставки, періодичні або ні); - організацію наукових чи культурних зустрічей, конгресів; - постачання і встановлення обладнання, пов'язані з організацією виставок Не включає: - організацію художніх (92.31.21) чи спортивних (92.62.12) виступів	до 80 %
75.12.14.000	Адміністративні послуги у сфері організованого відпочинку, культури і релігії	до 80 %
75.12.14	Адміністративні послуги у сфері організованого відпочинку, культури і релігії Включає: - управління послугами, що стосуються сфери культури, спорту, розваг, релігії тощо; - регламентування відповідної діяльності, безпосередні заходи державних органів чи застосування систем дотацій Не включає: - управління об'єктами культурного (92.61.10) чи спортивного (92.32.10) призначення і організація культурних (92.31.21) чи спортивних (92.62.12) заходів	до 80 %
75.13.15	Адміністративні послуги, пов'язані з торгівлею, громадським харчуванням та готельним господарством Включає: - послуги з управління, що стосуються торгівлі, громадського харчування і готельного господарства; - регламентування відповідної діяльності (законодавчі акти у сфері торгівлі, оголошення цін і захист прав споживача, класифікація готелів тощо), інформування суб'єктів господарської діяльності Не включає: - послуги об'єднань з інформаційного обслуговування туристів і туристичних агентств (63.30.13)	до 80 %
75.13.15.100	Адміністративні послуги, пов'язані з торгівлею та громадським харчуванням	до 50 %
75.13.15.200	Адміністративні послуги, пов'язані з готельним господарством	до 80 %

75.13.16	Адміністративні послуги, пов'язані з туризмом Включає: - загальне сприяння туризму і розповсюдження туристичної інформації Також включає: - регламентування діяльності з туризму Не включає: - послуги об'єднань з інформаційного обслуговування туристів і туристичних агентств (63.30.13)	до 80 %
75.13.16.000	Адміністративні послуги, пов'язані з туризмом	до 80 %
75.21	Послуги, пов'язані з міжнародними відносинами	до 50 %
75.21.11.000	Адміністративні послуги, пов'язані з дипломатичними та консульськими справами за кордоном	до 50 %
75.21.12	Послуги, пов'язані з зовнішньоекономічними питаннями Включає: - послуги, пов'язані із співпрацею і сприянням економічному розвитку; - послуги, пов'язані з економічною допомогою в межах двосторонніх угод; - участь у міжнародних цивільних заходах гуманітарного характеру	до 50 %
75.25	Послуги з захисту цивільного населення	до 40 %
75.25.12	Послуги з захисту цивільного населення інші Включає: - боротьбу з повеннями та іншими стихійними лихами; - спостереження за пляжами, рятування на воді чи в горах і допомогу особам, що потрапили в аварію; - послуги з захисту цивільного населення, що надаються військовими силами і міліцією	до 80 %
92.7	Послуги у сфері відпочинку та розваг	до 80 %
92.72.11	Послуги парків відпочинку і пляжів Включає: - надання у розпорядження лежаків, водних велосипедів тощо та послуги стаціонарної пляжної інфраструктури	до 80 %
92.72.11.000	Послуги парків відпочинку і пляжів	до 80 %
92.72.12	Послуги з організації відпочинку Включає: - послуги кінноспортивних центрів і манежів; - прогулянки з супроводженням на конях, у колясках, гондолах, монгольф'єрах тощо; - послуги ігорних гуртків (бридж, шахи) та навчання в них; - послуги електричних більярдів, музичних автоматів, настільного футболу, більярдів та різних електронних ігор	до 80 %
93.04	Послуги, пов'язані з доглядом за тілом людини	У залежності від специфіки регіону до 80 %

Код ДКПП	Назва виду продукції, послуг	Частка продаж, що припадає на туристське споживання
99.00.10	Послуги екстериторіальних організацій та органів Включає: - послуги, які надаються в Україні іноземними посольствами і консульствами; - послуги, які надаються в Україні міжнародними організаціями, що мають дипломатичний статус	до 60 %
99.00.10.200	Послуги екстериторіальних організацій та органів у сфері освіти, культури та спорту	до 60 %
99.00.10.300	Послуги екстериторіальних організацій та органів у сфері політики	до 20 %
93.04.10	Послуги, пов'язані з доглядом за тілом людини Включає: - комплекс послуг, пов'язаних з піклуванням про добре самопочуття та фізичний комфорт осіб, надаваний саунами, центрами худнення, відновлення форми чи турецькими лазнями, соляріями, кабінетами масажу, загоряння, релаксації тощо Також включає: - оздоровлення мінеральними водами (термальними джерелами); - інші послуги з особистої гігієни Не включає: - медично-санітарну допомогу (85.1)	до 80 %

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 - Дані державної статистичної звітності, що використовуються при застосуванні Методики

Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	Періодичність спостереження	№ та найменування статистичної форми	№ розділу, рядка, графи статистичної форми звітності	Назва показника відповідно до форми статистичної звітності	Умовна позначка, № формули Методики
Адміністрація державної прикордонної служби України	Щоквартально	№ 3–ПВУ “Зведений звіт про іноземців, які в’їхали в Україну”	Рядок відповідної країни, графа 4	Кількість іноземних громадян, які в’їжджали до України з метою здійснення службової поїздки	$K_i^{слж}$ (2.2) (2.27)
			Рядок відповідної країни, графа 5	Кількість іноземних громадян, які в’їжджали до України з метою організованого туризму	$K_i^{орг}$ (2.2) (2.27)
			Рядок відповідної країни, графа 6	Кількість іноземних громадян, які в’їжджали до України з метою здійснення приватної поїздки	$K_i^{прв}$ (2.2) (2.27)
			Рядок відповідної країни, графа 8	Кількість іноземних одноденних відвідувачів, які в’їжджали до України з метою транзиту	$K_i^{трнз}$ (2.3) (2.26)
			Рядок відповідної країни, графа 7	Кількість іноземних громадян, які в’їжджали до України в якості обслуговуючого персоналу (екіпажі транспортних засобів)	$K_i^{обслуг}$ (2.3) (2.26)
Адміністрація державної прикордонної служби України	Щоквартально	№ 2–ПВУ “Зведений звіт про виїзд громадян України за кордон”	Рядок відповідної країни, графа 4	кількість громадян України, які виїжджали за кордон у службову поїздку	$K_3^{слж}$ (2.5) (2.31) (2.35)
			Рядок відповідної країни, графа 5	кількість громадян України, які виїжджали за кордон з метою організованого туризму	$K_3^{орг}$ (2.5) (2.32) (2.35)
			Рядок відповідної країни, графа 6	кількість громадян України, які виїжджали за кордон з приватною метою	$K_3^{прв}$ (2.5) (2.33) (2.35)

Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	Періодичність спостереження	№ та найменування статистичної форми	№ розділу, рядка, граfi статистичної форми звітності	Назва показника відповідно до форми статистичної звітності	Умовна позначка, № формули Методики
			Рядок відповідної країни, графа 7	кількість громадян України, які виїжджали за кордон у якості обслуговуючого персоналу (екіпажі транспортних засобів)	$K_3^{обсл}$ (2.6)
Адміністрація державної прикордонної служби України	Щоквартально	№ 1-ПВУ “Зведений звіт про пропуск осіб та транспортних засобів через державний кордон України”	Рядок 6, граfi 3,4,5,6,7,8,9,10,11, 12	Кількість громадян України, які виїжджали за кордон перетинаючи певну ділянку державного кордону України (польську, словацьку, угорську, румунську, молдовську, російську, білоруську, морську, повітряну)	Довідкові показники для маркетингових досліджень туристичних потоків
Адміністрація державної прикордонної служби України	Щоквартально	№ 1-ПВУ “Зведений звіт про пропуск осіб та транспортних засобів через державний кордон України”	Рядок 8, граfi 3,4,5,6,7,8,9,10,11, 12	Кількість іноземних громадян, які в’їжджали до України перетинаючи певну ділянку державного кордону України (польську, словацьку, угорську, румунську, молдовську, російську, білоруську, морську, повітряну)	Довідкові показники для маркетингових досліджень туристичних потоків
Державна туристична адміністрація України	Щорічно	№ 1-ТУР “Звіт про діяльність туристичної організації”	Розділ 4, рядок 08, графа 2	Кількість громадян України, які розміщені в приватних об’єктах розміщення	$L_8^{прв}$ (2.7) (2.15) (2.16) (2.29)
			Розділ 3, рядок 06, графа 1	Кількість туристів, охоплених внутрішнім туризмом	$L_8^{орг}$ (2.15) (2.17)

Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	Періодичність спостереження	№ та найменування статистичної форми	№ розділу, рядка, граfi статистичної форми звітності	Назва показника відповідно до форми статистичної звітності	Умовна позначка, № формули Методики
Державна туристична адміністрація України	Щорічно	№ 1-ТУР “Звіт про діяльність туристичної організації”	Розділ 3, рядок 07, графа 1	Кількість екскурсантів	L_e^{org} (2.17)
			Розділ 3, сума рядків 02(о) та 03(о), графа 1	Кількість іноземних туристів	L_i^{org} (2.21)
Державна туристична адміністрація України	Щорічно	№ 1-ТУР “Звіт про діяльність туристичної організації”	Розділ 3, сума рядків 02(о) та 03(о), графа 11	Кількість туро-днів, наданих іноземним туристам	LD_i^{org} (2.21)
			Розділ 3, рядок 06, графа 11	Кількість туро-днів, наданих туристам, охопленим внутрішнім туризмом	LD_6^{org} (2.15) (2.17)
			Розділ 4, рядок 08, графа 4 мінус графа 5	Кількість туро-днів обслуговування громадян України в приватних засобах розміщення	LD_6^{priv} (2.15) (2.16) (2.20)
			Розділ 3, рядки 04(о) та 05(о), графа 1	Кількість туристів, які виїжджали за кордон	L_3^{org} (2.21)
			Розділ 3, рядки 04(о) та 05(о), графа 11	Кількість туро-днів, наданих туристам, які виїжджали за кордон	LD_3^{org} (2.21)

Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	Періодичність спостереження	№ та найменування статистичної форми	№ розділу, рядка, графи статистичної форми звітності	Назва показника відповідно до форми статистичної звітності	Умовна позначка, № формули Методики
Державна туристична адміністрація України	6 місяців, 9 місяців	№ 1-ТУР(к) “Звіт про діяльність туристичної організації”	Розділ 2, рядок 13, графа 01	Середньооблікова кількість працівників	$Ч^{орг}$ (13)
			Розділ 2, рядок 07, графа 01	Платежі до бюджету	$П^{орг}$ довідковий показник
Державна туристична адміністрація України	Щорічно	№ 1-ТУР “Звіт про діяльність туристичної організації”	Розділ 7, рядок 13, графа 01	Середньооблікова кількість працівників	$Ч^{орг}$ (2.37)
			Розділ 7, рядок 07, графа 01	Платежі до бюджету	$П^{орг}$ довідковий показник
Державна туристична адміністрація України	Кожні 6 місяців, 9 місяців	№ 1-ТУР(к) “Звіт про діяльність туристичної організації”	Наявність відомостей у розділах 1 та 2	Кількість діючих суб’єктів туристичної діяльності	$С^{орг}$ (2.36)
	Щорічно	№ 1-ТУР “Звіт про діяльність туристичної організації”	Наявність відомостей у розділах 3 та 7		
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-готель “Звіт про роботу готелю”	Розділ 3, різниця рядків 31 та 32, графа 1	Кількість громадян України, які обслуговані готелями та іншими об’єктами для короткотермінового проживання	$L_6^{гот}$ (2.7) (2.15) (2.18) (2.29)

Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	Періодичність спостереження	№ та найменування статистичної форми	№ розділу, рядка, граfi статистичної форми звітності	Назва показника відповідно до форми статистичної звітності	Умовна позначка, № формули Методики
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-готель “Звіт про роботу готелю”	Розділ 3, рядок 32, графа 1	Кількість іноземних громадян, обслугованих готелями та іншими об’єктами для короткотермінового проживання	L_i^{zot} (2.10) (2.12)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-готель “Звіт про роботу готелю”	Розділ 3, графа 1, рядок 34	Загальний час перебування приїжджих (людино-дiб), наданих іноземним громадянам готелями та іншими об’єктами для короткотермінового проживання (кількість ночівель)	LD_i^{zot} (2.10) (2.12)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-готель “Звіт про роботу готелю”	Розділ 3, графа 1, різниця рядків 33 і 34	Загальний час (людино-дiб) перебування приїжджих громадян України у готелях та інших об’єктах для короткотермінового проживання (кількість ночівель)	LD_6^{zot} (2.15) (2.18) (2.20)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-готель “Звіт про роботу готелю”	Розділ 4, рядок 41, графа 1	Доходи від основного виду діяльності (плата за проживання) готелів та інших місць для короткотермінового проживання	O^{zot} (2.38)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-готель “Звіт про роботу готелю”	Розділ 4, рядок 55, графа 1	Платежі до бюджету готелів та інших місць для короткотермінового проживання	P^{zot} довідковий показник
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-готель “Звіт про роботу готелю”	Розділ “Довідково” рядки 001-007 (кількість готелів, що обліковується)	Кількість готелів та інших місць для короткотермінового проживання	C^{zot} (2.36)

Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	Періодичність спостереження	№ та найменування статистичної форми	№ розділу, рядка, графи статистичної форми звітності	Назва показника відповідно до форми статистичної звітності	Умовна позначка, № формули Методики
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-готель “Звіт про роботу готелю”	Розділ 1, рядок 03, графа 01	Кількість місць у готелях та аналогічних закладах	M^{zot} (2.39) (2.40)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-готель “Звіт про роботу готелю”	Розділ 1, рядок 04, графа 01	Кількість номерів у готелях та аналогічних закладах	H^{zot} довідковий показник
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-ОТ “Звіт дитячого оздоровчого закладу (табору)”	-- (кількість закладів, що обліковується)	Кількість дитячих оздоровчих закладів (таборів)	C^{dit} довідковий показник
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-ОТ “Звіт дитячого оздоровчого закладу (табору)”	Розділ 1, графа 1, рядок 02	Чисельність дітей, які відпочили влітку	L_e^{dit} (2.7) (2.15) (2.20) (2.29)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-ОТ “Звіт дитячого оздоровчого закладу (табору)”	Розділ 1, графа 1, рядок 08	Чисельність працівників дитячих оздоровчих закладів (таборів)	$Ч^{dit}$ довідковий показник
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-ОТ “Звіт дитячого оздоровчого закладу (табору)”	Розділ 1, графа 1, рядок 01	Кількість місць у дитячих оздоровчих закладах (таборах)	M^{dit} довідковий показник

Продовження табл. В.1

Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	Періодичність спостереження	№ та найменування статистичної форми	№ розділу, рядка, граfi статистичної форми звітності	Назва показника відповідно до форми статистичної звітності	Умовна позначка, № формули Методики
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-ОТ “Звіт дитячого оздоровчого закладу (табору)”	Розділ 3, графa 1, рядок 01	Сума продажної вартості всіх пугівок	O^{dit} довідковий показник
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-ОТ “Звіт дитячого оздоровчого закладу (табору)”	Розділ 3, графa 1, рядок 04	Загальна кількість людино-днів, проведених дітьми у таборі	LD_v^{dit} (2.15) (2.20)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 8-НК ”Звіт про роботу музею”	Розділ 5, рядок 5, графa 1	Загальна кількість відвідувачів музеїв	Le^{muz} (2.8)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№1-послуги “Звіт про обсяги реалізованих послуг”	Розділ 1 Рядок 01	Обсяг вироблених послуг (у діючих цінах, без ПДВ)	Довідкові показники (за певним видом економічної діяльності КВЕД, що стосується сфери туризму)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№1-послуги “Звіт про обсяги реалізованих послуг”	Розділ 1 Рядок 02	Доход від реалізації послуг (у ринкових цінах, включаючи ПДВ)	Довідкові показники (за певним видом економічної діяльності КВЕД, що стосується сфери туризму)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№1-послуги “Звіт про обсяги реалізованих послуг”	Розділ 2, рядок 21	Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу	Довідкові показники (за певним видом економічної діяльності КВЕД, що стосується сфери туризму)

Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	Періодичність спостереження	№ та найменування статистичної форми	№ розділу, рядка, графі статистичної форми звітності	Назва показника відповідно до форми статистичної звітності	Умовна позначка, № формули Методики
Державний комітет статистики України	Щорічно	№1-послуги “Звіт про обсяги реалізованих послуг”	Розділ 2, рядок 22	Середня чисельність позаштатних працівників	Довідкові показники (за певним видом економічної діяльності КВЕД, що стосується сфери туризму)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-курорт “Звіт санаторно-курортного (оздоровчого) закладу”	Розділ 3, сума рядків 01 і 02 по графі 1, мінус сума рядків 01 і 02 по графі 7	Кількість громадян України, які обслуговані санаторно-курортними закладами	$L_6^{сан}$ (2.7) (2.15) (2.19) (2.29)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-курорт “Звіт санаторно-курортного (оздоровчого) закладу”	Розділ 3, графа 7, сума рядків 01 і 02	Кількість іноземних громадян, які обслуговані санаторно-курортними закладами	$L_i^{сан}$ (2.13)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-курорт “Звіт санаторно-курортного (оздоровчого) закладу”	Розділ 4, графа 2, рядок 01	Кількість ночівель (ліжко-днів) іноземних громадян у санаторно-курортних закладах	$LD_i^{сан}$ (2.10) (2.13)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-курорт “Звіт санаторно-курортного (оздоровчого) закладу”	Розділ 2, графа 4, рядок 01 мінус Розділ 4, графа 2, рядок 01	Кількість ночівель (ліжко-днів) громадян України у санаторно-курортних закладах	$LD_6^{сан}$ (2.15) (2.20)

Назва органу, що здійснює статистичне спостереження	Періодичність спостереження	№ та найменування статистичної форми	№ розділу, рядка, граfi статистичної форми звітності	Назва показника відповідно до форми статистичної звітності	Умовна позначка, № формули Методики
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-курорт “Звіт санаторно-курортного (оздоровчого) закладу”	Розділ 5, графа 1 рядок 01	Сума продажної вартості всіх путівок (доходи санаторно-курортних закладів)	$O_{сан}$ (2.38)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-курорт “Звіт санаторно-курортного (оздоровчого) закладу”	Розділ 1, графа 1 рядок 13	Середньооблікова кількість працівників санаторно-курортних закладів	$\Psi_{сан}$ (2.37)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-курорт “Звіт санаторно-курортного (оздоровчого) закладу”	-- (кількість закладів, що обліковується)	Кількість санаторно-курортних закладів	$C_{сан}$ (2.36)
Державний комітет статистики України	Щорічно	№ 1-курорт “Звіт санаторно-курортного (оздоровчого) закладу”	Розділ 2, рядок 01, графа 2	Кількість місць у санаторно-курортних закладах	$M_{сан}$ (2.41)

**ЗБІРНИК МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК
З ДИСЦИПЛІНИ "ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ"**

**для студентів
спеціальності "Екологія та охорона навколишнього середовища"
спеціалізації "Екологія курортного та рекреаційного господарства"**

Укладачі: к.г.н., доц. Полетаєва Л.М., ас. Колісник А.В.

Підписано до друку __ . _____.2012 р.

Формат 60×84/16

Папір офсетний.

Ум. Друк. Арк.. 1,3

Тираж _____ **прим.**

Замовлення _____

**Видавництво та друкарня " _____ " _____ (Свідоцтво
№)**

Адреса _____ **Тел** _____

**Одеський державний екологічний університет
65016 м. Одеса вул. Львівська, 15**